

การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อิงของครูโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม

ว่าที่ ร้อยตรีสาณุรักษ์ ฟองวาริน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS OF EFFECTS OF TEXTBOOK SELECTION ON TEACHERS'
LEARNING MANAGEMENT USING A MIXED METHOD RESEARCH

Acting SubLt. Sanurak Fongvarin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้ของครูโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม

โดย

ว่าที่ ร.ต.สาณูรักษ์ ฟ่องวาริน

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.วันทยา วงศ์ศิลปกรมย์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาณูรักษ์ ฟ่องวาริน : การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้
วิธีวิจัยแบบผสม. (AN ANALYSIS OF EFFECTS OF TEXTBOOK SELECTION ON TEACHERS'
LEARNING MANAGEMENT USING A MIXED METHOD RESEARCH). อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช, 141 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ (2) เพื่อวิเคราะห์บทบาท
ของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน (3) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ และ (4) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรม
การจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรก
ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งใช้แบบสอบถามจำนวน 404 ฉบับ จากกลุ่มตัวอย่างครู โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 40
โรงเรียนที่สุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นตอนที่สอง ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลของการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากขั้นตอนที่ 1
มาพิจารณาคัดเลือก ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่มีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนเป็นไปตามที่พึงประสงค์ระดับสูงและต่ำ ระดับละ 6 คน
รวม 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำตาราง 2 มิติ การทดสอบค่าที่
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การใช้ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) และวิเคราะห์ข้อมูล
เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างครูมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยที่คาดหวังและให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หลักสูตร
มากที่สุด รองลงมาคือ การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน การวิพากษ์หนังสือเรียน
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และการบททวนหนังสือเรียน ซึ่งกระบวนการเลือก
หนังสือเรียนที่คาดหวังมีความแตกต่างกันตามตัวแปรระดับการศึกษาและสังกัดของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. บทบาทผู้เกี่ยวข้องหลักในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู
กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยครูมีระดับบทบาทมากที่สุด
3. กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพที่ควรจะเป็นโดยมีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าเฉลี่ยของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู สูงกว่ากระบวนการเลือกหนังสือ
เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกรายการ โดยเฉพาะด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
ที่สุด รองลงมาได้แก่การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด
4. กลุ่มตัวอย่างครูมีความคิดเห็นว่าลักษณะของหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกมีความเหมาะสมกับผู้เรียน แต่ด้านเนื้อหา
ไม่สอดคล้องกับผู้เรียน กิจกรรมบางบทเรียนไม่สามารถให้จัดการเรียนรู้ได้ หนังสือเรียนบางเล่มครอบคลุมตามหลักสูตรแต่ครูมี
ความเห็นว่ายังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการสอน ส่งผลให้ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นใหม่เพิ่ม
และใช้หนังสือเรียนจากหลายสำนักพิมพ์ที่ได้ซื้อเพิ่มเติมเพื่อวางแผนการสอน โดยครูยังคงใช้หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือช่วยในการ
วัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งแบ่งเป็นสองระดับคือ ระดับการบททวนและวัดประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการสอนและระดับการออก
ข้อสอบ ส่วนความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียนในภาพรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนเท่านั้น
โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงการเตรียมผู้เรียนสู่การทดสอบในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาของหนังสือเรียนได้
ด้วยตนเอง คุณภาพของการพิมพ์เป็นที่ยอมรับของครู และหนังสือเรียนไม่ได้ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู

ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา .....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา วิจัยการศึกษา .....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา 2552.....

5183402827 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORDS : TEXTBOOK SELECTION PROCESS / TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT

SANURAK FONGVARIN : AN ANALYSIS OF EFFECTS OF TEXTBOOK SELECTION ON
TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT USING A MIXED METHOD RESEARCH.

THESIS ADVISOR: PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D., 141 pp.

The objectives of this study were to (1) investigate the process of desired textbook selection, (2) analyze the roles of those involved in selecting school textbooks, (3) compare the existing textbook selection process and the desired textbook selection process and (4) analyze the characteristics of the required textbooks, teachers' learning management and teachers' satisfaction with the textbooks. This study involved 2 phases. The first was to conduct quantitative data analysis by collecting 404 questionnaires from 40 schools in Bangkok, which were selected by multistage sampling. The second was to conduct qualitative data analysis by selecting those in the first step to participate in focus group technique concerning the process of desired textbook selection, which was divided into a high level and a low level. Six teachers were assigned to participate in each level. The quantitative data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, cross-tabulation, t-test, one-way ANOVA, modified priority needs index (PNI_{modified}), while the qualitative data were analyzed by content analysis. The research findings were summarized as follows:

1. The teachers rank the curriculum analysis as the most important factor, followed by analysis of textbooks available on the market, analysis of learners, textbook reviews, criteria for selecting textbooks, the decision to select textbooks and revision of textbooks, respectively. The expected process of textbook selection differs according to the level of education and type of school, at a statistical difference of .05.

2. Among those involved in the selection, which were the supervisory office, school administrators, teachers, the school committee, parents and students, teachers played the most important role.

3. The existing textbook selection process differs from what it is supposed to be at a statistical difference of .01. The mean of the expected process of textbook selection is higher than the existing one in every category. The review of textbooks which are urgently needed for development came first, followed by the analysis of textbooks available on the market.

4. The teachers agreed that the characteristics of the textbooks which are selected are appropriate for the learners, but their contents are not. Some activities cannot be managed. Some textbooks cover the curriculum but do not cover the content that the teachers would like to teach; as a result, they have to prepare supplements and use textbooks from various printing houses in their teaching. Teachers still use textbooks to assess their learners. The assessment comprises revision and post-teaching assessment level and examination construction level. In general, in terms of satisfaction, the teachers agreed that the textbooks were suitable for learning management, without covering the preparation of learners for advanced tests. Learners can study the textbooks by themselves. The printing quality is acceptable. The textbooks do not enhance the effectiveness of teachers' learning management acceptable; and the textbooks do not help to improve instructors' teaching efficiency.

Department : Educational Research and Psychology Student's Signature *Sanurak F.*
Field of Study : Educational Research Advisor's Signature *Suwimon W.*
Academic Year : 2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาและความเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ท่านอาจารย์ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาอย่างสูงยิ่ง อีกทั้งดูแลเอาใจใส่และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ให้กับผู้วิจัยด้วยความปรารถนาดี คอยตักเตือน ให้อภัยและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่ศิษย์เสมอมา นับตั้งแต่การเริ่มต้นทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ จนสามารถพัฒนามาเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยเป็นอย่างสูงที่กรุณาสับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารและอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่ง ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ในความเมตตาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะกับผู้วิจัยอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล ดร.ไพรวัดย์ พิทักษ์สาลี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ ดร.วราภรณ์ แยมทิม อาจารย์วิชาอักษรธรรม และอาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ที่กรุณาสละเวลาและให้คำปรึกษา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางอันมีคุณค่าในการตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกความปรารถนาดีจากพี่ ๆ และเพื่อนๆ ทุกคนในภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา โดยเฉพาะคุณเด่นดาว คุณศรีน้อย ตลอดจนบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดคือ วันดี รวมถึงเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมด

และเหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุดต่อคุณพ่อจ๋ารัส และคุณแม่ปิยะนุช ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยตั้งแต่กำเนิดมาลืมหูลืมตาจนถึงปัจจุบัน คอยสนับสนุนด้านกำลังใจ กำลังทรัพย์ที่ไม่มีขอบเขต ตลอดจนครู-อาจารย์ทุกท่าน และญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่อบรมสั่งสอน ทำให้ชีวิตของผู้วิจัยดำรงอยู่ด้วยความรู้ สติปัญญา ความสามารถ และความรักในเพื่อนมนุษย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 การจัดการเรียนรู้.....	9
ตอนที่ 2 สื่อการเรียนรู้.....	10
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ.....	18
ตอนที่ 4 การออกแบบการวิจัยแบบผสม.....	25
ตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัย.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	46

	ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	52
	ตอนที่ 2 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์.....	59
	ตอนที่ 3 บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน.....	65
	ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์.....	69
	ตอนที่ 5 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน.....	74
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
	สรุปผลการวิจัย.....	89
	อภิปรายผลการวิจัย.....	92
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	99
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	100
	รายการอ้างอิง.....	102
	ภาคผนวก.....	106
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	107
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	109
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	114
	ภาคผนวก ง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู.....	123
	ภาคผนวก จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	129
	ภาคผนวก ฉ ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	135
	ภาคผนวก ช แนวปฏิบัติในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2553.....	138
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนของคณาจารย์มหาวิทยาลัย Kean.....	22
2.2	ประเภทของวิธีการออกแบบการวิจัยแบบผสมที่สำคัญ.....	26
3.1	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	32
3.2	อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในแต่ละสังกัด.....	32
3.3	ตัวอย่างข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อสร้างเครื่องมือ.....	35
3.4	โครงสร้างของเนื้อหาแบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	35
3.5	จำนวนข้อคำถามตามองค์ประกอบเนื้อหาทางด้าน ในแบบสอบถามแต่ละประเด็น.....	36
3.6	ตัวอย่างข้อคำถามในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน (ข้อ 1).....	37
3.7	ตัวอย่างข้อคำถามในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง (ข้อ 3).....	37
3.8	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถาม กระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	38
3.9	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถาม บทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....	40
3.10	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถาม ลักษณะของหนังสือเรียน.....	41
3.11	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถาม พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของคุณ.....	42
3.12	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถาม ความพึงพอใจของคุณต่อหนังสือเรียน.....	42
3.13	ตัวอย่างของข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้วในประเด็นกระบวนการเลือก หนังสือเรียน (ข้อ 2)	42
3.14	แสดงคุณภาพรายชื่อของเครื่องมือในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	43
3.15	แสดงคุณภาพรายชื่อของเครื่องมือในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....	44
3.16	แสดงคุณภาพรายชื่อของเครื่องมือในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียน.....	45
3.17	แสดงคุณภาพรายชื่อของเครื่องมือในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของคุณ.....	45

ตารางที่	หน้า
3.18 แสดงคุณภาพรายชื่อของเครื่องมือในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน.....	45
3.19 พิสัยของค่าเฉลี่ยกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ การเลือกผู้มีส่วนร่วมในการจัดสนทนากลุ่มครู.....	47
3.20 ข้อคำถามในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียน.....	48
3.21 ข้อคำถามในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู.....	49
3.22 ข้อคำถามในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน.....	49
4.1 ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างครูที่ตอบแบบสอบถาม.....	53
4.2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและความต้องการมีส่วนร่วมใน กระบวนการเลือกหนังสือเรียนของกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามสังกัด.....	54
4.3 ผู้ที่ควรจะมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	55
4.4 ผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	55
4.5 เกณฑ์ที่ครูต้องการใช้ในการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	56
4.6 ความพึงพอใจโดยภาพรวมของครูต่อหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือก จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	57
4.7 ลักษณะการใช้หนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกของครูจำแนกตาม สังกัดของโรงเรียน.....	58
4.8 ผลของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	58
4.9 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู.....	60
4.10 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	61
4.11 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม.....	61
4.12 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรเพศ.....	62
4.13 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรอายุ.....	62
4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอน.....	62
4.15 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรระดับชั้นที่สอน.....	62

ตารางที่	หน้า
4.16 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรระดับการศึกษา.....	63
4.17 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรกลุ่มสาระวิชาที่สอน.....	64
4.18 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวัง ตามตัวแปรสังกัด.....	64
4.19 บทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	66
4.20 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับบทบาทผู้เกี่ยวข้อง ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน.....	67
4.21 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จำแนกตามองค์ประกอบย่อย.....	70
4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์.....	71
4.23 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการ เลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	73
4.24 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการ เลือกหนังสือเรียน.....	74
4.25 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้.....	75
4.26 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู.....	78
4.27 ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน.....	83
4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน.....	88

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของยุทธวิธีที่ UNESCO มีต่อหนังสือเรียน และอุปกรณ์การเรียนรู้.....	19
2.2	การออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ.....	27
2.3	ประเด็นในการพิจารณาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบบผสม แบบลำดับเวลา.....	28
2.4	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
4.1	กราฟเปรียบเทียบภาพรวมของระดับบทบาทผู้เกี่ยวข้อง ในการเลือกหนังสือเรียนในแต่ละสังกัด.....	68
4.2	กราฟเปรียบเทียบบทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการ เลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	69
4.3	กราฟเปรียบเทียบภาพรวมของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวัง และที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	72
4.4	กราฟเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวัง และที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	72

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 ส่งผลให้การจัดการเรียนให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น คือ ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพที่มีอยู่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายดังกล่าวมุ่งให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ต้องผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุลกัน รวมทั้งจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย

การบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในปัจจุบันแม้ว่าการเรียนการสอนจะมีการนำสื่อการสอนใหม่ๆ มาใช้ เช่น ภาพนิ่ง เสียง วีดิทัศน์ ตลอดจนอุปกรณ์อื่นๆ ที่ถูกสร้างขึ้นสำหรับการสอน แต่สื่อที่เป็นวัสดุสำหรับการอ่านก็ยังคงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางสำหรับผู้เรียนและผู้สอน เช่น หนังสือเรียน หรือ หนังสือคู่มือประกอบการเรียนการสอน เพราะหนังสือเรียนเป็นแหล่งสะสมและรวบรวมความรู้ในวิทยาการแต่ละสาขาเป็นแนวทางค้นคว้าหาความรู้สำหรับผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจศาสตร์แขนงต่าง ๆ ดังที่ วีรบุรุษ ปิณฑวนิช (2547) กล่าวว่าหนังสือเรียนคือ สื่อการศึกษาที่บรรจุสาระและกิจกรรมฝึกหัดเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ขณะเดียวกันเป็นกรอบสาระให้ครูนำไปใช้เตรียมการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือเรียนที่มีคุณภาพจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การจัดการเรียนการสอนขึ้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมายได้

ในระบบการผลิตหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการเปิดเสรีให้สำนักพิมพ์ต่าง ๆ สามารถผลิตหนังสือเรียน โดยผ่านการตรวจสอบของกระทรวงศึกษาธิการ และให้สิทธิกับโรงเรียนหรือครูในการเลือกหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ต่างๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2552) ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้มุมมองที่น่าสนใจว่า ลักษณะพิเศษของหนังสือเรียนคือการทำสำนักพิมพ์หรือผู้เขียนทำการวิเคราะห์หลักสูตรและเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อจัดทำรายวิชา ตามที่คาดว่าโรงเรียนและครูส่วนใหญ่จะเลือกใช้ แต่หนังสือเรียน

ในแต่ละเล่มย่อมมีข้อจำกัดทางเนื้อหา ดังนั้นประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูส่วนหนึ่ง จึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของหนังสือเรียนที่ครูเลือกใช้ สอดคล้องกับ Peacock (2007 อ้างถึงใน UNESCO, 2007) กล่าวถึงความสำคัญระหว่างการเลือกหนังสือเรียนและการเรียนรู้ว่า หนังสือเรียนเป็นประเภทหนึ่งของหนังสือซึ่งมีลักษณะเป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ที่มาจากหลายแหล่ง (การพิมพ์ด้วยกระดาษ ดิจิตอลและมัลติมีเดีย) สนับสนุนการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่หนังสือเรียนนั้นครอบคลุมเฉพาะในขอบเขตเนื้อหาที่จำกัด ดังนั้นครูจึงควรหาหนังสือเรียนที่สนับสนุนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้ นอกจากจะพบว่าหนังสือเรียนโดยทั่วไปยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานแล้ว หนังสือเรียนเหล่านั้นยังขาดความหลากหลาย ตลอดจนเกิดความล่าช้าในการผลิต ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาสำคัญคือ นโยบายและหลักสูตรยังขาดความชัดเจนประกอบกับกระบวนการผลิตและตรวจประเมินของกระทรวงศึกษาธิการยังขาดประสิทธิภาพ ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพต่ำได้ หนังสือเรียนจำนวนไม่น้อยมีเนื้อหายากเกินวัยของเด็ก เนื้อหาบางส่วนล้าสมัยไม่ทันโลกไม่ทันต่อเหตุการณ์ ขาดความหลากหลายของเนื้อหา ตลอดจนมีรูปแบบและมีสีสันไม่ค่อยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเท่าที่ควร (Osborn and others, 1985; สมพร จารุณี, 2547)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนไว้ในคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ รก 419/2522 เรื่อง ให้ใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และควบคุมการใช้หนังสือสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งแยกประเภทหนังสือไว้เป็นประเภทบังคับใช้และไม่บังคับใช้ ซึ่งหนังสือเรียนที่จะใช้ได้ในสถานศึกษานั้น จะต้องผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้วว่า มีคุณภาพถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นในการศึกษาถึงคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ ของหนังสือเรียน จึงอาศัยหลักเกณฑ์การตรวจหนังสือและคู่มือที่ใช้ในการเรียนการสอนของเอกชน ซึ่งแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การรับตรวจหนังสือและหรือคู่มือที่ใช้ในการเรียนการสอนของเอกชน ลงวันที่ 22 กันยายน 2525 เพื่อประกอบการพิจารณาเลือกหนังสือเรียน ซึ่งตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ลักษณะของหนังสือเรียนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาจะต้องเป็นหนังสือรายวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตร ต้องมีคู่มือควบคู่กับหนังสือเรียน ซึ่งมีเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตร ทั้งนี้เนื้อหาสาระจะต้องถูกต้องตามหลักและธรรมชาติของวิชา มีการเรียงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ ปริมาณเนื้อหา ตลอดจนมีความยากง่ายเหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ (2552) โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ออกระเบียบกำหนดสื่อการเรียนรู้อัปใหม่ สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งเป็นรายการที่ประกอบไปด้วย แนวปฏิบัติในการ

เลือกใช้สื่อการเรียนรู้อิงของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2552 และบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้อิง ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นบัญชีของหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้ตรวจและ อนุญาตให้ใช้ได้โรงเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา เพื่อเป็นส่วนช่วยในการเลือกหนังสือเรียนสำหรับใช้ใน สถานศึกษา ซึ่งสำนักพิมพ์ต่างๆ ได้ผลิตหนังสือเรียนออกมา ในแต่ละวิชาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ รายวิชาหนึ่งมีหนังสือเรียนหลายรูปแบบ หนังสือเรียนเหล่านั้น อาจมีคุณลักษณะไม่สอดคล้องกับ หลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัญหาที่เกี่ยวกับหนังสือเรียนอีกประการหนึ่งได้แก่ ความด้อยประสิทธิภาพในการเลือกใช้ หนังสือเรียนของครู โรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ก็ยังเป็นปัญหาที่ เกิดขึ้น โดยพบว่าครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งประสบกับปัญหาหนังสือเรียนและ แบบฝึกหัดที่เขตสั่งซื้อไม่ตรงกับที่เลือกไว้ (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2547) ข้างหนังสือเรียนเหล่านั้นหลาย สาระมีเนื้อหายากเกินความสามารถของผู้เรียน ส่วนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้ครูจะมีเสรีภาพในการเลือกใช้หนังสือเรียนภายใต้รายชื่อที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ กระนั้นก็ตาม สถานศึกษาหลายแห่ง มีขั้นตอนและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้อำนวยการสถานศึกษา บางครั้งครูต้องใช้เวลาและทำงานหนักขึ้นในการศึกษา หนังสือเรียนที่ไม่ได้เลือกเอง หรือแม้แต่ที่เลือกเองเพราะเวลาใช้จริงพบว่ายากเกินกว่าเด็กจะเข้าใจ หรืออ่านเองได้ สาเหตุส่วนหนึ่งนั้นเกิดขึ้นจากผู้ที่มีส่วนตัดสินใจในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ ส่วนใหญ่ขาดการปฏิบัติในขั้นตอนของการทำการศึกษาและวิเคราะห์หนังสือเรียนก่อนการเลือกใช้จริง จนอาจทำให้ได้หนังสือเรียนที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาและศาสตร์การสอน Landrum และ Homel (2002) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศาสตร์การสอน สำนักพิมพ์ และผู้เรียน โดยให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนควรให้ความสำคัญใน ระดับสูงกับศาสตร์การสอนที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้เรียน และ Taffe (2006) ได้เสนอแนะถึง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมว่า ควรจะมีคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกที่มีความ ชำนาญ ตลอดจนมีการเปิดรับฟังมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย โดยการจัดตั้ง คณะกรรมการประเมินก่อนเลือกหนังสือเรียนที่มีความรู้ด้านศาสตร์การสอน

หนังสือเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่นอกจะส่งผ่านเนื้อหาสาระความรู้จากครูไปยังผู้เรียนแล้วยังให้ แนวการจัดการเรียนรู้แก่ผู้สอน (Dale, 1969; Deighton, 1971; Young and Reigeluth, 1988; Crismore, 1989; Landrum and Homel, 2002; Newton and Newton, 2009) ดังนั้น การเลือกหนังสือเรียนให้ เหมาะสมกับการใช้จะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องเกิดจาก กระบวนการและเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพื่อให้หนังสือเรียนมี คุณภาพตรงตามมาตรฐานและความต้องการของผู้ใช้ ในขณะที่ครูซึ่งมีฐานะเป็นผู้ใช้หนังสือเรียน

ปัจจุบันยังมีบทบาทที่น้อยมากในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน จากการทบทวนเอกสารในเบื้องต้นพบว่า สิทธิในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนส่วนใหญ่อยู่ในมือของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อมีจุดประสงค์ในการเลือกหนังสือเรียน อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญกับครูในฐานะผู้ใช้หนังสือเรียนมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างมีส่วนร่วม และเหมาะสม จะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเต็มตามศักยภาพของครู ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญที่จะศึกษาถึงกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

คำถามวิจัย

1. กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร
2. ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีใครบ้าง แต่ละกลุ่มมีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างไร
3. สภาพการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนในปัจจุบันเป็นไปตามกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์มากน้อยเพียงใด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
4. หนังสือเรียนที่ถูกกำหนดให้ใช้กับนักเรียนมีลักษณะอย่างไร ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างไร และทำให้ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน
3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์
4. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่าหนังสือเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในระดับสูง ต่อการจัดการเรียนรู้ของครู (Shores, 1960; Brown and others, 1983; กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) งานของ Landrum และ Hornel (2002) ประกอบกับ Newton และ Newton (2009) พบว่า หนังสือเรียนและศาสตร์การสอนมีความสัมพันธ์กับการจัดการ

เรียนรู้อของครู ครูควรเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้อของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนของการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งผลของการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 จะนำมาใช้อธิบายเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ในประเด็นของผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อของครู ด้านลักษณะของหนังสือเรียน พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน โดยรูปแบบการวิจัยดังกล่าวเป็นรูปแบบที่ Creswell (2007) เรียกว่าการวิจัยแบบผสม (mixed method research) แบบลำดับเวลา (sequential mixed method design) ชนิดการออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (explanatory design: follow-up explanations model (QUAN emphasized))

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูในเขตกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระจายตามกลุ่มสาระการเรี้นรู้อ 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรี้นรู้อ (1) ภาษาไทย (2) คณิตศาสตร์ (3) วิทยาศาสตร์ (4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ (5) ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

ตัวแปรในการวิจัย

1. กระบวนการเลือกหนังสือเรียน
  - 1.1 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์
  - 1.2 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน
3. ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้
4. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อของครู
5. ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน หมายถึง ขั้นตอนในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียนโดยผ่านกระบวนการที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกำหนด ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรี้นรู้อ การวิพากษ์หนังสือเรียน การกำหนดเกณฑ์ในการเลือก การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน การทบทวนหนังสือเรียน

ผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน หมายถึง หน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน

บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การทำหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน เช่น การกำหนดนโยบาย การสนับสนุนและกำกับดูแล การติดตามและตรวจสอบ การนำข้อมูลย้อนกลับ การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน การทบทวนหนังสือเรียน และการสะท้อนผลการใช้หนังสือเรียน

ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกของโรงเรียนและกำหนดให้ใช้ได้แก่ ยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเรียน และความเต็มใจที่จะใช้หนังสือเรียน

พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง การกำหนดเนื้อหาที่จะสอน (เหมือนหนังสือเรียน หรือเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ปรากฏในหนังสือเรียน) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนในโรงเรียนแต่ละสังกัด จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยเฉพาะผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน และสารสนเทศเกี่ยวกับบทบาทผู้เกี่ยวข้อง จะเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลองค์ประกอบด้าน ลักษณะหนังสือเรียน พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน เพื่อผู้เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ จะได้แนวทางในการร่วมมือจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้เกิดประโยชน์และนำพาโอกาสให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากที่สุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าหลักการ สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยจะนำเสนอสาระจากการศึกษาออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การจัดการเรียนรู้ ตอนที่สอง สื่อการเรียนรู้ ตอนที่สาม แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียน ตอนที่ 4 การออกแบบการวิจัยแบบผสม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ และตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัย

ตอนที่ 1 การจัดการเรียนรู้ (learning management)

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ดังที่กรมวิชาการ (2542) ได้ให้แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (3) การที่ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ (4) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและ (5) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

Morrison และคณะ (2004) ได้เสนอองค์ประกอบในการพิจารณาการจัดระบบการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ของครู โดยแบ่งออกเป็น 10 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (learning needs) เป็นการประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายและเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น จึงเป็นองค์ประกอบเริ่มต้นของกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2. พิจารณาหัวข้อเรื่องงานและจุดมุ่งหมาย (topics-job tasks purposes) ในหลักสูตรการสอนที่จัดขึ้น ย่อมประกอบด้วยหัวข้อเรื่องของวิชาที่เป็นสิ่งเกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ ธรรมชาติของรายวิชา หรือหัวข้องานที่เป็นพื้นฐานทางทักษะด้านกายภาพ ยกตัวอย่างในรายวิชาคณิตศาสตร์ครูย่อมจะแบ่งหัวข้อเรื่องของวิชานี้ออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ เช่น เรขาคณิต แคลคูลัส หรือสมการ เป็นต้น ทั้งนี้ย่อมจะต้องมีการเขียนเป็นจุดประสงค์ทั่วไปเพื่อให้ทราบอย่างแน่นอนว่าครูต้องการจะให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานและทักษะอะไรบ้างเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้นแล้ว หัวข้อและจุดประสงค์ทั่วไปจึงเป็นกรอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการเรียน

3. วิเคราะห์บริบทและลักษณะของผู้เรียน (learner characteristics) เป็นการสำรวจเพื่อพิจารณาถึงภูมิหลังด้านสังคม การศึกษา และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดสภาพการเรียนรู้และวิธีการเรียน ให้เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

4. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (learning objectives) เป็นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนไว้ว่า ผู้เรียนควรรู้หรือสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้น ๆ แล้ว นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมอะไรบางอย่างที่สามารถหรือสังเกตเห็นได้ ดังนั้นวัตถุประสงค์นี้จึงต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นการวางโครงร่างของการสอน นับว่าเป็นการช่วยในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดลำดับเนื้อหารายวิชา ตลอดจนเป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียนและประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ด้วย

5. เนื้อหาสาระรายวิชาและการวิเคราะห์งาน (subject content, task analysis) ในการวางแผนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก โดยที่ต้องมีการเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนให้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน เนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์งานนี้ สามารถใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเพื่อจัดหาสื่อการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลผู้เรียนก็ได้

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (learning/learning activities) ในการวางแผนและเลือกกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ครูควรคำนึงถึงแบบแผนสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเสนอเนื้อหาสาระในชั้นเรียนควรเป็นรูปแบบใด วิธีการเรียนของผู้เรียนควรเป็นอย่างไร และกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนควรมีอะไรบ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ หลายประการ เริ่มจาก จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาสาระรายวิชา และการวัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาและความสนใจของผู้เรียน นอกจากนั้น การเลือกสื่อการเรียนรู้ ต้องให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย

7. ทรัพยากรสำหรับการสอน (instructional resources) หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบด้วย สื่อที่เป็นของจริง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

8. บริการสนับสนุน (support services) หมายถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับงบประมาณของสถานศึกษาที่จะมีมากน้อยเพียงใด บริการสนับสนุนนี้จะรวมไปถึง ค่าใช้จ่ายในการวางแผน การทดลองผลงาน การฝึกอบรมและพัฒนาครู โดย

บริการสนับสนุนได้แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ งบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และตารางเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน

9. การวัดและประเมินผล (learning evaluation) เป็นการประเมินว่าผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ มีความสามารถที่จะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยครูจะสร้างเครื่องมือทดสอบและวัดผล ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้ และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

10. การทดสอบก่อนเรียน (pre-testing) เป็นการทดสอบก่อนว่าผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมและพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนใหม่อย่างไรบ้าง หรือมีความรู้ความชำนาญอะไรบ้างเกี่ยวกับรายวิชาที่ได้เรียนมาแล้วนั้น การประเมินก่อนการเรียนเป็นเครื่องมือที่ความพร้อมของผู้เรียนว่าผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้อะไรเพิ่มเติมอีกบ้างจากความรู้เดิมที่เคยเรียนมา

องค์ประกอบในการพิจารณาจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 ประการนี้ ครูจะต้องเริ่มต้นจากการพิจารณาในเรื่องของความต้องการจำเป็นของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้และข้อจำกัดต่าง ๆ หลังจากนั้นจะเริ่มใช้ในขั้นตอนใดก่อนก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับ และสามารถพัฒนาองค์ประกอบใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นได้ด้วยการประเมินใน 2 ลักษณะคือ การประเมินขณะสอน เป็นการประเมินในระหว่างการปฏิบัติงานสอน และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ครูจะสามารถเลือกสรรวิธีการและจัดองค์ประกอบต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุผลของการเรียนรู้ที่กำหนดได้ดีที่สุด โดยที่การออกแบบการจัดการเรียนรู้นั้น มีองค์ประกอบหลักพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) ผู้เรียน (2) วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ (3) วิธีการ การเตรียมการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ (4) การวัดและประเมินผล โดยในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะการจัดการเรียนรู้ ย่อมต้องเกิดจากการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดรูปแบบในทางปฏิบัติของครูที่ชัดเจน โดยครูต้องเข้าใจและศึกษาความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อสามารถกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งความยืดหยุ่นและปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้สอน ศักยภาพของผู้เรียน ลักษณะกิจกรรมในแต่ละบทเรียน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องกับการพัฒนาในทุกด้านของผู้เรียนเพื่อนำผู้เรียนสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตอนที่ 2 สื่อการเรียนรู้ (instructional media)

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ใน ยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีมากมาย หลากหลายรูปแบบ (Dale, 1969; กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ค) สื่อการเรียนรู้มีบทบาทให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น (1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น (2) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (3) สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้อยากรู้อยากเห็น (4) ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่าง ผู้เรียน (5) เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน (6) ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน (7) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม (8) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลาย มิติจากสื่อที่หลากหลาย และ (9) เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ค)

จะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนรู้มีคุณค่าต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ นำความเข้าใจด้านเนื้อหาวิชาจากครู ไปสู่นักเรียน หากครูจัดสื่อการเรียนรู้ที่มีลักษณะเหมาะสม กับเนื้อหาและนักเรียน จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1 ความหมายของสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ คือ อุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อสำหรับการสอน เป็นเครื่องมือช่วยจัดการเรียนรู้ เพื่อ เสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี เช่น ตำรา หนังสือเรียน โสตทัศนูปกรณ์ ทรัพยากรจากชุมชน รวมถึงการศึกษานอกสถานที่ การสาธิตและการทดลอง (Shores, 1960; Brown et al., 1985)

จินตนา ไบกาชุกยี (2542) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนรู้ว่าโดยสรุปได้ว่า หมายถึง วัสดุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด

กิดานันท์ มลิทอง (2543) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็น เทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยู โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการ เรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

UNESCO (2005) ได้ให้นิยามของคำว่า สื่อการเรียนรู้อย่างหมายถึง สื่อใด ๆ ที่ใช้สนับสนุนหลักสูตรการสอน และการจัดการเรียนรู้ โดยรวมถึง หนังสือเรียน แบบฝึกหัด แผนภูมิ เกมทางการศึกษา เทปเสียง แผ่นโปสเตอร์ และวัสดุสำหรับส่งเสริมการอ่าน

สื่อการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) เน้นให้มีความหลากหลาย เป็นสื่อเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้สอนจึงต้องมีความรู้ในการเลือกและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จึงจะสามารถนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่มาส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้อย่างหมายถึง สิ่งใด ๆ ที่จัดทำขึ้นมาเพื่อช่วยเสริมการให้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรนั้นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาสาระของรายวิชาต่าง ๆ โดยสื่อเหล่านั้น อาจเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวัสดุก็ได้

2.2 ลักษณะของสื่อการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ โดยสรุปสาระสำคัญว่า จะต้องประกอบด้วย องค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และพลังกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคุณลักษณะของสื่อที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) ต้องเป็นสื่อที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ (2) ครูสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองได้ (3) รูปแบบของสื่อมีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน (4) สื่อการเรียนรู้ต้องตรงกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยจำแนกสื่อการเรียนรู้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร ตำรา หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพ สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม เป็นต้น

จินตนา ไบกาซูยี (2542) กล่าวถึงลักษณะของสื่อการเรียนรู้ว่ามี 3 ประเภท คือ (1) สิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสืออ้างอิงในการสอน ฯลฯ (2) โสตทัศนวัสดุ เช่น แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ บัตรคำ ของจริง ของจำลอง ภาพวาด แถบบันทึกเสียง และ (3) โสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องมือที่ต้องใช้

กับสื่อทัศนวัสดุ เช่น เครื่องบันทึกเสียงใช้แถบบันทึกเสียง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายวีดิทัศน์กับแถบวีดิทัศน์ เครื่องรับวิทยุ และเครื่องรับโทรทัศน์

ขณะที่ วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2542) ได้แบ่งสื่อการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) ประเภทวัสดุ ได้แก่ ซอล์ก สี แผ่นภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย สไลด์ แถบบันทึกเสียง ฯลฯ (2) ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ กล้องถ่ายภาพ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ (3) ประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน เอกสารประกอบการเรียน แบบฝึกหัด ใบความรู้ ชุดการเรียนรู้ วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ และ (4) ประเภทเทคนิควิธี ได้แก่ วิธีการสอนแบบต่าง ๆ

2.3 พัฒนาการเกี่ยวกับความหมายของหนังสือเรียน

ในวงการศึกษารวมของประเทศไทย มีคำที่ใช้กันเกี่ยวกับเอกสาร หนังสือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน หลายคำด้วยกัน เช่น คำว่า “ตำรับ ตำรา แบบเรียน และหนังสือเรียน” เป็นต้น ได้มีผู้ให้ความหมายถึงคำเหล่านี้ไว้ ดังจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2542) ได้อธิบายถึงคำว่า ตำรับ ดังนี้ว่า “ตำรับ หมายถึง ตำราที่กำหนดไว้เป็นเฉพาะแต่ละเรื่องละราย เช่น ตำรับห่อสมุดแห่งชาติ ใบสั่งยา” ส่วนคำว่า ตำรา ได้อธิบายไว้ว่า “ตำรา หมายถึง แบบแผนที่ว่าด้วยหลักวิชาต่าง ๆ” และแบบ ได้ให้ความหมายว่า “แบบ หมายถึง สิ่งที่กำหนดให้ถือเป็นหลักหรือเป็นแนวดำเนินตัวอย่าง เช่น ลอกแบบ เลียนแบบอย่าง เช่น คนแบบนี้ ตำรา เช่น แบบเรียน” และคำว่า หนังสือ ตามพจนานุกรมได้ให้ความหมายของ หนังสือ ไว้ว่า “หนังสือ หมายถึง เครื่องหมายใช้ขีดเขียน แทนเสียงหรือคำพูด ลายลักษณ์อักษร จดหมายที่มีไปมา เอกสาร บทประพันธ์ ข้อความที่เขียน เป็นต้นแล้วรวมเป็นเล่ม”

จะเห็นได้ว่า ความหมายจากพจนานุกรมนั้น ไม่ได้กล่าวรวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดจำหน่ายตามท้องตลาด ซึ่งมีรูปแบบ คุณสมบัติและประโยชน์ใช้สอยเช่นลักษณะเดียวกัน ซึ่ง ธวัช ปุณโณทก (2542) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดการศึกษาแบบใหม่ หนังสือประวัติศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึง หลักสูตรและแบบเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำว่า แบบเรียน เป็นบรรทัดฐานเดียวกันและไม่มีการกล่าวถึงตำราเรียนในความเดียวกับแบบเรียนเหมือนสมัยก่อน ฉะนั้นคำว่า แบบเรียน คงนิยามความหมายแยกกันจากคำว่าตำราเรียนอย่างชัดเจนในสมัยต่อมา

ปริชา ช้างขวัญยืน (2551) ได้ให้นิยามของคำว่า ตำรา หมายถึง “หนังสือที่เป็นมาตรฐานสำหรับวิชาใดวิชาหนึ่ง คำว่ามาตรฐานในที่นี้อาจพิจารณากว้างๆ ได้ 4 ด้าน คือ (1) เนื้อหา (2) คุณภาพ (3) รูปแบบ และ (4) ภาษา” และยังมีผู้ให้คำอธิบายความหมาย คำว่า หนังสือเรียน ทั้งในและต่างประเทศไว้อีกหลายท่าน ดังต่อไปนี้

Deighton (1971) ได้อธิบายความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียนเป็นการเสนอ ข้อมูลในวิชาต่างๆ ในด้านความคิดรวบยอด กฎ และหลักการต่างๆ หนังสือเรียนนั้นจะอธิบายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่อาจเกี่ยวกับเวลา ขนาด เหตุผล ความเหมือน ความแตกต่าง การจัด ความสัมพันธ์ของความรู้ อาจจะกว้าง และลึกซึ้งเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาวะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นและการกำหนดของหลักสูตรแต่ละวิชา

พจนานุกรมของ Good (1973) ให้นิยามความหมายของคำว่า หนังสือเรียน นั้นหมายถึง “หนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีการจัดเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มุ่งหมายที่จะใช้เฉพาะการเรียน การสอนในระดับใดระดับหนึ่ง และเป็นข้อมูลที่สำคัญในการเรียน การสอน”

Ferrant (1980) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนว่า “หนังสือเรียน คือ หนังสือที่ ออกแบบเพื่อใช้ในการสอนทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งของวิชาเรียนนั้น”

ฉวีลักษณ์ บุญระกาญจน (2523) ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ พอสรุปได้ว่า หนังสือเรียน คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการบังคับไว้ ตามประกาศหรือคำสั่งของกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งจะกำหนดออกมาทุกปีการศึกษา มีชื่อว่า “คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ” หนังสือเรียน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) หนังสือเรียนบังคับใช้ และ (2) หนังสือเรียนที่ไม่บังคับใช้

จินตนา ไบกาชฎี (2542) กล่าวถึงความหมายของหนังสือเรียน โดยสรุปว่าเป็น หนังสือที่ รวบรวมวิชาความรู้ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน หนังสือเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะ จึงมีกฎเกณฑ์การเขียน เป็นพิเศษ เช่น การเขียนเป็นรายวิชา สำหรับเรียนตามระดับชั้นต่างๆ มีความยากง่ายตามวัยของ ผู้เรียน ลักษณะการเรียบเรียงเป็นแบบแผนเชิงวิชาการให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เทียงธรรม เมื่อจบ บทเรียนแต่ละบทหรือท้ายเล่มมักมีกิจกรรมเสนอแนะเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

สมเชาว์ เนตรประเสริฐและคณะ (2544) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสือเรียนว่า คือ สื่อชนิดหนึ่งซึ่งเป็นตัวกลางนำเนื้อหาจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน สื่อเป็นพาหะและในบางโอกาสสื่อก็เป็น แหล่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยตรง

UNESCO (2005) ได้ให้ความหมายของ หนังสือเรียนว่า หมายถึง แกนกลางในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยข้อความและ /หรือภาพที่ออกแบบไว้เพื่อนำมาใช้เฉพาะทางการศึกษา โดยจัดอยู่ใน รูปการพิมพ์แบบหนังสือดั้งเดิมหรือหนังสือรวมภาพประกอบ มีคำแนะนำในการอำนวยความสะดวก ในการใช้ ด้วยการลำดับของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

หนังสือคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือ/สื่อการเรียนรู้อันในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ได้ทำการกำหนดว่า “หนังสือเรียน คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ สำหรับ การเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น

หรือเป็นชุดก็ได้ และอาจเรียกชื่อต่าง ๆ กัน คือ หนังสือเรียน แบบเรียน แบบสอนอ่าน ตำรา หนังสือประเภทประกอบการเรียน เป็นต้น หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่บังคับใช้ในโรงเรียน อาจกำหนดนักเรียนทุกคนจัดหามาไว้ประจำตัว

จากความหมาย นิยามและความหมายข้างต้นเกี่ยวกับ ตำรา แบบเรียน หรือ หนังสือเรียน ซึ่งเป็นความหมายเดียวกัน จะมีลักษณะเฉพาะในด้านเนื้อหาและรูปแบบดังนี้ (1) มีเนื้อหาสาระถูกต้องตรงตามหลักสูตร และได้รับอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียน (2) ลำดับเนื้อหาสอดคล้องธรรมชาติลักษณะของผู้เรียน (3) มีวิธีการเขียนที่ชวนอ่าน ทำความเข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น (4) ให้ข้อเท็จจริงหรือแนวคิดที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน (5) มีส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือที่ช่วยให้เข้าใจในสาระของเรื่องได้รวดเร็ว และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ เช่น มีบทสรุป คำถาม และกิจกรรมเสนอแนะในตอนท้ายของหนังสือเรียน เป็นต้น

ดังนั้น หนังสือเรียน จึงหมายถึง หนังสือที่ได้มีการจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีการจัดระบบเนื้อหาตามความคิดรวบยอด ข้อสรุปพื้นฐาน หรือหลักการเบื้องต้นของวิชาใดๆ สอดคล้องกับหลักโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการนำเสนอสาระเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งครูใช้เป็นสื่อ เครื่องมือทางการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นเครื่องมือนำทางสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.4 บทบาทของหนังสือเรียนต่อการจัดการเรียนรู้

หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยมีบทบาทเป็นแกนหลักในการนำเนื้อหาสาระจากอักษร ภาพ และมาตรฐานทางการเรียนรู้ไปยังผู้เรียนและยังเป็นเครื่องมือที่จะนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกด้วย (UNESCO, 2009) กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวถึงบทบาทของหนังสือเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยสรุปได้ 5 ประการ ว่า

1. เป็นเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน เพราะหนังสือเรียนทำหน้าที่ในการนำเข้าสู่ศาสตร์ต่างๆ อย่างมีระบบและระเบียบคือเริ่มจากสิ่งง่ายไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน สิ่งที่เคยไปสู่อสิ่งที่ไม่คุ้นเคย จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม คำศัพท์ใหม่ๆ ที่นำมาใช้ครั้งแรกจะได้รับการนิยามอธิบาย สุดท้ายคือ ความคิดรวบยอดจะค่อยๆ พัฒนาขึ้นและเพิ่มพูนโดยการนำไปใช้ในเนื้อหาต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีการนำสื่อต่างๆ มาใช้ประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น จุดมุ่งหมายสูงสุดของหนังสือเรียนในส่วนนี้คือการให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการให้ข้อเท็จจริงพื้นฐานความคิดรวบยอดและการสรุปจากหลักการ
2. ช่วยการจัดระเบียบการจัดกิจกรรมการเรียน เพราะหนังสือเรียนมีบทบาทในการช่วยจัดระเบียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเนื่องจากลักษณะการเรียบเรียงเนื้อหาสาระนั้น ผู้แต่ง

หนังสือเรียนได้เสนอแนะความคิดรวบยอด หลักการและเนื้อหาในลักษณะที่เป็นไปตามลำดับว่า อะไรควรมาก่อนและอะไรควรมากหลัง นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียบเรียงขึ้นโดยเฉพาะ สำหรับนักเรียนในระดับต่างๆ โดยคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ ความสนใจ ความสามารถในการอ่าน ความทันสมัยของเนื้อหา จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร จึงเป็นการช่วยจัดระเบียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับครูและนักเรียนไปในตัว

3. เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะหนังสือเรียนในบทบาทนี้มาจากรากฐานความเชื่อที่ว่า ผู้แต่งหนังสือเรียนเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นครูที่มีประสบการณ์ดังนั้นจึงสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ครูใหม่ได้โดย เสนอแนะความคิดรวบยอดที่สำคัญ การสรุปหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสำคัญที่ควรสอน เนื้อหาเพิ่มเติมสำหรับครู กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ การวัดผล รายชื่อหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมต่างๆ ตลอดจนข้อเสนอนำเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาการเรียน

4. เป็นเครื่องมือส่งเสริมหลักสูตร เพราะหนังสือเรียนนอกจากจะเป็นอุปกรณ์ที่มีเนื้อหาวิชาตามแนวหลักสูตร ทำให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้ครบถ้วนตามจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร หนังสือเรียนก็ยังนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างหนังสืออื่นๆ อีกด้วย เช่น คู่มือครู หนังสือแบบฝึกหัด หนังสืออ่านประกอบ และหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

5. เป็นวิถีทางของการประชาสัมพันธ์ นอกเหนือไปจากการเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนที่ขาดไม่ได้แล้วหนังสือเรียนยังทำหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์อีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมประชาธิปไตยนั้น ประชาชนมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบเป็นพิเศษที่จะช่วยให้ประชาชนได้ทราบถึงวิชาที่นักเรียนต้องรู้ เนื้อหาในการเรียน ตลอดจนหัวข้อปัญหาที่อภิปรายในห้องเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนแล้ว และผู้ปกครองอาจทราบได้จากการอ่านหนังสือเรียน นอกจากนี้หนังสือเรียนยังเป็นตัววัดต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลักสูตร ตลอดจนการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาอีกด้วย

โดยมากการแต่งหนังสือเรียนผู้เขียนมักจะเลือกรายวิชาและเนื้อหาจากทักษะและความเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ ของผู้เขียนเอง (Rudman, 1958 อ้างถึงใน Newton and Newton, 2009) หนังสือเรียนบางเล่มที่ใช้ในชั้นเรียนมีความจำกัดด้านเนื้อหาและไม่ยืดหยุ่นที่จะสนองตอบความต้องการจำเป็นของผู้เรียน แต่ในความเป็นจริงหนังสือเรียนก็สามารถนำผู้เรียนสู่การบรรลุความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ Newton และ Newton กล่าวถึงถึงบทบาทของหนังสือเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ นั้น ว่า ครูไม่ได้มีทักษะและความรู้ในศาสตร์ทุกศาสตร์ ในทุกวิชา หรือทุกหัวข้อที่สอนทุกคน เมื่อครูขาดแคลนด้านความรู้และศาสตร์การสอน หนังสือเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำเนื้อหาจากครูไปสู่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพราะหนังสือเรียนเป็นต้นแบบการสอนของ

ครูซึ่งถูกเขียนขึ้นโดยอิงตามหลักสูตรและการสอน ด้วยการเนื้อหาที่จะช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ หนังสือเรียนยังเป็นประสบการณ์สำหรับครูที่เริ่มต้นสอน และครูที่ไม่มีความชำนาญเฉพาะ ดังที่ครูมักจะได้รับจากหนังสือเรียน เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้ดีขึ้น (Newton and Newton, 2009)

บทบาทของหนังสือเรียนที่ UNESCO (2009) ได้อธิบายไว้มี 2 ประเด็นสำคัญคือ (1) หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนในการนำผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และ (2) หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่จะนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หนังสือเรียนจึงมีบทบาทที่จะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ขัดเกลาทางสังคม การเสริมสร้างสิทธิมนุษยชนและพัฒนาสังคม ผ่านเนื้อหาสาระในหนังสือเรียนนั้น ๆ

โดยสรุป สื่อการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู ตลอดจนการกระตุ้น ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใน 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) เนื้อหาสาระ (2) ทักษะกระบวนการ (3) คุณลักษณะ ทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อศาสตร์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุดังกล่าวครูจึงต้องพิจารณาเลือกสรรสื่อที่จะนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยสิ่งที่ครูจะต้องระมัดระวังในเรื่องของการเรียนรู้ คือ การใช้สื่อที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นทั้งการใช้ของครูและผู้เรียนอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะสื่อเหล่านั้นจะเป็น สื่อวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือ สื่อเทคโนโลยี และจะต้องวางแผนก่อนทุกครั้งตั้งแต่การเลือก การประยุกต์และการนำไปใช้

2.4 ส่วนประกอบของหนังสือเรียน

ครูผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจว่าส่วนประกอบสำคัญของหนังสือเรียนนั้นมีอะไรบ้าง และส่วนประกอบเหล่านั้นมีบทบาทสำคัญอย่างไรต่อการเรียนการสอน การจะช่วยให้ผู้ใช้หนังสือเรียน ตัดสินใจว่าหนังสือเรียนนั้นๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างไรหรือไม่ ซึ่งประกอบไปด้วย คำนำหรือคำชี้แจง สารบัญเรื่อง เนื้อหา คำอธิบายศัพท์ หรือ อภิธานศัพท์ รายชื่อหนังสืออ้างอิงหรือรายชื่อหนังสือที่ผู้เขียนแนะนำให้ผู้อ่านไปศึกษาเพิ่มเติม และดรชนี (นภลัย สุวรรณธาดา, 2548; บันลือ พุกชะวัน, 2533; กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ข; Dale, 1969; Brown et al., 1985; Young & Reigeluth, 1988; Newton & Newton, 2009)

บันลือ พุกชะวัน (2533) และนภลัย สุวรรณธาดา (2548.) กล่าวถึงส่วนประกอบที่สำคัญของหนังสือเรียน โดยสามารถแบ่งออกเป็นส่วนประกอบใหญ่ ๆ ได้ 3 ส่วน คือ (1) ส่วนนำ (2) เนื้อเรื่อง และ (3) ส่วนท้าย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ส่วนหน้า โดยทั่วไปส่วนหน้าของหนังสือ ประกอบด้วย (1) ใบหุ้มปก (book jacket) เป็นกระดาษหุ้มปกที่ไม่ได้เย็บติดกับเล่มหนังสือ (2) ปก (cover) ประกอบด้วย ปกหน้า และปกหลังติดกันด้วยสันหนังสือ หน้าแรกของปก คือ ป้องกันรักษาตัวหนังสือทั้งหมดให้ทนถาวร และให้รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือในกรณีที่ไม่มีใบหุ้มปก (3) ใบรองปก (end paper) เป็นกระดาษแผ่นเดียวพับกลาง ใบรองปกจะผนึกติดกับด้านในของปกหนังสือ ทั้งปกหน้าและปกหลัง ส่วนที่เหลือครึ่งปลอยไว้ เรียกว่า Fly Leaf หน้าแรกของใบรองปก คือ ช่วยปกปิดปกให้ติดแน่นกับตัวเล่มหนังสือ (4) หน้าชื่อเรื่อง (half-title page) อยู่ต่อจากใบรองปก มีชื่อเรื่องของหนังสืออย่างเดียว (5) หน้าภาพพิเศษ (front is piece) เป็นหน้าที่มีภาพเต็มหน้า จะบอกให้ทราบถึงว่าเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไร หน้านี้จะอยู่ทางด้านซ้ายมือของหน้าปกใน (6) หน้าปกใน (title page) เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของหนังสือแต่ละเล่ม รายละเอียดต่าง ๆ จะปรากฏในหน้านี้ คือ ชื่อเต็มของหนังสือ ชื่อรอง ชื่อผู้แต่ง คุณวุฒิของผู้แต่ง ชื่อผู้แต่งร่วม ผู้แปล ผู้รวบรวม ผู้เขียนภาพประกอบ ชื่อสำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ และครั้งที่พิมพ์ (7) หน้าลิขสิทธิ์ (copyright page) จะอยู่ด้านหลังของหน้าปกใน มีชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนที่พิมพ์ ตลอดจนที่อยู่ของผู้จัดพิมพ์ (8) หน้าคำอุทิศ (dedication page) เป็นหน้าที่ผู้เขียนอุทิศผลงานให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือหลายคนหรืออุทิศให้แก่สถาบัน จะอยู่ถัดจากหน้าลิขสิทธิ์ (9) คำนิยม (foreword) เป็นหน้าที่คนอื่นเขียนชมหรือเขียนนำให้แก่เรื่องหนังสือหรือเกี่ยวกับผู้แต่ง คำนิยมต้องอยู่หน้าคำนำที่ผู้แต่งเขียนเอง (10) คำนำ (preface) เป็นส่วนที่ผู้เขียนจะบอกให้ผู้อ่านทราบถึงความมุ่งหมายในการเขียนสาระสำคัญของเรื่อง ประโยชน์ที่ผู้เขียนคาดว่าจะได้รับ ในหน้าคำนำ มักลงท้ายด้วยการขอบคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียน ถ้าที่ผู้ที่จะต้องกล่าวขอบคุณมากรายมักจะแยกส่วนนี้ออกไปจากคำนำ และเรียกเสียใหม่ว่าหน้าประกาศคุณูปการ หรือกิตติกรรมประกาศ (11) สารบัญ (table of content) เป็นการแสดงโครงร่างหนังสือ ช่วยให้ทราบว่าหนังสือเล่มนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง แบ่งเป็นบทเป็นตอนอย่างไร และตอนไหนอยู่หน้าไหน เพื่อความสะดวกในการเปิดหา (12) บัญชีแผนที่ ภาพประกอบ (list of maps, list of illustrations) หนังสือบางเล่มมีแผนที่ รูปภาพ และ ตาราง ประกอบด้วย ถ้ามีเป็นจำนวนมากก็จะทำสารบัญต่างหาก โดยให้ชื่อว่าสารบัญแผนที่ สารบัญภาพ และสารบัญตาราง เป็นหน้าๆ ไป มีการวางรูปหน้าเหมือนสารบัญเนื้อเรื่อง (13) หน้าแก้คำผิด (errata) การพิมพ์หนังสือมักจะมีผิดพลาดเสมอ การผิดพลาดบางอันแก้ไขไม่ทัน หรือตรวจพบหลังตากเย็บเล่มเสร็จแล้ว จึงจำเป็นต้องทำใบแก้คำผิดเป็นแผ่นปลิวแทรกไว้ในเล่มและควรแทรกไว้ตอนต้นเล่ม (14) คำแนะนำการใช้คู่มือครู ถ้าเป็นหนังสือประเภทคู่มือครูจะมีคำแนะนำการใช้คู่มือครูเป็นคำชี้แจงแสดงให้เห็นขั้นตอนหนังสือ และขอเสนอแนะไว้เพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้

2. ส่วนเนื้อเรื่อง (content) เป็นส่วนที่สำคัญที่สุด ให้รายละเอียดของเนื้อหาตั้งแต่บทแรกจนถึงบทสุดท้าย โดยแบ่งเป็นบท เป็นตอน ตามที่ปรากฏในสารบัญ

3. ส่วนท้าย โดยทั่วไปส่วนท้ายของหนังสือ ประกอบด้วย (1) เซึ่งอรรถ (footnote) คือ ข้อความที่อยู่ตอนล่างสุดของหนังสือเพื่อบอกให้ทราบที่มาของข้อความที่ยกมากล่าวถึงในหน้านั้น เรียกว่า เซึ่งอรรถอ้างอิง (citation footnote) หรือ เพื่ออธิบายคำ หรือข้อความในหน้านั้นเพิ่มเติม เรียกว่า เซึ่งอรรถเสริมความ (supplementary footnote) หรือเป็นการแจ้งให้ผู้อ่านดูเพิ่มเติมข้อความที่เกี่ยวข้องกับคำ หรือข้อความที่กล่าวในหน้านั้น ได้จากหน้าอื่นของหนังสือเล่มเดียวกัน เรียกว่า เซึ่งอรรถโยงข้อความ (cross-reference footnote) (2) บรรณานุกรม (bibliographies) คือ รายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งสื่อทัศนวัสดุที่ผู้เขียนใช้ค้นคว้าประกอบการเขียน มีไว้เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงว่าผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้ามากจากที่ใดบ้าง และเป็นการชี้แนะให้ผู้อ่านที่สนใจได้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม (3) ดรรชนี (indexes) คือการนำหัวข้อสำคัญของเรื่อง ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ มาจัดเรียงกันตามลำดับตัวอักษร แล้วบอกเลขหน้าหนังสือให้รู้ว่าเรื่องนั้น ๆ จะอ่านได้จากหน้าใดบ้างในหนังสือนั้น ๆ (4) ภาคผนวก (appendix) คือ ส่วนที่อธิบายเพิ่มเติมเรื่องราวที่เขียนโยงกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

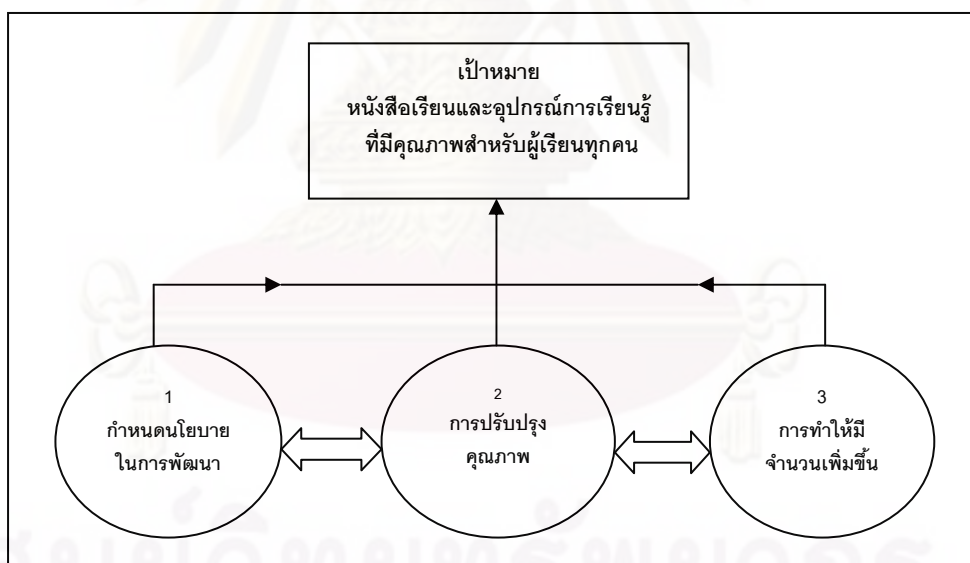
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ

หนังสือที่ใช้เป็นสื่อหลักประกอบการเรียนการสอนประจำรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีหลากหลายในท้องตลาด เช่น ฉบับของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกรมวิชาการจัดทำขึ้นและฉบับของสำนักพิมพ์เอกชน เป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาโดยตรงที่จะทำการเลือกหนังสือสำหรับผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงเข้ามาช่วยรับผิดชอบในการจัดทำและดูแลให้หนังสือมีคุณภาพ การเลือกหนังสือเรียนของสถานศึกษาจึงเป็นการเลือกจากรายการหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองคุณภาพแล้ว อย่างไรก็ตามแม้ว่าหนังสือเรียนที่ได้รับอนุญาตทุกเล่มจะมีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือน ๆ กัน คือมีเนื้อหาครบตามที่หลักสูตรกำหนด และอาจมีลักษณะการเสนอเนื้อหาที่มีแนวโน้มว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชานั้น แต่หนังสือเรียนอาจจะมีลักษณะอื่นๆ แตกต่างกันไปตามโครงสร้างของหนังสือเรียน

Wesley (1950) กล่าวถึงบทบาทของครูที่ต้องมีคัดเลือกหนังสือเรียนที่คิดว่าดีที่สุดในแต่ละวิชาและเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้เป็นหนังสือเรียน โดยหนังสือเรียนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (1) ควรมีเนื้อเรื่อง คำอธิบาย รูปภาพ กิจกรรม แบบฝึกหัด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชานั้น ๆ (2) ควรมีเนื้อเรื่องครบถ้วนตามหลักสูตร ข้อความกะทัดรัด คำอธิบายชัดเจน เข้าใจง่าย (3) สำนวนภาษาที่ใช้สละสลวยเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน มีการจัดระเบียบวางลำดับบทเรียนก่อนหลังตามหลักวิชา เพื่อความสะดวกต่อการเรียนการสอน แบ่งบทเรียนออกเป็นหน่วย มีเนื้อหาวิชาเหมาะสมที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในแต่ละหน่วยได้ในเวลาอันสมควร มีเวลาทบทวนและหาความรู้เพิ่มเติมได้

องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และ UNESCO ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิและภาระหน้าที่ของครูที่จะนำไปสู่อิสรภาพทางวิชาชีพว่า วิชาชีพครูควรมีสิทธิที่จะผลิตเพลนในทางวิชาการอย่างอิสระ โดยเฉพาอย่างยิ่งการที่จะไม่ถูกจำกัดในวิชาชีพ หรือเงื่อนไขที่จะมาเป็นข้อจำกัดในวิธีการและการช่วยเหลือผู้เรียนของครู ครูควรที่จะมีสิทธิที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดเป็นปัจจัยพื้นฐานในอุปกรณ์การจัดการจัดการเรียนรู้ การเลือกหนังสือเรียน และแบบแผนวิธีการสอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องให้อำนาจการตัดสินใจอย่างอิสระแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ (UNESCO, 2008)

นอกจากนี้ UNESCO ได้มุ่งเน้นให้ครูได้เลือกใช้หนังสือเรียนที่ดีและมีคุณภาพ โดยกล่าวว่าหนังสือเรียนมีความหมายสำคัญต่อเป้าหมายระยะยาวทางการศึกษา คือการที่ผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ดังนั้น UNESCO จึงได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในยุทธวิธีต่อหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในคุณภาพการผลิตและการเลือกใช้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย (1) กำหนดนโยบายในการพัฒนา (2) การปรับปรุงคุณภาพ และ (3) การทำให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยทั้ง 3 วัตถุประสงค์นี้จะเป็นตัวกลางนำไปสู่เป้าหมาย (UNESCO, 2005) ดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของยุทธวิธีที่ UNESCO มีต่อหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนรู้
ที่มา: UNESCO (2005)

3.1 เกณฑ์การเลือกหนังสือเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข) ได้เสนอแนวทางในการเลือกหนังสือเรียนไว้ว่า ครูจะเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนของตนได้ดีที่สุดต่อเมื่อครูได้ลงมือศึกษาหนังสือเรียนนั้น ๆ โดยตลอดและมีข้อควรพิจารณาในการเลือกหนังสือเรียนดังต่อไปนี้

ลักษณะภายนอก คือ ส่วนประกอบของหนังสือเรียนที่นำมาใช้ประกอบการพิจารณาเลือกหนังสือเรียน เป็นข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ (1) จุดประสงค์ (2) คุณสมบัติของผู้อ่านเป้าหมาย (3) เนื้อหา (4) สิ่งที่ช่วยเสริมการเรียนการสอน (5) เทคนิคการพิมพ์และภาพประกอบ

ลักษณะภายใน ครูควรเลือกสรรวิเคราะห์หนังสือเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตนอย่างดีที่สุด โดยพิจารณาประเด็นดังนี้ (1) จุดประสงค์ (2) เนื้อหา (3) การเสนอเนื้อหา (4) สิ่งช่วยเสริมการเรียนการสอน และ (5) การใช้ภาษา

Inlow (1963) ได้ให้เกณฑ์การคัดเลือกหนังสือเรียนไว้ดังนี้ว่า (1) เป็นหนังสือเรียนที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ (2) ผู้แต่งมีความรู้และความสามารถในระดับชั้นนั้น ๆ เป็นอย่างดี (3) เนื้อหาวิชาของหนังสือเรียนได้มาตรฐานตามหลักวิชาการและเป็นที่ยอมรับในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ (3.1) มีจุดมุ่งหมายและวิธีการเสนอเนื้อหาที่ดี (3.2) เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน (3.3) มีบทอภิปรายแสดงความคิดเห็นและให้ความคิดรวบยอด (3.4) มีการขยายความและให้ความหมายของข้อความสำคัญ (3.5) มีการกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ (4) แนวการเขียนตรงตามมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน (4.1) มีข้อความที่ความหมายชัดเจน (4.2) ใช้ถ้อยคำน่าสนใจและชวนอ่าน (4.3) ใช้ศัพท์เหมาะสมกับระดับผู้ใช้หนังสือเรียน (4.4) ให้ความคิดรวบยอดที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย (4.5) มีการวางแผนการเสนอเนื้อหาอย่างเหมาะสม (5) หนังสือเรียน ควรมีรูปแบบสวยงาม เช่น กระดาษมีคุณภาพดี ตัวอักษรอ่านง่าย ขนาดรูปเล่มน่าอ่าน ปกมีสีสวยงาม (6) มีเอกสารอ้างอิงและแสดงแหล่งที่มาของข้อมูล (7) มีสารบัญ คำนำ อภิธานศัพท์ และดรรชนี

Douglass (1956) เสนอหลักเกณฑ์เพื่อใช้สำหรับการคัดเลือกหนังสือเรียนไว้ว่าควรพิจารณาถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (1) ผู้พิมพ์โฆษณา เป็นแหล่งพิมพ์ที่มีชื่อเสียงน่าเชื่อถือเพียงใด (2) เวลาพิมพ์พิมพ์ตั้งแต่เมื่อใด (3) ผู้แต่งมีความรู้ความสามารถน่าเชื่อถือเพียงใด (4) การจัดหนังสือ เรียงลำดับเนื้อหา ก่อนและหลังได้ดีหรือไม่ (5) เนื้อหาเหมาะสมกับวิชาที่เรียนหรือไม่ (6) คำศัพท์เหมาะสมเพียงไร ไม่ยากง่ายจนเกินไป (7) ภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสนใจเรื่องได้ดีขึ้นอีกเพียงใด (8) บทช่วยการสอนมีแบบฝึกหัด หัวข้ออภิปราย กิจกรรม คำถามที่ยั่วให้ศึกษากว้างขวางขึ้นหรือไม่ (9) ลักษณะพิเศษ เช่น ในหนังสือมีอะไรพิเศษที่จะส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนหรือไม่ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภาษา (10) ลักษณะทางวัตถุ เช่น รูป เนื้อกระดาษ การเย็บเล่ม การพิมพ์ รูปภาพเหมาะสมเพียงไร

Young และ Reigeluth (1988) เสนอวิธีการในการเลือกหนังสือเรียนว่าควรทำการพิจารณาหนังสือเรียนภายใต้การกำหนดขอบเขตจากความต้องการจำเป็นที่พื้นฐานของการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากความเหมาะสม และควรจัดทำแบบฟอร์มสำหรับใช้พิจารณาเลือกหนังสือเรียนวิธีการที่จะมีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการเลือกหนังสือเรียนโดยคณะกรรมการจะต้องพิจารณาจาก 5 ประเด็นที่ใช้เป็นเกณฑ์อย่างง่าย อันได้แก่ (1) สารสำคัญของเนื้อหา (2) เป็นที่ยอมรับของสังคม

(3) การออกแบบการสอน (4) สามารถอ่านเข้าใจง่าย และ (5) คุณภาพของการผลิต ส่วนในขั้นตอนสุดท้ายนั้น คณะกรรมการจะทำการพบกันเพื่ออภิปรายและวิพากษ์หนังสือเรียนแต่ละเล่ม เพื่อตัดสินคุณค่านำมาซึ่งการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่สำคัญเพราะ คณะกรรมการจะทำการให้น้ำหนักคะแนนตามเกณฑ์ที่จะใช้ปรากฏในรูปแบบฟอร์มที่ถูกสร้างขึ้น

Crismore (1989) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิรูป การเลือกและการใช้หนังสือเรียน โดยผ่านประเด็นการใช้หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่วนหนึ่งของการวิจัยได้ทำการศึกษาถึงเกณฑ์ของหนังสือเรียนสังคมศึกษาที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร ผลพบว่า กลุ่มของผู้เรียนและผู้ปกครองรวมกัน มีจำนวนเกณฑ์ของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์มากกว่า กลุ่มของครูและผู้บริหารรวมกัน ผู้วิจัยได้อภิปรายว่า แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงผู้เรียนในฐานะผู้ใช้หนังสือเรียนที่มีความต้องการอยากจะให้หนังสือเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่พึงประสงค์ โดยเกณฑ์เหล่านั้นได้แก่ (1) ความน่าสนใจของหนังสือเรียนและเร้ากระตุ้นการอยากเรียนของผู้เรียน (2) การสร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึกที่ดีต่อศาสตร์ (3) อ่านและทำการศึกษาด้วยตนเองได้ง่าย (4) ทำความเข้าใจในรูปภาพ แผนภาพประกอบได้ง่าย (5) มีความเป็นปัจจุบันและทันสมัย (6) มีการอธิบายนิยามศัพท์อย่างชัดเจน (7) มีการสรุปและมีคำถามที่ชวนให้คิดตอบท้ายบทเรียน

ในการศึกษาของ Crismore ซึ่งแสดงถึงเกณฑ์ที่พึงประสงค์ ซึ่งหมายถึงเกณฑ์ตามการรับรู้ของผู้ใช้ที่มีความต้องการให้ปรากฏในหนังสือเรียน แต่อย่างไรก็ตามลักษณะภายนอกและภายในเหล่านี้ที่เป็นเกณฑ์การพิจารณาเลือกหนังสือเรียนอาจเหมาะสมกับผู้เรียนบางกลุ่มและไม่เหมาะสมกับผู้เรียนบางกลุ่มก็ได้ ดังนั้นครูจึงต้องพิจารณาเลือกหนังสือเรียนเล่มที่มีคุณสมบัติเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตนเองให้มากที่สุดจึงจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากหนังสือเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี 2000 Kuo นักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัย Kean มลรัฐ New Jersey สหรัฐอเมริกา ได้ทำการสำรวจการเลือกหนังสือเรียนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย Kean ซึ่ง Kuo คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนในแต่ละระดับมีขอบเขตการศึกษา 3 ประเด็น คือ (1) มุมมองจากสถานภาพคณาจารย์ในฐานะผู้เลือก (2) รูปแบบการจัดซื้อ/จัดหา และ (3) จุดมุ่งหมายเกณฑ์และการจัดลำดับความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียน ผู้เลือกให้ความสำคัญที่สุดกับการที่หนังสือที่เลือกนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และกว่าร้อยละ 40 ทำการสำรวจตลาดโดยการศึกษาจากแบบรายการที่สำนักพิมพ์จัดทำขึ้นและจากวารสารการจัดอันดับหนังสือเรียน Kuo ยังได้ให้ข้อเสนอแนะอีกว่า ควรมีการประชุมคณะกรรมการหรือคณาจารย์ที่ทำหน้าที่เลือกหนังสือเรียนเพื่อวิพากษ์และปรับปรุงกระบวนการเลือก

ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการเลือกหนังสือเรียนในหลายปี ควรให้คำชี้แนะผู้ที่เกี่ยวข้อง ในตาราง 2.1 จะได้แสดงเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนของคณาจารย์

ตาราง 2.1 ตัวอย่างเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนของคณาจารย์มหาวิทยาลัย Kean

เกณฑ์	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4	
	n	%	n	%	n	%	n	%
เหมาะสมสำหรับการสอน	25	27.1	23	30.7	8	14.5	2	9.5
เหมาะสมสำหรับผู้เรียน	47	51.1	20	26.7	7	12.7	0	0
เหมาะสมสำหรับผู้สอน	10	10.8	19	25.3	27	49.1	2	9.5
เนื้อหาสาระน่าสนใจ	3	3.3	1	1.3	3	5.5	8	38.1
ราคาของหนังสือเรียน	1	1.1	1	2	2	3.6	3	14.3
สำนักพิมพ์มีชื่อเสียง	3	3.3	6	8	4	7.3	0	0
ผู้แต่งมีชื่อเสียง	3	3.3	6	8	4	7.3	6	28.6
รวม	92	100.0	75	100.0	55	100.0	21	100.0

หมายเหตุ: อันดับ 1 หมายถึง สูงสุด และ อันดับ 4 หมายถึง ต่ำสุด

ผู้ตอบแบบสอบถามบางคน ให้ข้อมูลอันดับมากกว่า 1 รายการ เพราะฉะนั้น ผลรวมของอันดับ 1 จึงเป็น 92 จำนวนแบบสอบถาม 185 ฉบับ และมีอัตราการตอบกลับเท่ากับร้อยละ 78

ที่มา: Kuo (2000)

Nogova และ Huttova (2006) สร้างเกณฑ์การประเมินสำหรับการวิพากษ์คุณภาพหนังสือเรียน (textbook quality) ประกอบด้วย (1) มีพื้นฐานอยู่ความต้องการจำเป็นทางสังคม (2) ตรงตามวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา (3) ตรงตามศาสตร์การสอนที่ทันสมัย และ (4) ตรงตามทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้ นอกจากนี้ Hogova และ Huttova ยังได้จำแนก 6 หมวดหมู่ที่สำคัญของการประเมินหนังสือเรียนซึ่งเรียกว่า (6 key evaluation categories: KEC) ประกอบด้วย (1) การมีเอกสารยืนยันถึงหลักของศาสตร์การสอน (2) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล (3) ส่งเสริมให้เลิกใช้หนังสือเรียน (4) มีความถูกต้องและสังคมยอมรับได้ (5) ความมีระเบียบแบบแผนวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนมุ่งบรรลุผล และ (6) การจัดวางเนื้อหาทำให้เห็นภาพของศาสตร์ที่ชัดเจน

ในส่วนของ Project 2061 (AAAS, 2006 อ้างถึงใน Lemmer, Edward และ Rapule, 2008) เสนอเกณฑ์ในการประเมินและวิเคราะห์เพื่อเลือกหนังสือเรียนโดยอิงตามลักษณะเฉพาะของการสอน โดยหนังสือเรียนนั้นจะต้องประเมิน ดังนี้ (1) กระตุ้นให้ผู้สอนเข้าถึงธรรมชาติความรู้สึนึกคิดของผู้เรียน (2) จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน (3) แนะนำผู้เรียนให้เข้าถึงการแปลความหมายและการใช้เหตุผล (4) จัดการเรียนรู้ส่งเสริมผู้เรียนใช้การคิดอย่างเป็นระบบ (4) สถิติการใช้ประโยชน์จากความรู้ (Roseman และคณะ, 1999 อ้างถึงใน Lemmer, Edward และ Rapule, 2008)

3.2 บทบาทการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในทางสังคมวิทยา หมายถึง พฤติกรรมอันประกอบไปด้วยการร่วมประพฤติตามพฤติกรรมคาดหวังของกลุ่มทางการและไม่ใช่ทางการ ในทฤษฎีทางจิตวิทยานั้น กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถทำได้ โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ การทำให้สมาชิกของกลุ่มมีส่วนในการตัดสินใจ การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อเรื่องนั้น และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตัวเองได้ลงทุน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เข้าร่วม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2542) แต่อย่างไรก็ตาม ในทางทฤษฎีของการมีส่วนร่วมนั้น การมีส่วนร่วมของบุคคลต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกมีส่วนร่วมหรือไม่ที่สำคัญ ต้องไม่มีใครบังคับ อีกทั้งกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และมีความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักและรับรู้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง (Rousseau อ้างถึงใน วิโรจน์ หล้าสกุล, 2546)

กรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ซึ่ง Cohen และ Uphoff (1980) จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision-making) เป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มตัดสินใจ การตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ (2) การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานงานขอความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) โดยครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบกิจกรรมทั้งหมดที่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวของการมีส่วนร่วมต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมมิได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอหรือเกิดขึ้นตลอดเวลา มีผู้มีส่วนร่วมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หลายขั้นตอน โดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้อง ความต้องการและความพร้อมของผู้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้มีส่วนร่วมจึงจำเป็นต้องทราบระยะเวลาและเนื้อหาในการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมอาจอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ หรือการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการเป็นรูปแบบที่สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมให้เพิ่มขึ้น ผู้เข้ามามีส่วนร่วมอาจได้ผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2547 อ้างถึงใน สุภัทราภรณ์ ฤฎา, 2547)

3.3 ผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน

ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วยบุคคลที่มาจากหลายฝ่ายด้วยกัน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน ผู้บริหารเขตการศึกษาหรือผู้แทน คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือเรียน ผู้เกี่ยวข้อง

เหล่านี้มีบทบาทต่อการได้มาของหนังสือเรียนที่ใช้ในโรงเรียน ซึ่ง Young และ Reigeluth (1988) ได้เสนอแนะกระบวนการทำงานของคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือเรียนไว้ว่า ควรทำการวิเคราะห์พื้นฐานความต้องการจำเป็น โดยกำหนดนิยามของความต้องการจำเป็นให้เสมือนกับเป็นบริบทที่จะอ้างถึงความต้องการและความจำเป็นของการสอน บริบทนี้ต้องมีการคำนึงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนที่จะมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการวิเคราะห์ ค้นหาความต้องการจำเป็นให้กับโรงเรียน ครู และผู้เรียนเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อในสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2444 ปีการศึกษา 2551 (ฉบับเพิ่มเติม) โดยวางแนวทางปฏิบัติไว้อย่างกว้างๆ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกสื่อการเรียนรู้อที่จะนำมาใช้ในสถานศึกษาไว้ว่า ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนรู้อที่จะใช้ในสถานศึกษาโดยให้คณะอนุกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามจำนวนที่เหมาะสมเป็นกรรมการ และให้สถานศึกษาประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้อที่เลือกใช้อย่างสม่ำเสมอ โดยอาจให้ครูผู้สอนประเมินฯ หรือประเมินฯ ในรูปคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ชุดการเรียนการสอนและคู่มือครู ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือ/สื่อการเรียนรู้อในสถานศึกษา

บทบาทของครูในการพิจารณาเลือกหนังสือเรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ได้หนังสือเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามกระบวนการและเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ ซึ่ง Sikorova (2004) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในสาธารณรัฐเชค มุ่งเน้นศึกษาถึงบทบาทครูในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน Sikorova พบว่า บทบาทของครูที่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมเพื่อเลือกหนังสือเรียน คือการเลือกด้วยตนเองและได้ทำการเลือกร่วมกับครูผู้คนอื่น ๆ ส่วนครูที่ไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมเพื่อเลือกหนังสือเรียนนั้นด้วยเหตุเพราะการเลือกหนังสือเรียนถูกตัดสินใจเลือกโดยหัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหมวดวิชา หนังสือเรียนนั้นมีการใช้อยู่แล้วในปัจจุบัน และบางส่วนยังไม่ทราบถึงวิธีการเลือกหนังสือเรียน

ในเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการเลือกหนังสือเรียน Taffe (2006) ทำการอธิบายถึงการคัดเลือกหนังสือเรียนและประเด็นความหลากหลายในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ข้อเสนอแนะในกระบวนการ

เลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมว่าควรจะมีคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกที่มีความชำนาญ ตลอดจนมีการเปิดรับฟังมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย โดยจัดตั้งคณะกรรมการประเมินที่มีความรู้ด้านศาสตร์การสอน และในการเลือกต้องมีความต่อเนื่องกันหากมีการทำงานที่เป็นกระบวนการหลายครั้ง ในการการทำงานของคณะกรรมการครั้งที่ 1 และ 2 ควรเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกัน ส่วนของเครื่องมือในการประเมินจะต้องมีการออกแบบให้มีความหลากหลายที่เป็นมากกว่าแบบเช็ครายการ ในขณะที่ด้านการตัดสินคุณภาพของหนังสือเรียนนั้น ควรที่จะศึกษาถึงสภาพที่พึงประสงค์ว่าหนังสือเรียนที่ดีควรเป็นอย่างไร มากกว่าการตัดสินคุณภาพและพิจารณาจากหนังสือเรียนรายละเอียด

ตอนที่ 4 การออกแบบการวิจัยแบบผสม (mixed method research design)

การวิจัยแบบผสม (mixed method research) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษาเรื่องเดียวกัน เพื่อจะเข้าใจปัญหาวิจัย เป็นวิธีการตรวจสอบที่ถูกต้อง Brewer and Hunter (1986 อ้างถึงใน Creswell, 2007) การออกแบบวิจัยแบบผสม (mixed method research design) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การทดลอง การสำรวจ การศึกษาชาติพรรณวรรณา กรณีศึกษาและการออกแบบอีกหลายรูปแบบที่ผู้วิจัยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และทางมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยโดยอาศัยข้อตกลงเบื้องต้นของหลักปรัชญาและวิธีการตรวจสอบ โดยวิธีการจะเป็นเครื่องชี้แนะในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลและการผสมวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในหลายขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ซึ่งวิธีนี้จะเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การผสมของสองข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในกรณีศึกษาเดียวหรือเป็นชุด โดยการใช้วิธีเชิงปริมาณและคุณภาพนี้จะสามารถทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงปัญหาการวิจัยมากกว่าการใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง การออกแบบวิจัยแบบผสมจึงเป็นกระบวนการสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการผสมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพในงานวิจัยเรื่องเดียว การออกแบบการวิจัยแบบผสมนั้นจะขึ้นอยู่กับปัญหาการวิจัยและข้อดีของแต่ละแบบ (Creswell, 2007) และได้แบ่งการออกแบบวิจัยแบบผสมออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การออกแบบแบบสามเส้า (Triangulation Design) โดยเป็นนำวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ในช่วงเวลาเดียวกันและให้นำหนักที่เท่ากัน ซึ่งมีอยู่ 5 แบบ คือ การออกแบบสามเส้าแบบหนึ่งขั้นตอน แบบจำลองเชิงคู่ แบบจำลองการแปลงข้อมูล แบบจำลองข้อมูลเชิงปริมาณที่ทำให้สมบูรณ์ แบบจำลองหลายระดับ

2. การออกแบบแบบฝังตัวหรือตริง (Embedded Design) ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ การออกแบบรูปแบบการฝังตัวแบบการทดลอง และรูปแบบการฝังตัวแบบความสัมพันธ์

3. การออกแบบการอธิบาย (Explanatory Design) เป็นการผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณก่อนแล้วตามด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ จากนั้นแปลงผลที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพไปยังข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งมี 2 แบบ คือ รูปแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ และรูปแบบการเลือกผู้มีส่วนร่วมโดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. การออกแบบเชิงสำรวจ (Exploratory Design) เป็นการผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนแล้วตามด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ ต่อจากนั้นจึงแปลงผลที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพไปยังข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งมี 2 แบบ คือ การออกแบบเชิงสำรวจตามโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ และการออกแบบสำรวจโดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในตาราง 2.2 แสดงประเภทของวิธีการออกแบบการวิจัยแบบผสมที่สำคัญทั้ง 4 แบบ โดยแสดงความแตกต่างของแต่ละประเภท ในด้านความแตกต่าง เวลาที่เหมาะสม น้ำหนัก การผสม และสัญลักษณ์

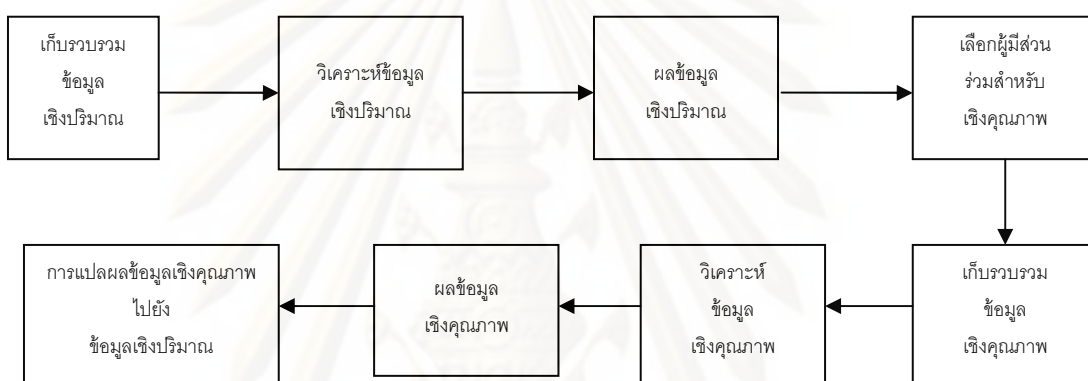
ตาราง 2.2 ประเภทของวิธีการออกแบบการวิจัยแบบผสมที่สำคัญ

ประเภท	ความแตกต่าง	เวลาที่เหมาะสม	น้ำหนัก	การผสม	สัญลักษณ์
Triangulation	- การบรรจบกัน - การเชื่อมโยงข้อมูล - ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหลักฐาน - มีหลายระดับ	เวลาเดียวกันทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	เท่ากันเป็นปกติ	ผสมผสานข้อมูลระหว่างการอธิบายและการวิเคราะห์	เชิงปริมาณพร้อมกับคุณภาพ QUAN+QUAL
Embedded	- การทดลองฝังตัว - ความสัมพันธ์ที่ฝังแน่น	พร้อมกันหรือตามลำดับ	ไม่เท่ากัน	ข้อมูลที่ฝังแน่นประเภทหนึ่งภายในการออกแบบที่ใหญ่โดยใช้ข้อมูลประเภทต่างๆ	ปริมาณนำหรือคุณภาพนำ QUAN (qual) or QUAL (quan)
Explanatory	- การอธิบายการติดตาม - การเลือกผู้มีส่วนร่วม	ตามลำดับ โดยเชิงปริมาณตามด้วยเชิงคุณภาพ	ปกติ เป็นเชิงปริมาณ	เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างทั้ง 2 ส่วน	เชิงปริมาณนำเชิงคุณภาพ QUAN → qual
Exploratory	- การพัฒนาเครื่องมือ - การพัฒนาเทคนิคแบ่งประเภท	ตามลำดับ โดยเชิงคุณภาพตามด้วยเชิงปริมาณ	ปกติ เป็นเชิงคุณภาพ	เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างทั้ง 2 ส่วน	เชิงคุณภาพนำเชิงปริมาณ QUAL → quan

ที่มา: Creswell (2007)

การออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ

การออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (explanatory design: follow-up explanations model (QUAN emphasized)) เป็นลักษณะของโมเดลที่ผู้วิจัยต้องการให้ผลของข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายหรือขยายความผลของข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะระบุข้อค้นพบเชิงปริมาณและสิ่งที่ต้องการคำอธิบาย เช่น ความแตกต่างทางสถิติระหว่างกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนความแตกต่างระหว่างบุคคลในระดับสูง หรือผลที่ไม่คาดคิดที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพกับผู้มีส่วนร่วมที่คิดว่าจะเป็นผู้ที่ช่วยในการอธิบายข้อค้นพบได้ดีที่สุดในโมเดลนี้ เริ่มต้นด้วยการเน้นเชิงปริมาณก่อนแล้วตามด้วยเชิงคุณภาพ (Creswell, 2007) ดังแผนภาพที่ 2.2

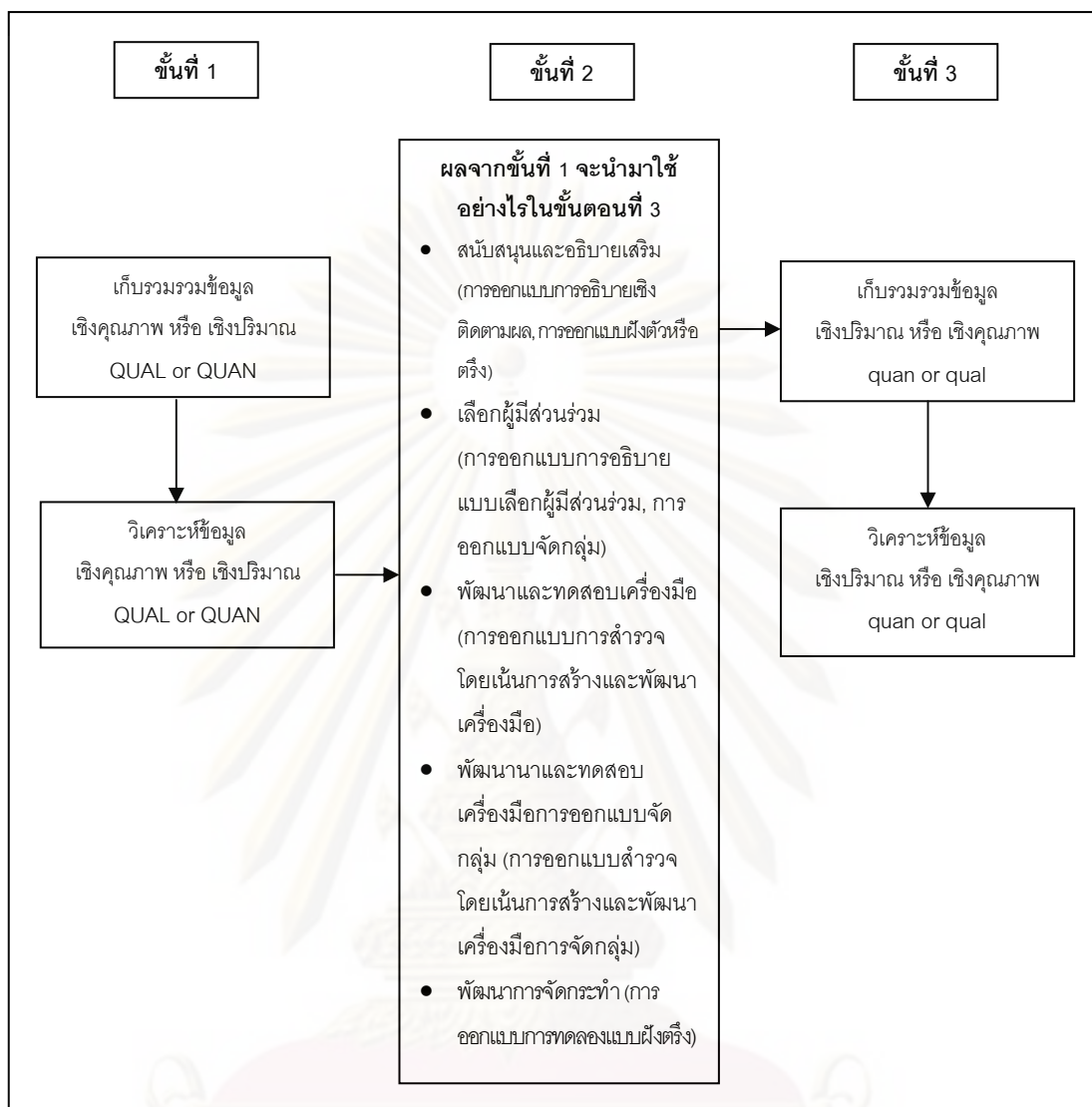

แผนภาพที่ 2.2 การออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยแบบผสมแบบลำดับเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบลำดับเวลาแตกต่างจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกันหลายแนวทาง โดยมีลักษณะสำคัญคือ การเก็บข้อมูลหนึ่งจะตามด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอง ขั้นตอนเหล่านี้จะรวมอยู่ในการออกแบบการอธิบายเชิงติดตามผลและการออกแบบการสำรวจ ซึ่งทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะไม่ได้แยกเป็นอิสระต่อกัน โดยข้อมูลทั้งสองชนิดนี้จะโยงสัมพันธ์กัน และอาจเป็นไปได้ที่จะเน้นเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ ขึ้นอยู่กับปัญหาวิจัยและวิธีการออกแบบที่ต้องการเน้น

ในแผนภาพที่ 2.3 แสดงแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นในการพิจารณาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบบผสมแบบลำดับเวลา ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกเป็นการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (สำหรับการออกแบบเชิงสำรวจ) หรือข้อมูลเชิงปริมาณ (สำหรับการออกแบบการอธิบาย) วิธีการทั้งสองสามารถนำมาใช้ในการออกแบบตัวการตัดสินใจทำในขั้นที่ 2 เกี่ยวกับผลที่จะใช้เพื่อขั้นตอนที่ 3 ต่อไป

แผนภาพที่ 2.3 ประเด็นในการพิจารณาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบบผสมแบบลำดับเวลา

ตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัย (research conceptual framework)

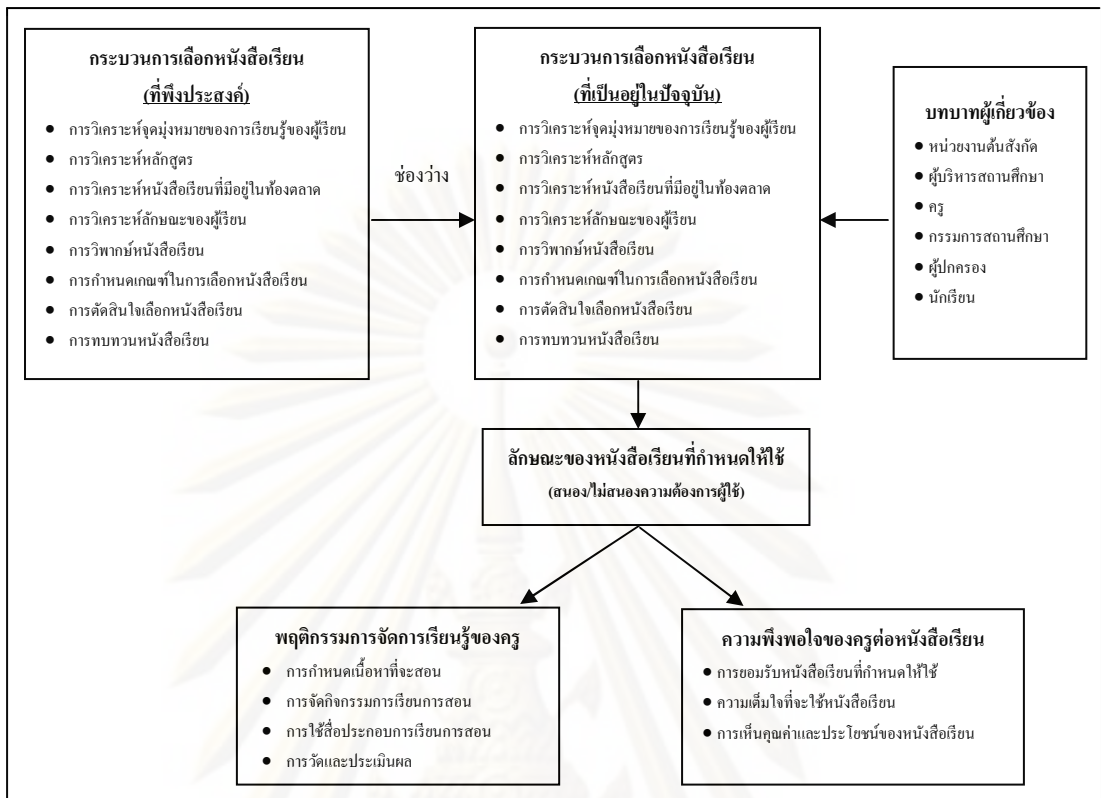
จากการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนนั้นมีตัวแปร สองส่วนได้แก่ ตัวแปรต้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะได้ลักษณะของหนังสือเรียนมาใช้ในโรงเรียน ประกอบด้วย (1) กระบวนการเลือกหนังสือเรียน ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนนั้นประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน การวิพากษ์หนังสือเรียน การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และการทบทวนหนังสือเรียน ในกระบวนการดังกล่าวมีความแตกต่างกันสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ ซึ่งส่งผลให้เกิดช่องว่างของความแตกต่างที่มีความ

ต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน (Wesley, 1950; Douglass, 1956; Inlow, 1963; Young and Reigeluth, 1988; Crismore, 1989; Kuo, 2000; Landrum and Hormel, 2002; UNESCO, 2005; Nogova and Huttova, 2006; Lemmer, Edward and Rapule, 2008; กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ข) และ (2) บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด ครูกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการพิจารณาเลือกหนังสือเรียน การทำงานของคณะกรรมการจะส่งผลกระทบต่อในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในต่อมา (Cohen และ Uphoff, 1980; Osborn et al., 1985; Young and Reigeluth, 1988; Sikorova, 2004; Taffe, 2006; UNESCO, 2008; นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2547 อ้างถึงใน สุภัทราภรณ์ กุลภา, 2547; สมพร จารุณัฐ, 2547; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ตัวแปรตามได้แก่ (1) ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ โดยมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามหนังสือเรียนที่ได้มาจากกระบวนการเลือก (2) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูได้รับผลโดยตรงจากลักษณะของหนังสือเรียนที่ผ่านกระบวนการเลือกประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหาที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล (Shores, 1960; Dale, 1969; Brown et al., 1983; Morrison et al., 2004; Newton & Newton, 2009; UNESCO, 2009; กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ค; วีรนุช ปิณฑวณิช, 2547; วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2552) และ (3) ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน ประกอบด้วย การยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ ความเต็มใจที่จะใช้หนังสือเรียน และการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเรียน และ ผู้วิจัยจึงอาศัยจากตัวแปรกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและบทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน ซึ่งได้ลักษณะของหนังสือเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และความพึงพอใจของครูเป็นกรอบความคิดของการวิจัยดังปรากฏในแผนภาพที่ 2.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2.4 กรอบความคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยได้เลือกใช้ การวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) แบบลำดับเวลา (sequential mixed method design) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยเป็นการผสมระหว่างการศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม ผลของการศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณจะนำมาติดตามและอธิบายเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ ลักษณะดังกล่าวนี้ Creswell (2007) เรียกว่า การวิจัยแบบผสมรูปแบบการอธิบายติดตามผลโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (explanatory design: follow-up explanations model (QUAN emphasized)) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ครูในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 12,822 คน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 28,008 คน สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 15,716 คน และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1,509 คน (ข้อมูลในปี 2551) รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 58,055 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน, 2537)

$$\text{สูตรคำนวณ} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดระดับค่าความคลาดเคลื่อน (α) ที่ .05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ เป็น 400 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) มาจำนวนสังกัดละ 10 โรงเรียน รวม 40 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนแต่ละสังกัด โรงเรียนละ 10 คน โดยกำหนดให้กระจายตาม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และกำหนดให้เป็นครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 คน และครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างครูทั้งหมด 400 คน ปรากฏตามตาราง 3.1

ตาราง 3.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและกลุ่มสาระการเรียนรู้

สังกัด	จำนวนโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา					กลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา					รวมทั้งสิ้น
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
สพฐ.	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
กทม.	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
สช.	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
สาธิต	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
รวม	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	400

หมายเหตุ

1 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

จากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้โรงเรียนกระจายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างครูตามผู้วิจัยได้กำหนดไว้ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการลดอัตราการสูญหายของแบบสอบถามที่ตอบกลับ และเพื่อให้ได้แบบสอบถามเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้จัดส่งแบบสอบถามเพิ่มอีกจำนวน 100 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 500 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 404 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับที่ร้อยละ 80.80 ดังปรากฏในตาราง 3.2

ตาราง 3.2 อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในแต่ละสังกัด

สังกัดของโรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม	อัตราการตอบกลับ	ร้อยละ
สพฐ.	125	114	91.20
กทม.	125	95	76.00
สช.	125	103	82.40
สกอ.	125	92	73.60
รวมทุกสังกัด	500	404	80.80

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน หมายถึง ขั้นตอนของการเลือกหนังสือเรียนมาใช้ในโรงเรียนโดยผ่านการตัดสินใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีกระบวนการในการคัดเลือกหนังสือเรียนที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน การวิพากษ์หนังสือเรียน การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และการทบทวนหนังสือเรียน

พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง การออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ได้แก่ การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผลจากหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน หมายถึง ความรู้สึกของครูต่อหนังสือเรียนที่ได้มาจากกระบวนการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเรียน ความเต็มใจและยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มิติที่ใช้ในการวัด ประกอบด้วย ความพึงพอใจในลักษณะภายนอกและภายในของหนังสือเรียน ได้แก่ คุณภาพการพิมพ์ เนื้อหาสาระ รูปแบบการนำเสนอ ประโยชน์ที่ครูสามารถใช้จัดการเรียนรู้ และความรู้สึกในภาพรวมที่มีต่อหนังสือเรียน

ผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด (เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน

บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การทำหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน เช่น การกำหนดนโยบาย การสนับสนุนและกำกับดูแล การติดตามและตรวจสอบ การนำข้อมูลย้อนกลับ การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน การทบทวนหนังสือเรียน และการสะท้อนผลการใช้หนังสือเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อศึกษากระบวนการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน โดยสะท้อนผลจากกลุ่มตัวอย่างครูผู้ให้ข้อมูล โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน สังกัดของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ผู้ที่ควรจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน เกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนที่ดี ลักษณะการใช้หนังสือเรียน ความพึงพอใจโดยภาพรวมของครูต่อหนังสือเรียน ประเด็นที่เป็นผลจากกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 1 นี้ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 กระบวนการเลือกหนังสือเรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ กระบวนการเลือกหนังสือเรียน แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ (1) กระบวนการเลือกหนังสือเรียน ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน การวิพากษ์หนังสือเรียน การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และการทบทวนหนังสือเรียน ข้อคำถามแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่พึงประสงค์ (2) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่พึงประสงค์ (3) ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ (4) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อของครู และ (5) ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2 นี้ เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของ Likert โดยกำหนดให้

1	หมายถึง	น้อยที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ	0-20
2	หมายถึง	น้อย	อยู่ระหว่างร้อยละ	21-40
3	หมายถึง	ปานกลาง	อยู่ระหว่างร้อยละ	41-60
4	หมายถึง	มาก	อยู่ระหว่างร้อยละ	61-80
5	หมายถึง	มากที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ	81-100

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน
2. ทำการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน เพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูในเขตกรุงเทพมหานครจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ครูจากโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน ครูจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน ครูจากโรงเรียน

สถิติที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 2 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน โคนผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามจากการศึกษาและสังเคราะห์จาก แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แสดงตัวอย่างของข้อคำถามดังกล่าวไว้ในตาราง 3.3

ตาราง 3.3 ตัวอย่างข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อสร้างเครื่องมือ

<p>ตัวอย่างข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน เช่น</p> <p>ท่านคิดว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนควรจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญอะไรบ้าง</p> <p>ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสำหรับโรงเรียนของท่านได้ให้ความสำคัญกับขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร</p> <p>ตัวอย่างข้อคำถามเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน เช่น</p> <p>ใครคือผู้มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียนที่ท่านใช้อยู่บ้าง</p> <p>ท่านเป็นผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนหรือไม่ อย่างไร</p>
---

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มมาสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างเป็นแบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ (1) กระบวนการเลือกหนังสือเรียน (2) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง (3) ลักษณะของหนังสือเรียน (4) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู (5) ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือ โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม แสดงตามตารางวิเคราะห์เนื้อหา (table of specification) โดยมีข้อคำถาม 5 ประเด็น จำนวนทั้งสิ้น 55 ข้อ ตามตาราง 3.4

ตาราง 3.4 โครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ประเด็นที่	ประเด็น	จำนวนข้อ
1	กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	21
2	บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	18
3	ลักษณะของหนังสือเรียน	6
4	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	5
5	ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน	5
	รวม	55

จากที่ได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแล้ว จึงทำการแจกแจงรายละเอียดจำนวนข้อคำถามตามองค์ประกอบเนื้อหาในด้านในแบบสอบถามแต่ละประเด็น โดยจะแสดงไว้ในตาราง 3.5

ตาราง 3.5 จำนวนข้อคำถามตามองค์ประกอบเนื้อหารายด้านในแบบสอบถามแต่ละประเด็น

ประเด็น	องค์ประกอบ	จำนวนข้อคำถาม
กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	1. การวิเคราะห์หลักสูตร	3
	2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	3
	3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	3
	4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	3
	5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือก	3
	6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	3
	7. การทบทวนหนังสือเรียน	3
	รวม	21
บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	1. หน่วยงานต้นสังกัด	3
	2. ผู้บริหารสถานศึกษา	3
	3. ครู	3
	4. กรรมการสถานศึกษา	3
	5. ผู้ปกครอง	3
	6. นักเรียน	3
	รวม	18
ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้	มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนและสมบูรณ์ตามหลักสูตร	1
	เหมาะสมกับธรรมชาติลักษณะของผู้เรียน	1
	กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	1
	ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนรู้ของครูที่หลากหลาย	1
	การนำเสนอเนื้อหาจัดวางอย่างเป็นระบบ	1
	มีการสาธิตการใช้ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหาสาระ	1
	รวม	6
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	1. การกำหนดเนื้อหาที่จะสอน	1
	2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1
	3. การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน	2
	4. การวัดและประเมินผล	1
	รวม	5
ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน	1. การยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้	2
	2. ความเต็มใจที่จะใช้หนังสือเรียน	1
	3. การเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเรียน	2
	รวม	5
รวมทั้งหมด		55

4. สร้างแบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ในตาราง 3.6 – 3.7 แสดงลักษณะของตัวอย่างเครื่องมือและข้อ คำถามในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและข้อคำถามในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง

ตาราง 3.6 ตัวอย่างของข้อคำถามในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน (ข้อ 1)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การวิเคราะห์หลักสูตร										
1.1 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะจัดการเรียนรู้กับความสอดคล้องตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน / หลักสูตรแกนกลาง										

ตาราง 3.7 ตัวอย่างของข้อคำถามในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง (ข้อ 3)

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. ครู										
3.2 ศึกษาวิเคราะห์ ประเมิน ทบทวน หนังสือเรียนที่ใช้อยู่ เพื่อให้หนังสือเรียน ตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนรู้และอยู่ในระดับที่พึงประสงค์										

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก) ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้าง ของเนื้อหา พิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของมวลความรู้ที่กำหนด เป็นเป้าหมาย (Item Objective Congruence: IOC) ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และจากนั้นจึงตรวจสอบ การใช้ภาษาและรูปแบบการพิมพ์ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

- 1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์
- 2) มีประสบการณ์ในการให้ความรู้หรือคำแนะนำ / มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการคัดเลือกหนังสือเรียนในระดับโรงเรียน/ เขตพื้นที่การศึกษา / สำนักการศึกษา / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือ
- 3) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการให้ความรู้หรือคำแนะนำเกี่ยวกับ สื่อการเรียนรู้อัตโนมัติและการสอน หรือการวิจัย ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ที่ปรากฏในตาราง 3.8 มีค่าพิสัยระหว่าง 0.50 – 0.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าเหมาะสม แต่ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3.8 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
1	วิเคราะห์เนื้อหาที่จะจัดการเรียนรู้กับความสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน/หลักสูตรแกนกลาง	0.70	วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ข้อคำถามเดิมมีหลายประเด็น
2	วิเคราะห์เนื้อหารายวิชาที่จะจัดการเรียนรู้กับความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษา	0.70	วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้กับหลักสูตรสถานศึกษา	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับและไม่สอดคล้องกับนิยาม
3	วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของเนื้อหาที่จะจัดการเรียนรู้	0.50	วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
4	ศึกษา เปรียบเทียบ วิเคราะห์ หนังสือเรียนจากบัญชีรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่กระทรวง ศึกษาธิการจัดพิมพ์และส่งให้	0.70	วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
5	สำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียน ตามแหล่งขงหนังสือเรียนทั่วไป	0.50	วิเคราะห์หนังสือเรียน ตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
6	สำรวจ ศึกษา เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น ฐานข้อมูลทางเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์ผู้ผลิต นิตยสาร งานจัดแสดงหนังสือ บัญชีจัดอันดับหนังสือเรียน หรือแหล่งข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง	0.50	วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
7	วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	0.70	-	ไม่มีการปรับปรุง
8	วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติความแตกต่างในภาพรวมของผู้เรียนแต่ละคน เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคล ความสามารถในการเข้าใจภาษา ความอยากให้ออกเรียน	0.70	วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันกันของผู้เรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
9	วิเคราะห์องค์ประกอบของหนังสือเรียนที่เหมาะสมเมื่อเปรียบกับลักษณะของผู้เรียน	0.70	วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนและหนังสือเรียนที่เหมาะสม	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
10	สามารถเลือกหนังสือเรียนที่จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบจุดเด่นและข้อจำกัดของหนังสือเรียนในด้านคุณลักษณะภายในและภายนอก เช่น คุณภาพการพิมพ์ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ สอดคล้องกับหลักสูตร ความเหมาะสมสำหรับครูและผู้เรียน ฯลฯ	0.70	เลือกหนังสือเรียนที่จะนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดในด้านคุณลักษณะภายในและภายนอก	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
11	ค้นหาข้อมูลประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน เช่น เปรียบเทียบหนังสือเรียนของโรงเรียนอื่นๆ ที่มีสภาพบริบทใกล้เคียง หรือข้อมูลจากแหล่ง	0.80	ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
	สนับสนุน เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง			
12	ใช้วิธีการอภิปรายปรึกษาประจําหน้ากันเพื่อวิเคราะห์ ระดมความคิดเห็นสำหรับใช้วิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	0.80	ใช้การประชุมร่วมกันเพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
13	เกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนมาจากพื้นฐานการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียน และการวิเคราะห์หนังสือเรียน และครูตระหนักถึงความสอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้	0.70	กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
14	กาหนดเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการเป็นพื้นฐาน	0.70	กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
15	การกำหนดเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนครูมีโอกาสปฏิบัติงานโดยใช้กำหนดเกณฑ์การเลือกอย่างอิสระโดยไม่ถูกกำหนดแนวคิดขอบเขตการทำงานจากผู้บังคับบัญชา	0.80	กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกกำหนดจากผู้บังคับบัญชา	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
16	บทวนผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ วิพากษ์ นำสู่การจัดอันดับหนังสือเรียนสำหรับเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบเพื่อได้หนังสือเรียนที่พึงประสงค์	0.70	ใช้ผลการวิเคราะห์ วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
17	ครูทุกคนมีสิทธิในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนของผู้เรียนโดยผู้บริหารได้ให้อิสระกับครูในการตัดสินใจเลือก	0.70	ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
18	ครูเสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	0.70	เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
19	วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนโดยสะท้อนผ่านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้การวิจัยในชั้นเรียน การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.80	วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
20	ครูติดตามและศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของหนังสือเรียนแต่ละวิชาที่ตนเองใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อ ทบทวนวิเคราะห์ เปรียบเทียบปรับให้ทันกับเหตุการณ์เสมอ	0.80	ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
21	จัดประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนบทวนประสบการณ์ในการใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่มระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	0.80	ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ที่ปรากฏในตาราง 3.9 มีค่าพิสัยระหว่าง 0.50 – 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าเหมาะสม แต่ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3.9 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถามบทบาทผู้เกี่ยวข้อง

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
1	ส่งเสริมให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีประสิทธิภาพ	1.00	ส่งเสริมให้โรงเรียนมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีประสิทธิภาพ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
2	กระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียนในพื้นที่กำกับดูแลได้มีโอกาสเลือกหนังสือเรียนอย่างอิสระ	0.70	กระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
3	ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจเพื่อเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน	1.00	สนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
4	กำกับดูแลและประสานงานให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่อย่างเป็นระบบ	0.80	วางแผนและกำกับดูแลให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างเป็นระบบ	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
5	มอบอำนาจการพิจารณาและตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับคณะครู หรือ ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	0.70	มอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
6	ศึกษาข้อมูลและติดตามการพัฒนาหนังสือเรียนในท้องถิ่นเพื่อที่จะระดมให้คำปรึกษากับทุกภาคที่เกี่ยวข้องเช่นครู ผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษา กรรมการเลือกหนังสือเรียน ฯลฯ	0.80	ให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
7	ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างอิสระอย่างไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิดในการเลือกหนังสือเรียน	1.00	มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิด	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
8	ศึกษาวิเคราะห์ ประเมิน ทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้ อยู่ เพื่อให้หนังสือเรียนตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนรู้และอยู่ในระดับที่พึงประสงค์	0.80	ทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
9	วิเคราะห์ผู้เรียนและพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนให้สอดคล้องกับธรรมชาติลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	0.70	เลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดเพื่อผู้เรียนมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
10	ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในการเป็นผู้แทนของสถานศึกษาที่มีความเข้าใจในการใช้เกณฑ์และกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	0.80	ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
11	เป็นผู้เชื่อมโยงประสานระหว่างภาคี อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ในการกระตุ้นให้เกิดตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	0.50	กระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการเลือกหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับและไม่สอดคล้องกับนิยาม
12	ประสานงานดูแลกระบวนการเลือกหนังสือเรียนให้เป็นไปด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	0.80	ติดตาม ตรวจสอบให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
13	ประเมินและติดตามการเรียนรู้ของบุคลากรในการเรียนต่อการใช้หนังสือเรียนโรงเรียนกำหนดให้ใช้	0.80	ติดตามและประเมินการใช้หนังสือเรียนในการเรียนรู้ของบุคลากร	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
14	ประสานงานเชื่อมระหว่างบ้านและโรงเรียนเกี่ยวกับ	0.70	นำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนของ	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษา

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
	การใช้หนังสือเรียนที่นำข้อมูลเหล่านั้นย้อนกลับ ไปสู่ครู		นักเรียนย้อนกลับไปสู่ครู	ไม่กระชับ
15	มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญ ของการเลือกหนังสือเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการ เรียนผู้	1.00	มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการ เลือกหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษา ไม่กระชับ
16	กระบวนการเลือกหนังสือเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการเลือก เช่น การช่วยในขั้นตอนการ สร้างเกณฑ์ที่พึงประสงค์ต่อหนังสือเรียนแต่ละ รายวิชา เป็นต้น	1.00	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือก หนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษา ไม่กระชับ
17	นักเรียนสะท้อนผลของการใช้หนังสือเรียนผ่าน กระบวนการจัดการเรียนของผู้สอน ซึ่งสะท้อนนั้นเป็น ข้อมูลสำคัญที่ครูจะได้นำพัฒนาปรับปรุงกระบวนการ เลือกหนังสือเรียนให้เหมาะสม	0.80	สะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการ จัดการเรียนผู้	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษา ไม่กระชับ
18	พื้นฐานความต้องการจำเป็นและธรรมชาติของ ผู้เรียนช่วยกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนที่พึง ประสงค์	0.80	-	ไม่มีการปรับปรุง

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 7 คน ที่ปรากฏในตาราง 3.10 มีค่าพิสัยระหว่าง 0.50 – 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าเหมาะสม
แต่มีข้อคำถามบางข้อที่ไม่สอดคล้องกับนิยาม ผู้วิจัยจึงได้มีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3.10 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถามลักษณะของหนังสือเรียนที่
กำหนดให้ใช้

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
1	มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนและสมบูรณ์ตาม หลักสูตร	1.00	-	ไม่มีการปรับปรุง
2	เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน	0.70	-	ไม่มีการปรับปรุง
3	กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนผู้ คิดวิเคราะห์อย่าง เป็นระบบ	1.00	-	ไม่มีการปรับปรุง
4	ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนผู้ของครูที่ หลากหลาย	1.00	-	ไม่มีการปรับปรุง
5	นำเสนอเนื้อหาจัดวางอย่างเป็นระบบ	0.70	-	ไม่มีการปรับปรุง
6	มีการจัดการใช้ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหา สาระ	0.50	มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความรู้ใน เนื้อหาสาระ	ข้อคำถามเดิมไม่ สอดคล้องกับนิยาม

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 7 คน ที่ปรากฏในตาราง 3.11 มีค่าพิสัยระหว่าง 0.10 – 0.70 ซึ่งข้อคำถามบางข้อไม่สอดคล้อง

กับนิยาม และข้อคำถามบางข้ออยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าเหมาะสม แต่ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3.11 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถามพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
1	ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อกำหนดเนื้อหาที่จะสอนโดยให้หนังสือเรียนเป็นหลัก	0.70	ใช้หนังสือเรียนเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
2	เนื้อหาและกิจกรรมในหนังสือเรียน ครูมักสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้	0.50	ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
3	เนื้อหาของหนังสือเรียนช่วยลดการใช้หนังสือเสริมประกอบและสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม	0.20	ใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
4	นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ	0.70	-	ไม่มีการปรับปรุง
5	ครูนำเนื้อหาของหนังสือเรียนมาทำสรุปเป็นเอกสารประกอบ	0.10	ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้ไม่เพิ่ม	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ที่ปรากฏในตาราง 3.12 มีค่าพิสัยระหว่าง 0.40 – 0.80 ซึ่งข้อคำถามบางข้อไม่สอดคล้องกับนิยาม และข้อคำถามบางข้ออยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าเหมาะสม แต่ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3.12 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านข้อคำถามความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

	ข้อคำถามเดิม	IOC	ข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว	หมายเหตุ
1	ครูยอมรับใช้หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้เป็นหนังสือเรียนหลัก	0.8	เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
2	ครูใช้หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มที่	0.8	รูปแบบการนำเสนอในเนื้อหาสาระช่วยให้ผู้เรียนทำการศึกษาด้วยตนเองได้ง่าย	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
3	ครูใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล	0.5	สร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึที่ดีต่อศาสตร์ของผู้เรียน	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม
4	หนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู	0.7	ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู	ข้อคำถามเดิมใช้ภาษาไม่กระชับ
5	ในการจัดการเรียนรู้ครูยังต้องใช้หนังสือประกอบเพิ่มเติมเพื่อเสริมหนังสือเรียนหลัก	0.4	คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียน	ข้อคำถามเดิมไม่สอดคล้องกับนิยาม

6. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

ตาราง 3.13 ตัวอย่างของข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้ว ในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน (ข้อ 2)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาด										
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง										

7. หลังปรับปรุงข้อคำถาม จึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ในตารางที่ 3.14 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยใช้การคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม พบว่ามีค่า item-total correlation อยู่ในระหว่าง 0.7217 – 0.8730 และค่าความเที่ยงเมื่อไม่รวมข้อคำถามนั้นมีค่าระหว่าง 0.9565 – 0.9589 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.960 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก

ตาราง 3.14 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

	ข้อคำถาม	Item-total correlation	Alpha if item deleted
1	วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	0.7271	0.9579
2	วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันที่หลักสูตรสถานศึกษา	0.7683	0.9584
3	วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	0.8075	0.9608
4	วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	0.7820	0.9569
5	วิเคราะห์หนังสือเรียน ตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	0.7270	0.9589
6	วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	0.7217	0.9577
7	วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	0.7584	0.9572
8	วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้อันที่แตกต่างกันของผู้เรียน	0.7636	0.9571
9	วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนและหนังสือเรียนที่เหมาะสม	0.7676	0.9583
10	เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์ จุดเด่นและข้อจำกัดในด้านคุณลักษณะภายในและภายนอก	0.8106	0.9565
11	ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	0.7975	0.9567
12	ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาด	0.7625	0.9571
13	กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	0.7425	0.9574
14	กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	0.7456	0.9586
15	กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกกำหนดจากผู้บังคับบัญชา	0.7823	0.9569
16	ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	0.7326	0.9580
17	ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	0.8730	0.9583
18	เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	0.8563	0.9585
19	วิเคราะห์ผลการให้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้อันที่เรียน	0.8064	0.9566
20	ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	0.7641	0.9571
21	ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	0.7305	0.9576

ตาราง 3.15 แสดงแสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้การคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม พบว่า มีค่า item-total correlation อยู่ในระหว่าง 0.7052 – 0.8875 และค่าความเที่ยงเมื่อไม่รวมข้อคำถามนั้นมีค่าระหว่าง 0.9603 – 0.9640 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก

ตาราง 3.15 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นบทบาทผู้เกี่ยวข้อง

	ข้อคำถาม	Item-total correlation	Alpha if item deleted
1	ส่งเสริมให้โรงเรียนมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีประสิทธิภาพ	0.7473	0.9623
2	กระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียน	0.7362	0.9636
3	สนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	0.7052	0.9627
4	วางแผนและกำกับดูแลให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างเป็นระบบ	0.7984	0.9617
5	มอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	0.7895	0.9617
6	ให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	0.8173	0.9613
7	มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิด	0.7138	0.9640
8	พบทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้อุ่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้	0.7976	0.9628
9	เลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดเพื่อผู้เรียนมีโอกาสสูงที่สุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	0.7248	0.9625
10	ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน	0.7163	0.9626
11	กระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการเลือกหนังสือเรียน	0.8526	0.9608
12	ติดตาม ตรวจสอบให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส	0.7621	0.9620
13	ติดตามและประเมินการใช้หนังสือเรียนในการเรียนรู้ของบุตรหลาน	0.7370	0.9624
14	นำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนของนักเรียนย้อนกลับไปสู่ครู	0.8213	0.9612
15	มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน	0.8875	0.9603
16	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน	0.7913	0.9616
17	สะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้	0.8060	0.9614
18	พื้นฐานความต้องการจำเป็นและธรรมชาติของผู้เรียนช่วยกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์	0.7244	0.9625

ตาราง 3.16 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ โดยใช้การคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม พบว่า มีค่า item-total correlation อยู่ในระหว่าง 0.8151 – 0.8954 และค่าความเที่ยงเมื่อไม่รวมข้อคำถามนั้นมีค่าระหว่าง 0.9054 – 0.9478 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก

ตาราง 3.16 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

	ข้อคำถาม	Item-total correlation	Alpha if item deleted
1	มีเนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน และสมบูรณ์ตามหลักสูตร	0.8167	0.9264
2	เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน	0.8240	0.9228
3	กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	0.8151	0.9054
4	ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	0.8627	0.9151
5	นำเสนอเนื้อหาชัดเจนอย่างเป็นระบบ	0.8832	0.9478
6	มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหาสาระ	0.8954	0.9097

ตาราง 3.17 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของคุณครู โดยใช้การคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม พบว่า มีค่า item-total correlation อยู่ในระหว่าง 0.8086 – 0.8565 และค่าความเที่ยงเมื่อไม่รวมข้อคำถามนั้นมีค่าระหว่าง 0.9017 – 0.9650 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.977 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก

ตาราง 3.17 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของคุณครู

	ข้อคำถาม	Item-total correlation	Alpha if item deleted
1	ใช้หนังสือเรียนเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน	0.8192	0.9017
2	ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	0.8565	0.9624
3	ใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล	0.8134	0.9386
4	นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ	0.8086	0.9412
5	ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่ม	0.8451	0.9650

ตาราง 3.18 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นความพึงพอใจของคุณครูต่อหนังสือเรียน โดยใช้การคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม พบว่า มีค่า item-total correlation อยู่ในระหว่าง 0.7130 – 0.8021 และค่าความเที่ยงเมื่อไม่รวมข้อคำถามนั้นมีค่าระหว่าง 0.9015– 0.9387 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.947 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก

ตาราง 3.18 แสดงคุณภาพรายข้อของเครื่องมือในประเด็นความพึงพอใจของคุณครูต่อหนังสือเรียน

	ข้อคำถาม	Item-total correlation	Alpha if item deleted
1	เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้	0.8021	0.9015
2	ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของคุณครู	0.7775	0.9288
3	สร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึกที่ดีต่อศาสตร์ของผู้เรียน	0.7829	0.9276
4	รูปแบบการนำเสนอในเนื้อหาสาระช่วยให้ผู้เรียนทำการศึกษาด้วยตนเองได้ง่าย	0.7250	0.9222
5	คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียน	0.7130	0.9387

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ 2553 โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 500 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพร้อมกันกับแนบซองเปล่าติดแสตมป์ เพื่อให้ทางโรงเรียนส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดและขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนให้กระจายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างครูตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากจำนวนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยได้แนบไปพร้อมกับแบบสอบถามและทำการชี้แจงเพิ่มเติมให้กับผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนทางโทรศัพท์อีกครั้งหนึ่ง

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับพร้อมกันกับติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืนมาจากผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียน โดยทำการเว้นระยะเวลาห่าง ประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้ติดตามเพื่อขอรับคืนด้วยตนเอง มีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา 404 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับที่ร้อยละ 80.80

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการลงรหัสเพื่อเตรียมสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ภายหลังจากจากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นแนวทางติดตามผลและคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Creswell, 2007)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (focus group technique) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นเรื่อง ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน โดยทำการจัดสนทนากลุ่มกับครูจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยแบ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) ตัวแทนครูจาก 6 โรงเรียนที่มีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ โรงเรียนละ 1 คน และ (2) ตัวแทนครูจาก 6 โรงเรียนที่มีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ โรงเรียนละ 1 คน ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มครูจำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 วันที่ 31 มีนาคม 2553 ระหว่างเวลา 8.30 – 10.30 น. และครั้งที่ 2 วันที่ 3 เมษายน 2553 ระหว่างเวลา 11.30 – 13.30 น.

เกณฑ์การพิจารณาเลือกจากครูจากโรงเรียนเพื่อเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม เทียบจากโรงเรียนที่มีคะแนนกระบวนการและเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ใน

ระดับสูงสุดและต่ำสุด โดยคำนวณจากผลต่างของค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง(ที่พึงประสงค์) และที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งหากมีค่าของผลต่างมาก (พิสัยช่วงสูง) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนนั้นมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ต่ำ ซึ่งตรงข้ามกับโรงเรียนที่มีค่าของผลต่างน้อย (พิสัยช่วงต่ำ) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนนั้นมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นไปตามที่พึงประสงค์สูง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเกณฑ์การคัดเลือก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดพิสัยของคะแนน แสดงไว้ในตาราง 3.19 โดยคะแนนสูงสุดจะต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 0.10 – 0.39 หรือน้อยกว่า และคะแนนต่ำสุดจะต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 1.30 – 1.59 หรือมากกว่า

ตาราง 3.19 พิสัยของค่าเฉลี่ยกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ที่ใช้เป็นเกณฑ์การเลือกผู้มีส่วนร่วมในการจัดสรรในกลุ่มครู

	พิสัยของค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย (ตามค่าที่พึงประสงค์)
1	1.30 – 1.59	ต่ำ
2	1.00 – 1.29	ค่อนข้างต่ำ
3	0.70 – 0.99	ปานกลาง
4	0.40 – 0.69	ค่อนข้างสูง
5	0.10 – 0.39	สูง

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการจัดสรรในกลุ่ม

สำหรับประเด็นคำถามที่ใช้ในการจัดสรรในกลุ่มครูครั้งนี้ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนที่มาของการสร้างและกำหนดประเด็น 2 ขั้นตอน คือ (1) แนวการสร้างและพัฒนาประเด็นคำถาม และ (2) ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสรรหาครู โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวการสร้างและพัฒนาประเด็นคำถาม

ในเบื้องต้นผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้ในการจัดสรรในกลุ่มครูจากวัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัย จากนั้นได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในผลของการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้วิเคราะห์จากแบบสอบถาม เพื่อสร้างและพัฒนาคำถาม Krueger (1998) ได้ให้คำแนะนำในการจัดแยกประเภทและเรียบเรียงคำถามในการสรรหาครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งในแต่ละประเด็นจะต้องประกอบด้วย จำนวน 7 ประเภทคำถาม ดังต่อไปนี้

(1) คำถามเปิดประเด็น (opening question) จำนวน 1 คำถาม เป็นข้อคำถามที่เริ่มประเด็นการสนทนาอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการสรรหาครูคุ้นเคยกับประเด็น

(2) คำถามนำ (introductory questions) จำนวน 1-2 คำถาม โดยผู้นำสรรหาครูจะใช้คำถามนี้เป็นคำถามทั่วไป ของหัวข้อหรือประเด็นในการสนทนา

(3) คำถามเปลี่ยนผ่าน (transition question) ใช้สำหรับเพื่อนำการสนทนาเข้าสู่คำถามหลักของแต่ละประเด็น โดยคำถามประเภทนี้ถือเป็นตัวขับเคลื่อนการสนทนากลุ่มเพื่อจะเตรียมที่จะเข้าสู่คำถามในเชิงลึกต่อไป

(4) คำถามหลัก (key questions) คือหัวใจของแต่ละประเด็น ปกติจะมีจำนวนข้อคำถามอยู่ระหว่าง 2 – 5 คำถาม

(5) คำถามปิด (ending question) เป็นคำถามชวนสรุปประเด็นที่ได้สนทนาไปแล้ว หรือการสะท้อนคำตอบเชิงสรุปของผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม

(6) คำถามสรุป (summary question) เป็นคำถามที่ใช้หลังจากที่ผู้นำในการสนทนากลุ่มได้พูดสรุปสั้น ๆ 2-3 นาที จากคำถามหลัก และถามย้อนกลับไปยังผู้มีส่วนร่วมว่าได้สรุปอย่างนี้ถูกต้องหรือไม่อย่างไร โดยต้องการคำตอบเสริมยืนยัน ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

(7) คำถามสุดท้าย (final question) เป็นคำถามที่ถือเป็น คำถามประกันสิ่งผิดพลาด โดยก่อนจะเริ่มคำถาม ผู้นำการสนทนากลุ่มจะพูดสรุปภาพรวมของการจัดสนทนากลุ่ม ตามด้วยคำถามสุดท้ายที่จะถามกับผู้มีส่วนร่วมว่ามีสิ่งที่จะเสริม เพิ่มเติม พลาดที่จะแสดงข้อคิดเห็น หรือลืมกล่าวในประเด็นใดบ้าง

2. ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้จัดแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ (2) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และ (3) ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน โดยแต่ละประเด็นจะมีรายละเอียดของข้อคำถามดังต่อไปนี้

ประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของประเด็นจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (2) การนำเสนอเนื้อหา (3) ความเหมาะสมสำหรับผู้เรียน และ (4) การส่งเสริมโอกาสของครูในการจัดการเรียนรู้ โดยตาราง 3.20 จะแสดงข้อคำถามในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ตาราง 3.20 ข้อคำถามในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามเปิดประเด็น	1. ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่า หนังสือเรียนทั่วไป ๆ มีลักษณะอย่างไร
คำถามนำ	2. หนังสือเรียนที่ต้องการใช้ ควรมีลักษณะอย่างไร
คำถามเปลี่ยนผ่าน	3. อธิบายคร่าว ๆ ให้ฟังได้ไหมว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ ใช้ผู้มีลักษณะอย่างไร
คำถามหลัก	4. คิดว่าหนังสือเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร
	5. การนำเสนอเนื้อหาเป็นอย่างไร เป็นระบบหรือไม่
	6. เนื้อหาของหนังสือกับหลักสูตร สอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร

คำถามเปิด	7. ถ้าให้สรุป หนังสือที่ใช้อยู่มีอะไรที่ข้อเด่นและข้อจำกัด คิดว่าทำไมไม่เป็นเช่นนั้น
คำถามสรุป	8. สรุปว่าลักษณะของหนังสือคือ (...) ถูกต้องหรือไม่ หรือขาดอะไรไป
คำถามสุดท้าย	9. ภาพรวมของหนังสือที่ได้ใช้อยู่คือ (...) จะเสริม หรือ ลืมที่จะให้ข้อคิดเห็นอะไรบ้าง

หมายเหตุ (...) คือคำพูดที่ต้องขึ้นอยู่กับการสนทนาใน ณ เวลา ขณะนั้น ขณะนี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นหรือจัดคำพูดไว้

คำถามอาจปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของการสนทนากลุ่ม

ประเด็นพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของประเด็นจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ (1) ด้านการเตรียมการสอน (2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ (3) การวัดและประเมินผล โดยตาราง 3.21 จะแสดงข้อคำถามในประเด็นพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ตาราง 3.21 ข้อคำถามในประเด็นพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามเปิดประเด็น	1. ช่วยอธิบายหน่อยได้ไหมว่า หนังสือเรียนมีความสำคัญอย่างไรต่อการสอนของครู
คำถามนำ	2. โดยส่วนตัวแล้วในภาพรวม หนังสือที่ใช้อยู่มีอิทธิพลอย่างไรกับการเรียนการสอน
คำถามเปลี่ยนผ่าน	3. ยกตัวอย่างและขยายความต่อไปอีกได้ไหมว่า หนังสือที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้มีผลต่อตัวครูอย่างไร ทำให้ตัวครูเองมีพฤติกรรมอย่างไรในการจัดการเรียนการสอน ทำไมเป็นเช่นนั้น
คำถามหลัก	4. หนังสือที่ใช้อยู่มีเนื้อหาเพียงพอสำหรับการเตรียมการสอน และการสอนจริงหรือไม่อย่างไร และถ้าหากไม่ ทุกวันนี้ครูทำอะไร (ขยายผลเพื่อตามคำตอบในเชิงลึกต่อไป)
	5. ครูเขาเนื้อหาในหนังสือไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะไหนบ้าง อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (ขยายผลหรือเปลี่ยนคำถามลักษณะใกล้เคียงเพื่อรักษาประเด็น)
	6. ลองอธิบายและยกตัวอย่างให้ดูว่า ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน หนังสือเรียนที่ใช้อยู่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างไร และครูวางแผนในเรื่องการใช้ในด้านนี้อย่างไร
คำถามปิด	7. จะสรุปว่าอย่างไรในเรื่องนี้ ที่หนังสือได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมครูในการจัดการเรียนการสอน
คำถามสรุป	8. ถ้าจะพูดว่า หนังสือเรียนที่ใช้อยู่มีผลต่อครู (...) ถูกต้องหรือไม่...หรือขาดอะไรไป
คำถามสุดท้าย	9. ภาพรวมของหนังสือที่ได้ใช้อยู่ได้ส่งผลกระทบต่อครู (...) จะเสริม หรือ ลืมที่จะให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอะไรบ้าง

หมายเหตุ (...) คือคำพูดที่ต้องขึ้นอยู่กับการสนทนาใน ณ เวลา ขณะนั้น ขณะนี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นหรือจัดคำพูดไว้

คำถามอาจปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของการสนทนากลุ่ม

ตาราง 3.22 แสดงคำถามในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของประเด็นจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ (1) ความเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ (2) การส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู (3) คุณค่าของหนังสือเรียน และ (4) คุณภาพของหนังสือเรียน

ตาราง 3.22 ข้อคำถามในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามเปิดประเด็น	1. ช่วยอธิบายหน่อยได้ไหมว่า โดยทั่วไปถ้าจะวัดความพึงพอใจของครูที่มีต่อหนังสือเรียน ครูจะพิจารณาจากด้านที่สำคัญ ๆ ได้แก่อะไรบ้าง
คำถามนำ	2. ในภาพรวม พอใจกับหนังสือที่โรงเรียนให้ใช้อยู่หรือไม่ อย่างไร
คำถามเปลี่ยนผ่าน	3. ยกตัวอย่างและขยายความต่อไปอีกได้ไหมว่า หนังสือที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ครูพึงพอใจมากน้อยแค่ไหน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
คำถามหลัก	4. หนังสือที่ใช้อยู่มีความเหมาะสมที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (ขยายผลเพื่อตามคำตอบในเชิงลึกต่อไป)
	5. หนังสือเรียนที่ใช้อยู่ได้ช่วยเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้อะไรของครู หรือไม่อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (ขยายผลหรือเปลี่ยนคำถามลักษณะใกล้เคียงเพื่อรักษาประเด็น)
	6. ครูพอใจกับคุณค่าและคุณภาพของหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้อย่างไร และเกิดประโยชน์กับผู้เรียนในด้านการทำความเข้าใจด้วยตนเองมากน้อยแค่ไหน ลองอธิบายและยกตัวอย่างให้ดูได้ไหม
คำถามปิด	7. จะสรุปว่าอย่างไรในเรื่องนี้ ว่าครูมีความพึงพอใจต่อหนังสือเรียนอย่างไร
คำถามสรุป	8. ถ้าจะพูดว่า ครูมีความพึงพอใจต่อหนังสือเรียน (...) ถูกต้องหรือไม่...หรือขาดอะไรไป
คำถามสุดท้าย	9. ภาพรวมของหนังสือที่ได้ใช้อยู่ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจของครู (...) จะเสริม หรือ ดึงที่ จะให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอะไรบ้าง

หมายเหตุ (...) คือคำพูดที่จะต้องขึ้นอยู่กับการสนทนาใน ณ เวลา ขณะนั้น ขณะนี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นหรือจัดคำพูดไว้

คำถามอาจปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของการสนทนาในกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และการทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation)

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ระดับ คือ

ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.00-1.49
ระดับน้อย	หมายถึง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.50-2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	2.50-3.49
ระดับมาก	หมายถึง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	3.50-4.49
ระดับมากที่สุด	หมายถึง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	4.50-5.00

คำถามวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร ทำการวิเคราะห์กระบวนการหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

คำถามวิจัยข้อที่ 2 ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีใครบ้าง แต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างไร วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยการวิเคราะห์จากการทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

คำถามวิจัยข้อที่ 3 สภาพการเลือกหนังสือเรียนในปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นไปตามกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์มากน้อยเพียงใด ทำการวิเคราะห์สภาพการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้ $PNI_{Modified} = (I-D)/D$ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนตามค่า $PNI_{Modified}$

คำถามวิจัยข้อที่ 4 หนังสือเรียนที่ถูกกำหนดให้ใช้กับนักเรียนมีลักษณะอย่างไร ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างไร และทำให้ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด วิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มครู

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจำนวน 500 ฉบับ จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 40 โรงเรียน และมีแบบสอบถามที่กลับคืนมา จำนวน 404 ฉบับ จากนั้นในขั้นตอนที่สอง ทำการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผลของการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจะนำมาศึกษาในขั้นตอนนี้ด้วยเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (focus groups technique) ผู้วิจัยได้จัดแบ่งครูออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยกำหนดให้กลุ่มครูที่มาจากโรงเรียนที่คะแนนกระบวนการเลือกหนังสือเรียนเป็นไปตามที่พึงประสงค์สูงและต่ำเป็นเกณฑ์การจัดกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยจะนำเสนอเป็น 5 ตอน โดยตอนแรกเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน ตอนที่ 4 เป็นผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ และตอนที่ 5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในเขตกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียน 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวนทั้งสิ้น 404 คน ในตารางที่ 4.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในภาพรวมเป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.59 ครูส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.91 และเมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนสาธิตที่สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.30 ส่วนครูสังกัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 71.04 นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.38 สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันโดยคิดเป็นร้อยละ 49.75 และ 46.29 ตามลำดับ สอนในกลุ่มสาระวิชาทั้ง 5 ในสัดส่วนที่เท่ากันอยู่ในระหว่างร้อยละ 19.31 ถึงร้อยละ 21.04

ตาราง 4.1 ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างครูที่ตอบแบบสอบถาม

เพศ	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ชาย	41	35.96	28	29.47	33	32.04	37	40.22	139	34.41
หญิง	73	64.04	67	70.53	70	67.96	55	59.78	265	65.59
รวม	114	100.00	95	100.00	103	100.00	92	100.00	404	100.00
อายุ	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
20-30 ปี	12	10.52	27	28.42	27	26.21	20	21.74	86	21.29
31-40 ปี	15	13.16	31	32.63	36	34.95	28	30.43	101	25.00
41-50 ปี	19	16.67	14	14.74	20	19.42	18	19.57	71	17.57
50 ปีขึ้นไป	68	59.65	23	24.21	20	19.42	26	28.26	137	33.91
รวม	114	100.00	95	100.00	103	100.00	92	100.00	404	100.00
วุฒิการศึกษา	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ปริญญาตรี	86	75.44	80	84.21	90	87.38	31	33.70	287	71.04
ปริญญาโท-เอก	26	22.81	13	13.68	10	9.71	61	66.30	110	27.23
อื่นๆ	2	1.75	2	2.11	3	2.91	0	0.00	7	1.73
รวม	114	100.00	95	100.00	103	100.00	92	100.00	404	100.00
ประสบการณ์ ในการสอน	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ต่ำกว่า 5 ปี	18	15.79	29	30.53	19	18.45	13	14.13	79	19.55
5 - 10 ปี	8	7.02	28	29.47	36	34.95	31	33.70	103	25.50
11 - 15 ปี	8	7.02	12	12.63	11	10.68	10	10.87	41	10.15
15 - 20 ปี	7	6.14	2	2.11	12	11.65	9	9.78	30	7.43
<20 ปีขึ้นไป	73	64.04	24	25.26	25	24.27	29	31.52	151	37.38
รวม	114	100.00	95	100.00	103	100.00	92	100.00	404	100.00
ระดับชั้น ที่สอน	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ประถมศึกษา	73	64.04	45	47.37	43	41.75	40	43.48	201	49.75
มัธยมศึกษา	37	32.46	50	52.63	49	47.57	51	55.43	187	46.29
ประถมและ มัธยม	4	3.51	0	0.00	11	10.68	1	1.09	16	3.96
รวม	114	100.00	95	47.37	103	100.00	92	100.00	404	100.00
กลุ่มสาระวิชา ที่สอน	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ภาษาไทย	26	22.81	19	20.00	20	19.42	20	21.74	85	21.04
วิทยาศาสตร์	18	15.79	18	18.95	25	24.27	17	18.48	78	19.31
ภาษาอังกฤษ	24	21.05	20	21.05	19	18.45	17	18.48	80	19.80
คณิตศาสตร์	23	20.18	20	21.05	19	18.45	21	22.83	83	20.54
สังคมศึกษา	23	20.18	18	18.95	20	19.42	17	18.48	78	19.31
รวม	114	100.00	95	100.00	103	100.00	92	100.00	404	100.00

ในตาราง 4.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างครูที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 404 คน พบว่าในภาพรวมครูมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนร้อยละ 88.11 เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า กลุ่มตัวอย่างครูในสังกัด สพฐ. มีจำนวนผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.37 สำหรับกลุ่มที่ไม่เคยมีส่วนร่วมมีจำนวนร้อยละ 11.88 โดยครูที่สังกัดโรงเรียน สพฐ. และ สกอ. มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.22 ครูที่สังกัดโรงเรียน กทม. และ สช. มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.72 ของครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อีกด้านหนึ่งนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลยังคงต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.27 และมีเพียงร้อยละ 1.73 เท่านั้นที่ไม่มีความต้องการ และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัด กทม. และ สช. ที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ตาราง 4.2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนและความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนของกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามสังกัด

สังกัด	ส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน						ความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน					
	เคย		ไม่เคย		รวม		ต้องการ		ไม่ต้องการ		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
สพฐ.	101	88.60	13	11.40	114	100.0	108	94.74	6	5.26	114	100.0
กทม.	84	88.42	11	11.58	95	100.0	95	100.0	0	0.00	95	100.0
สช.	92	89.32	11	10.68	103	100.0	103	100.0	0	0.00	103	100.0
สกอ.	79	85.87	13	14.13	92	100.0	91	98.91	1	1.09	92	100.0
รวม	356	88.12	48	11.88	404	100.0	397	98.27	7	1.73	404	100.0

หมายเหตุ (สพฐ. N=114), (กทม. N=95), (สช. N=103), (สกอ. N=92)

ในตาราง 4.3 กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลด้านความคาดหวังเกี่ยวกับผู้ที่ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน โดยได้นำเสนอข้อมูลจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ครูทั้ง 4 สังกัด มีความคาดหวังตรงกันที่จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในอันดับที่ 3 ส่วนในอันดับที่ 4 ครูในโรงเรียน สพฐ. กทม. และ สช. มีความคาดหวังให้นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วม ยกเว้น สังกัด สกอ. ที่เห็นว่านักเรียนจัดอยู่ในความคาดหวังอันดับที่ 6 สำหรับด้านของกรรมการสถานศึกษา เช่นกันที่ กลุ่มตัวอย่างครูทุกสังกัดมีความคาดหวังให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 5 ส่วนความคาดหวังว่าหน่วยงานต้นสังกัดและแผนก/ฝ่ายจัดซื้อ เป็นอันดับน้อยถึงน้อยที่สุดคิดเป็น ซึ่งภาพรวมคิดเป็น ร้อยละ 12.38 และ 11.63 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์นี้ทำให้ทราบว่าโรงเรียนสังกัด สกอ. มีความคาดหวังร้อยละ 100.00 ที่จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือรองลงมาได้แก่ กทม. คิดเป็นร้อยละ 95.79 สพฐ. และ สช. คิดเป็นร้อยละ 92.11 และ 81.55 ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ผู้ที่ควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

ผู้ที่ควร จะมีส่วนร่วม	สพฐ. (N=114)			กทม. (N=95)			สช. (N=103)			สกอ. (N=92)			รวม (N=404)		
	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank
1. ครู	105	92.11	1	91	95.79	1	84	81.55	1	92	100	1	372	92.08	1
2. หัวหน้ากลุ่มสาระ	94	82.46	2	78	82.11	2	82	79.61	2	85	92.39	2	339	83.91	2
3. ผู้บริหารสถานศึกษา	56	49.12	3	58	61.05	3	45	43.69	3	65	70.65	3	224	55.45	3
4. นักเรียน	34	29.82	4	36	37.89	4	22	21.36	4	21	22.83	6	113	27.97	4
5. กรรมการสถานศึกษา	33	28.95	5	16	16.84	5	21	20.39	5	27	29.35	5	97	24.01	5
6. หัวหน้าแผนก ประถมมัธยม	23	20.18	8	10	10.53	8	13	12.62	6	33	35.87	4	79	19.55	6
7. ผู้ปกครอง	29	25.44	6	13	13.68	6	10	9.71	8	19	20.65	7	71	17.57	7
8. คณะกรรมการที่ แต่งตั้งขึ้นเฉพาะ	26	22.81	7	13	13.68	6	11	10.68	7	9	9.78	10	59	14.60	8
9. หน่วยงานต้นสังกัด*	18	15.79	9	13	13.68	6	6	5.83	9	13	14.13	8	50	12.38	9
10. ฝ่ายจัดซื้อ	14	12.28	10	11	11.58	7	10	9.71	8	12	13.04	9	47	11.63	10

* = เช่น เขตพื้นที่การศึกษา/สำนักการศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน

สำหรับตาราง 4.4 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างครูเกี่ยวกับผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน โดยได้นำเสนอข้อมูลจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า ครูเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.48 รองลงมาได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 63.37 ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 36.14 และน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 2.23 เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัด ครูในโรงเรียนสังกัด สกอ. เป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.87

ตาราง 4.4 ผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

ผู้ตัดสินใจ เลือกหนังสือ เรียน	สพฐ. (N=114)			กทม. (N=95)			สช. (N=103)			สกอ. (N=92)			รวม (N=404)		
	n	(%)	rank	N	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank
1. ครู	89	78.07	1	71	74.74	1	74	71.84	1	79	85.87	1	313	77.48	1
2. หัวหน้ากลุ่มสาระ	81	71.05	2	38	40	2	66	64.08	2	71	77.17	2	256	63.37	2
3. ผู้บริหาร สถานศึกษา	30	26.32	3	31	32.63	3	54	52.43	3	31	33.7	3	146	36.14	3
4. คณะกรรมการที่ แต่งตั้งขึ้นเฉพาะ	19	16.67	4	13	13.68	5	5	4.85	8	4	4.35	5	41	10.15	4
5. กรรมการสถานศึกษา	14	12.28	5	4	4.21	9	13	12.62	5	4	4.35	5	35	8.66	5
6. หัวหน้าแผนก ประถมมัธยม	9	7.89	6	8	8.42	8	14	13.59	4	3	3.26	6	34	8.42	6
7. ฝ่ายจัดซื้อ	7	6.14	7	9	9.47	7	7	6.8	6	9	9.78	4	32	7.92	7
8. หน่วยงานต้นสังกัด*	7	6.14	7	16	16.84	4	6	5.83	7	0	0	-	29	7.18	8
9. นักเรียน	7	6.14	7	10	10.53	6	5	4.85	8	4	4.35	5	26	6.44	9
10. ผู้ปกครอง	3	2.63	8	3	3.16	10	3	2.91	9	0	0	-	9	2.23	10

* = เช่น เขตพื้นที่การศึกษา/สำนักการศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกหนังสือเรียนตามที่ครูต้องการแสดงในตาราง 4.5 ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างครูให้ความสำคัญกับเนื้อหาหนังสือเรียนที่จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรสูงสุด คิดเป็นร้อยละ

87.13 รองลงมาได้แก่ มีความทันสมัยกับปัจจุบัน ร้อยละ 83.66 หนังสือเรียนต้องมีแบบฝึกหัด/กิจกรรม เพื่อทบทวน คิดเป็นร้อยละ 74.26 เทคนิคและรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยาก เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 71.53 และ 69.31 ตามลำดับ ส่วนเกณฑ์ที่ให้ความสำคัญในระดับน้อยที่สุดได้แก่ อัตราส่วนลดจากสำนักพิมพ์ และมีสิ่งสมนาคุณจากสำนักพิมพ์ คิดเป็น ร้อยละ 4.21 และ 1.98 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ครูต้องการเลือกหนังสือเรียนที่มีเนื้อหา สอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด ในโรงเรียน สพฐ. (ร้อยละ 94.74) กทม. (ร้อยละ 85.26) สช. (ร้อยละ 84.47) และ สกอ. ร้อยละ 82.61 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ มีความทันสมัยกับปัจจุบัน โดยกลุ่มครูใน โรงเรียน สพฐ. มีความคาดหวังมากที่สุด (ร้อยละ 89.47) และครูสังกัด สพฐ. คาดหวังว่าหนังสือเรียนที่จะ เลือกควรมีแบบฝึกหัด/กิจกรรม เพื่อทบทวน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.56 รองลงมาคือ ครูในโรงเรียน สังกัด สช. (ร้อยละ 75.73) กทม. ร้อยละ 74.74 และ สกอ. คิดเป็นร้อยละ 71.74

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับอัตราส่วนลดจากสำนักพิมพ์ จะได้รับความสำคัญน้อย โดยครูในโรงเรียน สังกัด สกอ. ให้ความสำคัญน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.17) รองลงมาได้แก่ สพฐ. (ร้อยละ 4.39) สช. (ร้อยละ 4.85) และ กทม. (ร้อยละ 5.26) ตามลำดับ รวมถึงด้านการได้รับสิ่งสมนาคุณจากทางสำนักพิมพ์ ก็มีความสำคัญน้อยเช่นกัน โดยครูสังกัด กทม. เพียงร้อยละ 3.16 และ สช. (ร้อยละ 4.85) ที่เห็นว่าประเด็น เหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรนำมาใช้ด้วย ในขณะที่ครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ. และ สกอ. ไม่ให้ความสำคัญกับ ประเด็นดังกล่าว

ตาราง 4.5 เกณฑ์ที่ครูต้องการใช้ในการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ครูต้องการ	สปฐ. (N=114)			กทม. (N=95)			สช. (N=103)			สกอ. (N=92)			รวม (N=404)		
	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank
1. เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร	108	94.74	1	81	85.26	1	87	84.47	1	76	82.61	1	352	87.13	1
2. มีความทันสมัยกับปัจจุบัน	102	89.47	2	79	83.16	2	81	78.64	2	76	82.61	1	338	83.66	2
3. มีแบบฝึกหัด/กิจกรรม เพื่อทบทวน	85	74.56	4	71	74.74	4	78	75.73	3	66	71.74	3	300	74.26	3
4. เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา	86	75.44	3	70	73.68	5	64	62.14	5	69	75.00	2	289	71.53	4
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	82	71.93	6	76	80.00	3	60	58.25	7	62	67.39	4	280	69.31	5
6. การใช้ภาษา	83	72.81	5	49	51.58	9	63	61.17	6	58	63.04	5	253	62.62	6
7. มีสิ่งช่วยเสริมการเรียนและการสอน	70	61.40	8	53	55.79	8	66	64.08	4	57	61.96	6	246	60.89	7
8. มีคู่มือครู	75	65.79	7	62	65.26	6	57	55.34	8	43	46.74	9	237	58.66	8
9. มีจุดประสงค์นำทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน	75	65.79	7	56	58.95	7	54	52.43	9	45	48.91	8	230	56.93	9
10. การนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	68	59.65	9	56	58.95	7	51	49.51	10	40	43.48	10	215	53.22	10
11. คุณภาพของการผลิตหนังสือเรียน	59	51.75	10	44	46.32	10	46	44.66	11	55	59.78	7	204	50.5	11
12. มีการสรุปความรู้ท้ายบทเรียน	56	49.10	11	56	58.90	7	45	43.70	12	38	41.30	11	195	48.27	12
13. สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน	56	49.12	11	56	58.95	7	45	43.69	12	38	41.30	11	195	48.27	13
14. เทคนิคการพิมพ์และภาพประกอบ	40	35.09	12	29	30.53	11	31	30.10	14	30	32.61	12	130	32.18	14
15. สำนักพิมพ์	22	19.30	14	23	24.21	12	41	39.81	13	23	25.00	14	109	26.98	15
16. รูปเล่มและปกหนังสือสวยงาม	21	18.42	15	15	15.79	13	30	29.13	15	26	28.26	13	92	22.77	16
17. ชื่อเสียงของผู้แต่งเป็นที่ยอมรับ	27	23.68	13	12	12.63	14	25	24.27	16	19	20.65	15	83	20.54	17
18. ราคาจำหน่าย	21	18.42	15	13	13.68	15	24	23.3	17	12	13.04	16	70	17.33	18
19. อัตราส่วนลดจากสำนักพิมพ์	5	4.39	16	5	5.26	16	5	4.85	18	2	2.17	17	17	4.21	19
20. มีสิ่งสมนาคุณจากทางสำนักพิมพ์	0	0.00	-	3	3.16	17	5	4.85	18	0	0.00	-	8	1.98	20

ตาราง 4.6 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือก โดยพบว่า ครูค่อนข้างพอใจ คิดเป็นร้อยละ 72.28 รองลงมาได้แก่ความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 11.14 และมีความพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 10.64 ยังมีครูบางส่วนที่ไม่ค่อยพอใจในหนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.94 โดยไม่พบข้อมูลว่ากลุ่มครูในทุกสังกัดไม่พอใจมากแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามสังกัดของโรงเรียนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูทุกสังกัดค่อนข้างพอใจต่อหนังสือเรียนที่ผ่านกระบวนการเลือก ซึ่งครูในสังกัด สพฐ. มีจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 76.32 รองลงมาได้แก่ สังกัด สกอ. ร้อยละ 75.00 สังกัด สช. (68.93) และ กทม. (คิดร้อยละ 68.42) ตามลำดับ ส่วนด้านความรู้สึกเฉย ๆ กลุ่มครูในสังกัด สช. มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.53 รองลงมาได้แก่ สกอ. และ กทม. มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.96 และ 11.58 ตามลำดับ และมีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มครูในสังกัด สพฐ. (คิดเป็นร้อยละ 6.14) ในขณะเดียวกัน สังกัด สพฐ. มีจำนวนครูที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 14.04 รองลงมาได้แก่ สช. (13.59) สกอ. (8.70) และ กทม. (5.26) ส่วนความรู้สึกไม่ค่อยพอใจ ครูในสังกัด กทม. มีมากที่สุด ร้อยละ 14.74 นอกนั้นมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 4.6 ความพึงพอใจโดยภาพรวมของครูต่อหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

สังกัด	ระดับความพึงพอใจ								รวม			
	พอใจมาก		ค่อนข้างพอใจ		เฉย ๆ		ไม่ค่อยพอใจ					
	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	Mean	SD
สปฐ.	16	14.04	87	76.32	7	6.14	4	3.51	114	100.00	4.01	0.59
กทม.	5	5.26	65	68.42	11	11.58	14	14.74	95	100.00	3.64	0.80
สช.	14	13.59	71	68.93	16	15.53	2	1.94	103	100.00	3.94	0.61
สกอ.	8	8.70	69	75.00	11	11.96	4	4.35	92	100.00	3.88	0.61
รวม	43	10.64	292	72.28	45	11.14	24	5.94	404	100.00	3.88	0.66

หมายเหตุ เนื่องจากไม่พบข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูทั้ง 4 สังกัดที่ให้ข้อมูลระดับ ไม่พอใจมาก ดังนั้นตารางนี้จึงไม่แสดงข้อมูลดังกล่าว
สปฐ. (N=114), กทม. (N=95), สช. (N=103), สกอ. (N=92)

ตาราง 4.7 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างครูใช้หนังสือเรียนที่ผ่านกระบวนการเลือก โดยในภาพรวมพบว่า มีการใช้เป็นหนังสือเรียนหลัก ร้อยละ 53.71 รองลงมาได้แก่ ใช้เป็นหนังสือเสริมประกอบ ร้อยละ 37.62 และใช้เพียงบางส่วนจากเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 8.66 เมื่อเปรียบเทียบตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า มีการใช้เป็นหนังสือเรียนหลักในกลุ่มครูจากโรงเรียนสังกัด สช. มากที่สุด (ร้อยละ 70.87) รองลงมาคือ กลุ่มครูสังกัด สพฐ. คิดเป็นร้อยละ 58.77 ด้านของกลุ่มครูในสังกัด สกอ. และ กทม. ใช้หนังสือเรียนที่ผ่านกระบวนการเลือกเป็นหนังสือเสริมประกอบ คิดเป็นร้อยละ 47.83 และ 44.21 ตามลำดับ ส่วนครูในโรงเรียนสังกัด กทม. มีพฤติกรรมการใช้หนังสือเพียงบางส่วนจากเนื้อหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.84 รองลงมาได้แก่ สกอ. (8.70) สพฐ. (7.89) และน้อยที่สุดคือ สช. (ร้อยละ 1.94)

ตาราง 4.7 ลักษณะการใช้หนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกของครูจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

สังกัด	ลักษณะการใช้หนังสือเรียน						รวม	
	เป็นหนังสือเรียนหลัก		เป็นหนังสือเสริมประกอบ		ใช้เพียงบางส่วนจากเนื้อหา			
	n	(%)	N	(%)	n	(%)	n	(%)
สพฐ.(N=114)	67	58.77	38	33.33	9	7.89	114	100.00
กทม.(N=95)	37	38.95	42	44.21	16	16.84	95	100.00
สช.(N=103)	73	70.87	28	27.18	2	1.94	103	100.00
สกอ.(N=95)	40	43.48	44	47.83	8	8.70	92	100.00
รวม	217	53.71	152	37.62	35	8.66	404	100.00

ข้อมูลที่น่าสนใจต่อไปนี้ แสดงผลที่เกิดขึ้นจากหนังสือเรียนที่ได้มาจากระบวนการเลือกของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่า ในภาพรวมครูทุกสังกัดเห็นว่าหนังสือเรียนที่ผ่านการคัดเลือกมีเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรมากที่สุด อยู่ในระดับร้อยละ 71.29 รองลงมาคือ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ร้อยละ 33.66 ซึ่งใกล้เคียงกันกับหนังสือเรียนเนื้อหาไม่ครบต้องแสวงหาหนังสือเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 33.42 ส่งเสริมประสิทธิภาพในการเตรียมการสอน ร้อยละ 29.21 สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน (28.96) ยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ (26.73) สำหรับการได้หนังสือเรียนที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่ร้อยละ 9.16

ตาราง 4.8 ผลของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

ผลที่เกิดขึ้น	สพฐ. (N=114)			กทม. (N=95)			สช. (N=103)			สกอ. (N=92)			รวม (N=404)		
	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	rank	n	(%)	Rank	n	(%)	Rank
1. เนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตร	90	78.95	1	56	58.95	1	76	73.79	1	66	71.74	1	288	71.29	1
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	49	42.98	2	26	27.37	4	33	32.04	3	28	30.43	3	136	33.66	2
3. เนื้อหาไม่ครบต้องแสวงหาหนังสือเพิ่ม	29	25.44	6	44	46.32	2	34	33.01	2	28	30.43	2	135	33.42	3
4. ส่งเสริมประสิทธิภาพในการเตรียมการสอน	45	39.47	3	23	24.21	6	22	21.36	6	28	30.43	4	118	29.21	4
5. สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน	43	37.72	4	28	29.47	3	26	25.24	5	20	21.74	7	117	28.96	5
6. ยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้	29	25.44	5	24	25.26	5	29	28.16	4	26	28.26	5	108	26.73	6
7. จัดทำเอกสารประกอบเพิ่มเติมมากขึ้น	23	20.18	7	22	23.16	7	20	19.42	7	22	23.91	6	87	21.53	7
8. เนื้อหาไม่ครอบคลุมหลักสูตร	10	8.77	9	19	20.00	8	9	8.74	8	17	18.48	8	55	13.61	8
9. ไม่สนองตอบต่อความต้องการใช้	11	9.65	8	17	17.89	10	6	5.83	10	15	16.30	9	49	12.13	9
10. ไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน	9	7.89	10	19	20.00	9	6	5.83	9	3	3.26	10	37	9.16	10

ครูในทุกสังกัดให้ข้อมูลว่าหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร นอกนั้นเป็นมุมมองที่มีความเห็นหลากหลายไม่ถึงครึ่งของผู้ตอบ แต่สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าผลของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ รองลงมาช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แต่ในประเด็นเรื่องเนื้อหาไม่ครบถ้วน ต้องหาหนังสือเพิ่มเติม สังกัด กทม. สช. สกอ. จะเห็นว่าเป็นปัญหา ในระดับต้น ๆ มากกว่า สพฐ. สัดส่วนของครูสังกัด สพฐ. ค่อนข้างเห็นต่างจากสังกัดอื่น ตรงที่เห็นว่าหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการเตรียมการสอน สำหรับประเด็นเกี่ยวกับหนังสือเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน มีผู้เห็นด้วยน้อยที่สุด และเป็นเหมือนกันในทุกสังกัด

โดยสรุปรวม ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างครูที่ให้ข้อมูล มาจากโรงเรียน 4 สังกัด ได้แก่ สพฐ. กทม. สช. และ สกอ. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป สำเร็จศึกษาระดับปริญญาตรี สอนอยู่ในระดับประถมศึกษา จากกลุ่มสาระ 5 วิชาหลัก มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เคยมีส่วนร่วมกับยังคงต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ครูส่วนใหญ่ค่อนข้างพอใจต่อหนังสือเรียนและใช้เป็นหนังสือเรียนหลัก โดยในปัจจุบันหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้มีลักษณะเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตร และครูมีความเห็นที่สอดคล้องกันทุกสังกัดว่าเกณฑ์ที่ควรจะใช้เลือกหนังสือเรียนคือเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ในสภาพปัจจุบันครูส่วนมากผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของครูว่าควรจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยต่อไปนี้เป็น การนำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการเลือกหนังสือเรียนในส่วนที่ครูคาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็นสองตอนคือ ตอนแรก เป็นการนำเสนอลักษณะกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้เป็น การบรรยายลักษณะภาพรวมของสิ่งที่ครูคาดหวัง การแสดงรายละเอียดในแต่ละด้าน และการแสดงข้อมูลของแต่ละสังกัด ตอนที่สอง เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูพึงประสงค์ตามตัวแปรภูมิหลัง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

2.1 ลักษณะของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู

ตาราง 4.9 แสดงกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (กระบวนการที่พึงประสงค์) พบว่า (1) ครูเห็นว่าควรมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหารายวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.48 (2) สำหรับการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดพบว่า ควรมีการวิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูล อื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.33 (3) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ครูควรทำการวิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียนมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.40) (4) ส่วนความคาดหวังด้านการวิพากษ์หนังสือเรียน พบว่าครูควรเลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอกมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.32) (5) สิ่งที่จะควรปฏิบัติในการกำหนดเกณฑ์คือ ครูควรที่จะกำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตรลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน มากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.44) (6) การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน พบว่าครูมีความต้องการที่จะทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.54) และ (7) ด้านการทบทวนหนังสือเรียน ครูควรที่จะวิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้อันชั้นเรียน มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.32

ตาราง 4.9 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	404	1	5	4.50	0.74	-1.46	1.83
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	404	1	5	4.48	0.73	-1.30	1.30
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	404	1	5	4.46	0.78	-1.44	1.92
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.48	0.72	-1.34	1.50
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อสารบัญชีกิจกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	404	1	5	4.37	0.82	-1.15	0.79
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	404	2	5	4.31	0.80	-0.77	-0.57
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	404	2	5	4.33	0.79	-0.75	-0.70
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	2	5	4.34	0.76	-0.76	-0.63
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	404	1	5	4.40	0.76	-1.02	0.37
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	404	1	5	4.39	0.76	-1.15	1.11
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	404	1	5	4.35	0.76	-1.03	0.79
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.38	0.72	-1.03	0.83
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะ ภายในและภายนอก	404	1	5	4.32	0.77	-0.88	0.26
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	404	1	5	4.24	0.82	-0.92	0.48
4.3 ใช้การประชุมร่วมกันเพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	1	5	4.30	0.81	-1.05	0.68
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.29	0.74	-0.82	0.11
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	404	1	5	4.44	0.76	-1.29	1.41
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	404	1	5	4.07	0.94	-0.65	-0.29
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	404	1	5	4.43	0.79	-1.51	2.25
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.31	0.69	-0.89	0.62
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์ วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	404	1	5	4.37	0.77	-1.12	0.95
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	404	1	5	4.54	0.69	-1.58	2.71
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	404	1	5	4.42	0.83	-1.65	2.85
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.44	0.68	-1.40	2.23
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	404	1	5	4.32	0.77	-0.88	0.26
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	404	1	5	4.24	0.82	-0.92	0.48
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	404	1	5	4.30	0.81	-1.05	0.68
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.32	0.75	-0.95	0.71
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	404	1	5	4.36	0.60	-0.98	0.81

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 = มากที่สุด, 3.50– 4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

ข้อมูลในตาราง 4.10 เป็นการนำเสนอกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมครูทุกสังกัดมีความคาดหวังด้านการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างครูในแต่ละสังกัดมีความคาดหวังแตกต่างกันออกไป

ตาราง 4.10 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

	กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	สพฐ. (N=114)			กทม. (N=95)			สช. (N=103)			สกอ. (N=92)		
			Me.	SD.	Rk.	Me.	SD.	Rk.	Me.	SD.	Rk.	Me.	SD.	Rk.
1	การวิเคราะห์หลักสูตร	404	4.55	0.63	1	4.45	0.7	1	4.26	0.8	1	4.66	0.69	1
2	การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	4.43	0.68	4	4.33	0.74	4	4.04	0.84	7	4.56	0.67	5
3	การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	404	4.41	0.64	7	4.39	0.7	3	4.13	0.81	4	4.62	0.65	3
4	การวิพากษ์หนังสือเรียน	404	4.33	0.68	5	4.15	0.73	7	4.12	0.76	5	4.56	0.71	6
5	การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	404	4.32	0.71	6	4.28	0.65	5	4.15	0.67	3	4.52	0.67	7
6	การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	404	4.55	0.63	2	4.39	0.6	2	4.2	0.73	2	4.65	0.69	2
7	การทบทวนหนังสือเรียน	404	4.43	0.67	3	4.23	0.7	6	4.05	0.76	6	4.57	0.77	4
	รวม	404	4.43	0.52		4.32	0.57		4.13	0.65		4.59	0.59	

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 = มากที่สุด, 3.50 – 4.49 = มาก, 2.50 – 3.49 = ปานกลาง, 1.50 – 2.49 = น้อย, 1.00 – 1.49 = น้อยที่สุด

ข้อมูลจากตาราง 4.9 – 4.10 สามารถสรุปและนำเสนอในตาราง 4.11 ซึ่งเป็นกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยภาพรวม ผลปรากฏว่า (1) ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของครูโดยรวมและค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 7 ข้อ (4.36) จัดอยู่ในระดับมาก (2) โดยภาพรวมครูมีความคาดหวังในการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นอันดับ 1 (4.48) อันดับที่ 2 คือ ด้านการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน (4.44) การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน (4.38) การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนด้านการทบทวนหนังสือเรียนและการกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน 4.32 และ 4.31 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวิพากษ์หนังสือเรียน (4.29)

ตาราง 4.11 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม

	กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวัง	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	rank
1	การวิเคราะห์หลักสูตร	404	1	5	4.48	0.72	-1.34	1.5	1
2	การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	2	5	4.34	0.76	-0.76	-0.63	4
3	การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	404	1	5	4.38	0.72	-1.02	0.83	3
4	การวิพากษ์หนังสือเรียน	404	2	5	4.29	0.74	-0.82	0.11	7
5	การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนหนังสือเรียน	404	2	5	4.31	0.69	-0.89	0.62	6
6	การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	4.44	0.68	-1.4	2.23	2
7	การทบทวนหนังสือเรียน	404	1	5	4.32	0.75	-0.95	0.71	5
	รวม	404	2	5	4.36	0.60	-0.98	0.81	

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 = มากที่สุด, 3.50 – 4.49 = มาก, 2.50 – 3.49 = ปานกลาง, 1.50 – 2.49 = น้อย, 1.00 – 1.49 = น้อยที่สุด

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูพึงประสงค์ตามตัวแปรภูมิหลัง

ผลการวิจัยต่อไปนี้เป็นารเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรเพศ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในตาราง 4.12 พบว่าไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ายังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่มีเพศต่างกัน จะมีระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.12 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรเพศ

เพศ	N	Mean	SD	Levene's F	p	t	df	p
ชาย	139	4.34	0.62	0.99	0.32	-0.51	402	0.61
หญิง	265	4.38	0.60					
รวม	404	4.36	0.61					

ตาราง 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่าไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ายังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่มีอายุต่างกันจะมีระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.13 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรอายุ

อายุ	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
20-30 ปี	86	4.28	0.65	Bet Groups	2.334	3.00	0.78	2.15	0.09	-
31-40 ปี	110	4.37	0.61	W/n Groups	144.618	400.00	0.36			
41-50 ปี	71	4.51	0.54	รวม	146.952	403.00				
50 ปีขึ้นไป	137	4.34	0.59							
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 0.56, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.06						

ตาราง 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่าไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ายังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันจะมีระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
ต่ำกว่า 5 ปี	79	4.32	0.67	Bet Groups	1.57	4.00	0.39	1.08	0.37	-
5-10 ปี	103	4.28	0.63	W/n Groups	145.38	399.00	0.36			
11-15 ปี	41	4.43	0.55	รวม	146.95	403.00				
16-20 ปี	30	4.47	0.55							
< 20 ปีขึ้นไป	151	4.40	0.57							
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 0.97, df1 = 4, df2 = 399, p = 0.43						

ตาราง 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรระดับชั้นที่สอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่าไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ายังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่มีระดับชั้นที่สอนแตกต่างกันจะมีระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรระดับชั้นที่สอน

ระดับชั้นที่สอน	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
ประถม	201	4.36	0.63	Bet Groups	0.86	2.00	0.43	1.18	0.31	-
มัธยม	187	4.39	0.58	W/n Groups	146.10	401.00	0.36			
ประถมและมัธยม	16	4.16	0.54	รวม	146.95	403.00				
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 0.21, df1 = 2, df2 = 401, p = 0.81						

ตาราง 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F = 3.09$, $P = .03$) ผลการทดสอบภายหลัง (Post-hoc analysis) พบว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก จะมีค่าเฉลี่ย (4.80) สูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท (4.48) และปริญญาตรี (4.31)

ตาราง 4.16 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
ปริญญาตรี	287	4.31	0.61	Bet Groups	3.33	3.00	1.11	3.09	0.03	เอก>โท>ตรี
ปริญญาโท	104	4.48	0.57	W/n Groups	143.63	400.00	0.36			
ปริญญาเอก	6	4.80	0.27	รวม	146.95	403.00				
อื่นๆ	7	4.46	0.77							
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 2.24, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.08						

ตาราง 4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรกลุ่มสาระวิชาที่สอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่าไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ายังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่สอนในกลุ่มสาระที่แตกต่างกันจะมีระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.17 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรกลุ่มสาระวิชาที่สอน

กลุ่มสาระวิชาที่สอน	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
ภาษาไทย	85	4.45	0.52	Between Groups	1.37	3.00	0.34	0.94	0.44	-
วิทยาศาสตร์	78	4.36	0.61	Within Groups	145.59	400.00	0.37			
ภาษาอังกฤษ	80	4.36	0.65	รวม	146.95	403.00				
คณิตศาสตร์	83	4.27	0.65							
สังคมศึกษา	78	4.38	0.58							
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 0.70, df1 = 4, df2 = 399, p = 0.60						

ตาราง 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรสังกัดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F = 10.68, P = .01$) ผลการทดสอบภายหลัง (Post-hoc analysis) พบว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัด สกอ. จะมีค่าเฉลี่ย (4.59) สูงกว่ากลุ่มครูในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

ตาราง 4.18 ผลการเปรียบเทียบระดับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังตามตัวแปรสังกัด

สังกัด	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
สปฐ.	114	4.43	0.52	Between Groups	10.90	3.00	3.63	10.68	0.01	สกอ.>สปฐ.> กทม.>สช.
กทม.	95	4.32	0.57	Within Groups	136.05	400.00	0.34			
สช.	103	4.13	0.65	รวม	146.95	403.00				
สกอ.	92	4.59	0.59							
รวม	404	4.36	0.60	Levene = 3.48, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.16						

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ พบว่าในภาพรวมครูมีความคาดหวังว่าควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด และมีความคาดหวังในด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนน้อยที่สุด ส่วนผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความแตกต่างของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังระหว่างตัวแปรภูมิภาคหลังของกลุ่มตัวอย่างครู พบว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังมีความแตกต่างกันตามตัวแปรระดับการศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกจะมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันระหว่างตัวแปรสังกัด โดยกลุ่มตัวอย่างครูที่สังกัด สกอ. จะมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังสูงกว่าครูทุกสังกัด

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้นำออกเป็นสองตอน คือ ตอนแรกผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนออกเป็น 6 ด้าน คือ หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ตอนที่สองเป็นการเปรียบเทียบผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนกับสังกัดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

3.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 404 คน พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีบทบาทสูงสุด คือ ครู (โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา (3.83) หน่วยงานต้นสังกัด (3.65) นักเรียน (2.95) กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยของบทบาทเท่ากัน คือ 2.93 ดังแสดงไว้ในตาราง 4.19 ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาทในการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) โดยมีบทบาทในการกระจายอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียน ส่งเสริมให้โรงเรียนมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73, 3.68 และ 3.53 ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) โดยมีบทบาทหน้าที่ในการมอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง การวางแผนและกำกับดูแลให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างเป็นระบบ และให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00, 3.81 และ 3.68 ตามลำดับ

3. ครู

ครูมีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) โดยมีบทบาทหน้าที่ในการทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้เลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดเพื่อผู้เรียนมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04, 3.96 และ 3.72 ตามลำดับ

4. กรรมการสถานศึกษา

กรรมการสถานศึกษามีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) โดยมีหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส ตระหนักถึง

ความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียน และกระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการเลือกหนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.00, 2.93 และ 2.87 ตามลำดับ

5. ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.93) โดยมีบทบาทหน้าที่ทำความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน นำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนของนักเรียนย้อนกลับไปสู่ครู และการติดตามและประเมินการใช้หนังสือเรียนในการเรียนรู้ของบุตรหลาน มีค่าเฉลี่ย 3.01, 3.00 และ 2.77 ตามลำดับ

6. นักเรียน

นักเรียนมีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.95) โดยมีสะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พื้นฐานความต้องการจำเป็นและธรรมชาติของผู้เรียนช่วยกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.05, 3.02 และ 2.76 ตามลำดับ

ตาราง 4.19 ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

บทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. หน่วยงานต้นสังกัด							
1.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีประสิทธิภาพ	404	1	5	3.68	0.93	-0.26	-0.43
1.2 กระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียน	404	1	5	3.73	0.91	-0.44	-0.21
1.3 สนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	3.53	0.98	-0.37	-0.18
บทบาทของหน่วยงานต้นสังกัด	404	1	5	3.65	0.83	-0.37	-0.16
2. ผู้บริหารสถานศึกษา							
2.1 วางแผนและกำกับดูแลให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างเป็นระบบ	404	1	5	3.81	0.88	-0.54	0.41
2.2 มอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	404	1	5	4.00	0.93	-0.76	0.26
2.3 ให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	3.68	0.92	-0.28	-0.12
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	404	1	5	3.83	0.80	-0.52	0.33
3. ครู							
3.1 มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิด	404	1	5	3.72	1.07	-0.19	-0.97
3.2 ทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้	404	1	5	4.04	0.94	-0.78	0.16
3.3 เลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดเพื่อผู้เรียนมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	404	1	5	3.96	0.90	-0.45	-0.40
บทบาทของครู	404	1	5	3.91	0.82	-0.57	0.15
4. กรรมการสถานศึกษา							
4.1 ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	2.93	0.81	0.31	0.86
4.2 กระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	2.87	0.80	0.39	1.21
4.3 ติดตาม ตรวจสอบ ให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส	404	1	5	3.00	0.92	0.30	0.28
บทบาทของกรรมการสถานศึกษา	404	1	5	2.93	0.70	-0.18	1.28

บทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
5. ผู้ปกครอง							
5.1 ติดตามและประเมินการใช้หนังสือเรียนในการเรียนรู้ของบุตรหลาน	404	1	5	2.77	0.84	0.50	-0.30
5.2 นำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนของนักเรียนย้อนกลับไปสู่ครู	404	1	5	3.00	0.97	0.19	-0.50
5.3 มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	3.01	0.97	0.24	-0.34
บทบาทของผู้ปกครอง	404	1	5	2.93	0.73	-0.03	-0.03
6. นักเรียน							
6.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	2.76	0.97	0.14	-0.27
6.2 สะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้	404	1	5	3.05	0.97	-0.10	-0.50
6.3 พื้นฐานความต้องการจำเป็นและธรรมชาติของผู้เรียนช่วยกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์	404	1	5	3.02	0.96	-0.12	-0.37
บทบาทของนักเรียน	404	1	5	2.95	0.80	-0.30	0.37
บทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยรวม	404	1	5	3.37	0.55	-0.56	0.77

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 = มากที่สุด, 3.50–4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

3.2 การเปรียบเทียบผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนกับสังกัดโรงเรียน

ตาราง 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น กรรมการสถานศึกษาและนักเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบภายหลัง (Post-hoc analysis) พบว่า (1) หน่วยงานต้นสังกัดของ สพฐ. (3.95) มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมากกว่าหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัด สพฐ. (4.03) จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัด สช. (3.88) และ กทม. (3.54) (3) ครู ในโรงเรียนสังกัด สช. (4.40) จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมากกว่าครูในสังกัดอื่นๆ และ (4) ผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัด สช. (3.13) จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมากกว่าผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ

ตาราง 4.20 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับบทบาทผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

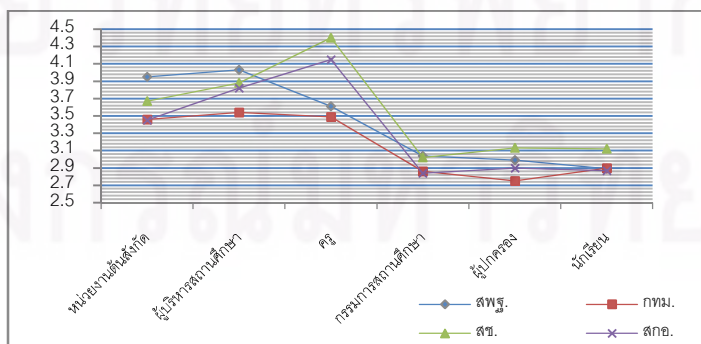
บทบาท	สังกัด	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
หน่วยงานต้นสังกัด	1	114	3.95	0.81	Bet/Group	17.60	3	5.87	8.99	0.000	1>3>2>4
	2	95	3.46	0.85	Wit/Group	261.15	400	0.65			
	3	103	3.67	0.63	รวม	278.76	403				
	4	92	3.45	0.93							
	รวม	404	3.65	0.83	Levene = 6.61, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.000						
ผู้บริหารสถานศึกษา	1	114	4.03	0.88	Bet/Group	12.71	3	4.24	6.99	0.000	1>3>2
	2	95	3.54	0.76	Wit/Group	242.51	400	0.61			
	3	103	3.88	0.57	รวม	255.22	403				
	4	92	3.82	0.86							
	รวม	404	3.83	0.80	Levene = 6.17, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.000						

บทบาท	สังกัด	N	Mean	SD	Sources	SS	df	MS	F	p	Post-hoc
ครู	1	114	3.61	0.85	Bet/Group	57.30	3	19.10	35.63	0.000	3>4>1>2
	2	95	3.49	0.67	Wit/Group	214.41	400	0.54			
	3	103	4.40	0.53	รวม	271.71	403				
	4	92	4.15	0.83							
	รวม	404	3.91	0.82	Levene = 9.04, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.000						
กรรมการสถานศึกษา	1	114	3.04	0.66	Bet/Group	3.12	3	1.04	1.83	0.141	-
	2	95	2.86	0.63	Wit/Group	227.90	400	0.57			
	3	103	3.02	0.67	รวม	231.02	403				
	4	92	2.84	1.02							
	รวม	404	2.95	0.76	Levene = 5.27, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.001						
ผู้ปกครอง	1	114	2.99	0.88	Bet/Group	17.24	3	5.75	8.89	0.000	3>1>4>2
	2	95	2.75	0.72	Wit/Group	258.50	400	0.65			
	3	103	3.13	0.71	รวม	275.74	403				
	4	92	2.90	0.73							
	รวม	404	3.81	0.83	Levene = 3.35, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.019						
นักเรียน	1	114	2.89	0.83	Bet/Group	4.92	3	1.64	2.55	0.055	-
	2	95	2.90	0.88	Wit/Group	257.17	400	0.64			
	3	103	3.12	0.73	รวม	262.08	403				
	4	92	2.87	0.73							
	รวม	404	3.57	0.81	Levene = 3.43, df1 = 3, df2 = 400, p = 0.017						

* p < .05 (สังกัด 1 = สพฐ., 2 = กทม., 3 = สช., 4 = สกอ.)

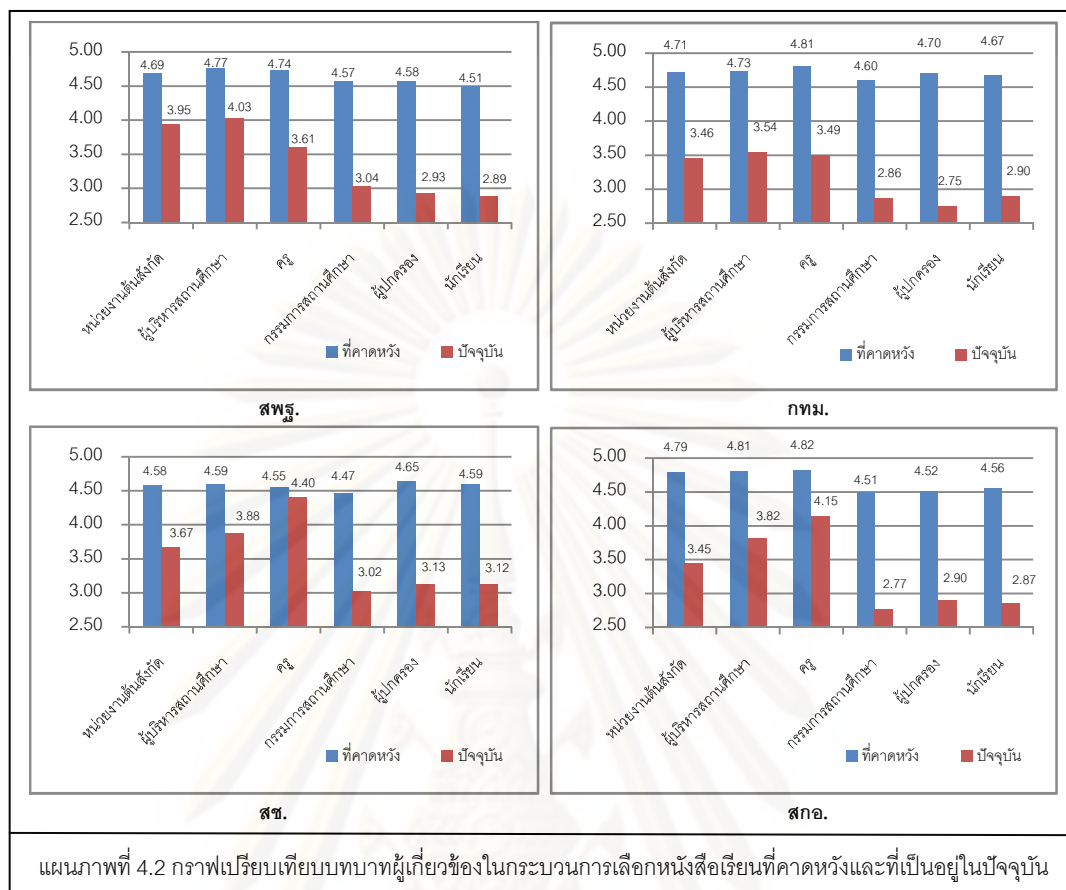
หมายเหตุ ผลการทดสอบ Homogeneity of variance โดย Levene's test พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ข้อมูลฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น การทดสอบรายคู่จะใช้วิธี Dunnett's T3

โดยสรุปรวม ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยบทบาทของครู (ค่าเฉลี่ย 3.91) ผู้บริหารสถานศึกษา (3.83) และหน่วยงานต้นสังกัด (3.85) จัดอยู่ในระดับมาก ส่วน นักเรียน (2.95) กรรมการสถานศึกษา (2.94) และผู้ปกครอง (2.93) มีบทบาทในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนในระดับปานกลาง โดยหน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด สพฐ. มีบทบาทมากกว่าทุกสังกัด ส่วนสังกัด สช. บทบาทของครูและผู้ปกครอง มีมากกว่าโรงเรียนในทุกสังกัด

แผนภาพที่ 4.1 กราฟเปรียบเทียบภาพรวมของระดับบทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนในแต่ละสังกัด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

ข้อมูลจากผลการวิจัยที่จะนำเสนอในส่วนนี้ เป็นผลจากการวิเคราะห์สภาพการเลือกหนังสือเรียน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นสองตอนคือ ตอนแรก เป็นการนำเสนอสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและกระบวนการเลือกที่คาดหวัง (พึงประสงค์) ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ตอนที่สอง จะได้นำเสนอข้อมูลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการการเลือกหนังสือเรียนด้วยการวิเคราะห์จากวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

4.1 สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในตาราง 4.21 พบว่า ครูได้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.85) รองลงมาคือ การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน (3.81) การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน (3.74) การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน (3.61) การทบทวนหนังสือเรียน (3.57) การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด (3.52) และการวิพากษ์หนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.42 เมื่อแปลผลค่าเฉลี่ยเป็นระดับ ปรากฏว่า ในเกือบทุกด้านที่ครูได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียนจัดอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การวิพากษ์หนังสือเรียนเท่านั้นที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.21 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจำแนกตามองค์ประกอบย่อย

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันสูงศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	404	1	5	3.83	0.76	-0.24	-0.10
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันสูงศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	404	2	5	3.86	0.74	-0.11	-0.50
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	404	2	5	3.86	0.80	-0.15	-0.66
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	2	5	3.85	0.71	-0.13	-0.48
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันสูงศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	404	1	5	3.55	0.90	-0.22	-0.09
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	404	1	5	3.55	0.85	-0.37	0.15
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	404	1	5	3.48	0.88	-0.18	-0.21
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.52	0.78	-0.21	0.04
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	404	1	5	3.69	0.80	-0.31	0.02
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	404	1	5	3.58	0.87	-0.29	-0.15
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	404	1	5	3.56	0.86	-0.33	0.01
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.61	0.78	-0.32	0.16
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะ ภายในและภายนอก	404	1	5	3.53	0.87	-0.52	0.78
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	404	1	5	3.35	0.94	-0.46	0.16
4.3 ใช้การประชุมร่วมกันเพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	1	5	3.37	0.99	-0.41	-0.08
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.42	0.83	-0.57	0.74
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	404	2	5	3.72	0.86	-0.21	-0.60
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	404	1	5	3.79	0.88	-0.54	0.21
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	404	1	5	3.72	0.97	-0.53	0.04
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.74	0.76	-0.29	-0.28
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	404	1	5	3.65	0.85	-0.44	0.44
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	404	1	5	3.95	0.99	-0.82	0.32
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	404	1	5	3.84	1.00	-0.56	-0.19
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.81	0.83	-0.70	0.61
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้อันสูงศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	404	1	5	3.58	0.91	-0.32	0.00
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	404	1	5	3.68	0.90	-0.44	0.11
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	404	1	5	3.44	0.97	-0.20	-0.19
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.57	0.81	-0.38	0.44
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	4.36	0.60	-0.98	0.81

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 = มากที่สุด, 3.50–4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

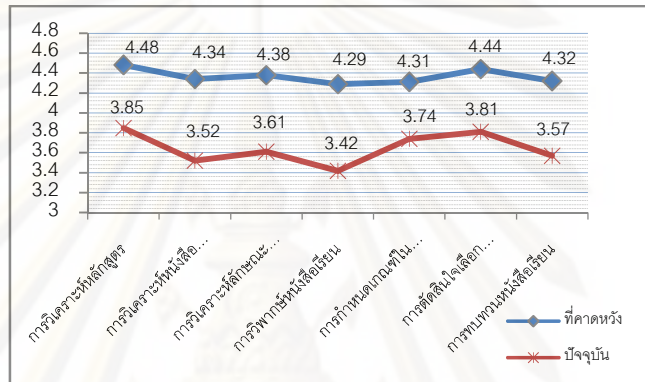
ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากตาราง 4.9 และ 4.21 มาประกอบกับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อสรุปในตาราง 4.22 เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของครู (สภาพที่พึงประสงค์) พบว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูสูงกว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกรายการ

ตาราง 4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

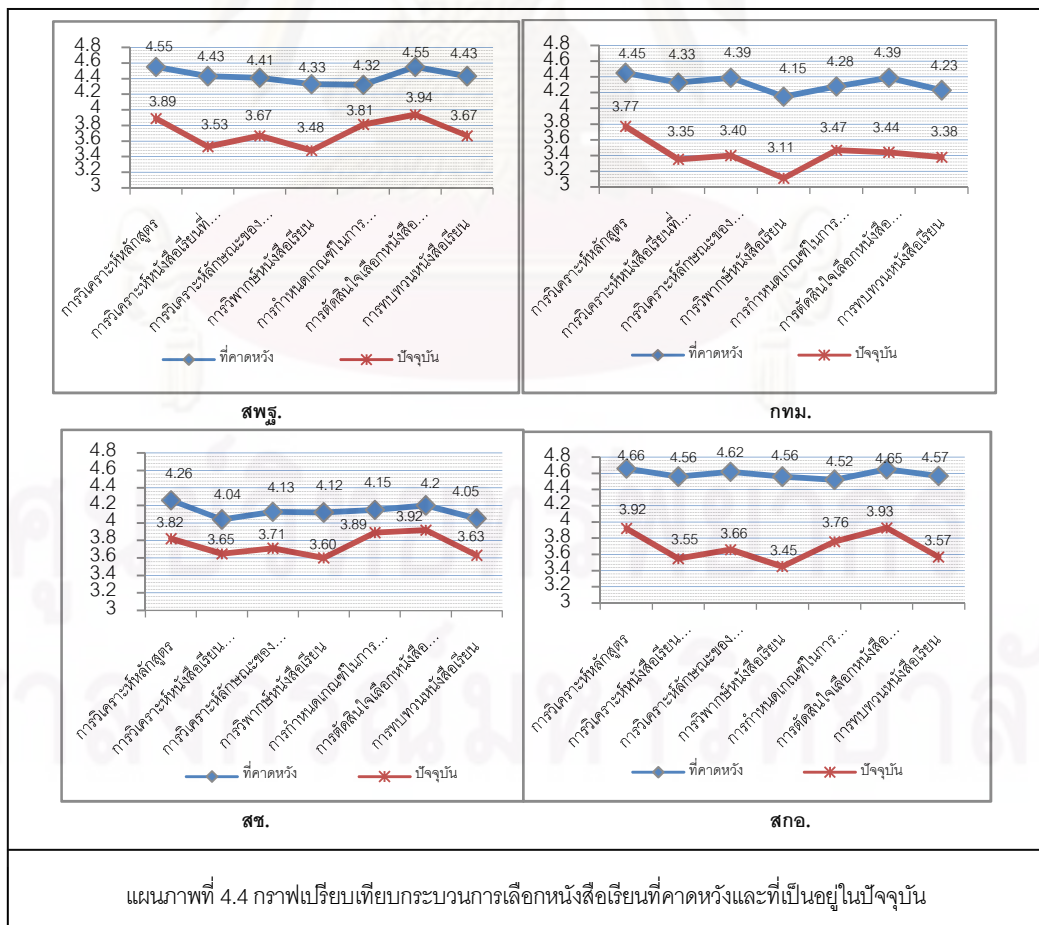
กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	N	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพที่เป็นอยู่		t-test
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1. การวิเคราะห์หลักสูตร						
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	404	4.50	0.74	3.83	0.76	14.06**
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	404	4.48	0.73	3.86	0.74	13.84**
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร	404	4.46	0.78	3.86	0.80	12.50**
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด						
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	404	4.37	0.82	3.55	0.90	15.64**
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	404	4.31	0.80	3.55	0.85	15.57**
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	404	4.33	0.79	3.48	0.88	17.37**
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน						
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	404	4.40	0.76	3.69	0.80	14.90**
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	404	4.39	0.76	3.58	0.87	15.18**
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	404	4.35	0.76	3.56	0.86	14.67**
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน						
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	404	4.32	0.77	3.53	0.87	15.54**
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	404	4.24	0.82	3.35	0.94	16.41**
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	4.30	0.81	3.37	0.99	16.65**
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน						
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	404	4.44	0.76	3.72	0.86	14.46**
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	404	4.07	0.94	3.79	0.88	4.87**
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	404	4.43	0.79	3.72	0.97	13.90**
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน						
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	404	4.37	0.77	3.65	0.85	15.00**
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	404	4.54	0.69	3.95	0.99	11.52**
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	404	4.42	0.83	3.84	1.00	10.94**

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	N	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพที่เป็นอยู่		t-test
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
7. การทบทวนหนังสือเรียน						
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	404	4.32	0.77	3.58	0.91	14.33**
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	404	4.37	0.77	3.68	0.90	14.15**
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในภาคเรียนเดียวกัน	404	4.25	0.86	3.44	0.97	15.25**
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์และที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	4.36	0.60	3.65	0.63	19.12**

** p < .01 , เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 = มากที่สุด, 3.50-4.49 = มาก, 2.50-3.49 = ปานกลาง, 1.50-2.49 = น้อย, 1.00-1.49 = น้อยที่สุด

แผนภาพที่ 4.3 กราฟเปรียบเทียบภาพรวมของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แผนภาพที่ 4.4 กราฟเปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.2 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ต่อไปนี้จะได้นำเสนอข้อมูลจากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยการวิเคราะห์ด้วยวิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) เป็นวิธีการที่ใช้หาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) ด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D)

ข้อมูลที่แสดงในตาราง 4.23 เป็นผลการจัดลำดับความสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน ซึ่งในภาพรวมพบว่า ครูในโรงเรียนแต่ละสังกัดมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน สังกัด กทม. สกอ. และ สช. มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนมากที่สุด มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.33, 0.32, และ 0.14 ตามลำดับ ส่วนครูในสังกัด สพฐ. มีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาด้านการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาดมากที่สุดซึ่งมีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ (0.25) ด้านการทบทวนหนังสือเรียน โดยครูในสังกัด สกอ. และ สช. มีความต้องการจำเป็นรองลงมาในลำดับที่เท่ากัน มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.28 และ 0.12 ตามลำดับ ส่วนครูในสังกัด กทม. มีความต้องการจำเป็นระดับรองลงมาที่เท่ากันสองด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาดและด้านการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนโดยมีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ (0.29) ส่วนครูสังกัด สพฐ. มีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนในลำดับรองลงมา มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ (0.24)

ตาราง 4.23 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	$PNI_{Modified}$			
	สพฐ.	กทม.	สช.	สกอ.
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	0.17(4)	0.18(6)	0.12(2)	0.19(5)
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาด	0.25(1)	0.29(2)	0.11(3)	0.28(2)
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	0.20(5)	0.29(2)	0.11(3)	0.26(3)
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	0.24(2)	0.33(1)	0.14(1)	0.32(1)
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	0.13(7)	0.23(5)	0.07(4)	0.20(4)
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	0.15(6)	0.28(3)	0.07(4)	0.18(6)
7. การทบทวนหนังสือเรียน	0.21(3)	0.25(4)	0.12(2)	0.28(2)

* ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ตาราง 4.24 แสดงภาพรวมของผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.15 – 0.25 กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีความจำเป็นต้องพัฒนามากที่สุดคือ ด้านการวิพากษ์หนังสือเรียน (0.25) รองลงมาคือ ด้านการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ใน

ห้องตลาด (0.23) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน ซึ่งมีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากันกับด้านการ ทบทวนหนังสือเรียน (0.21) ด้านการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน (0.17) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร (0.16) และด้านการกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน (0.15) ตามลำดับ แสดงว่าครูมีความ ต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนอย่างเร่งด่วนมากที่สุด

ตาราง 4.24 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน

	กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1	การวิเคราะห์หลักสูตร	4.48	3.85	0.16	5
2	การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในห้องตลาด	4.34	3.52	0.23	2
3	การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.38	3.61	0.21	3
4	การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.29	3.42	0.25	1
5	การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.31	3.74	0.15	6
6	การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.44	3.81	0.17	4
7	การทบทวนหนังสือเรียน	4.32	3.57	0.21	3

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * $PNI_{Modified}$

โดยสรุป สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (สภาพที่พึงประสงค์) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าเฉลี่ยของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูสูงกว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกด้าน โดยครูให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด ส่วนด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนน้อยที่สุด ในขณะที่ครูมีความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนด้านการวิพากษ์หนังสือเรียนอย่างเร่งด่วนมากที่สุด

ตอนที่ 5 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และ ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

5.1 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ตาราง 4.25 แสดงข้อมูลลักษณะของหนังสือเรียนที่ผ่านการเลือก พบว่า เหมาะสมกับ ธรรมชาติของผู้เรียนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.66) รองลงมาได้แก่ หนังสือเรียนมีการส่งเสริมการใช้ ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหาสาระ มีค่าเฉลี่ย 3.63 นำเสนอเนื้อหาจัดวางอย่างเป็นระบบ (3.61) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (3.58) ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนรู้ของครูที่ หลากหลาย (3.53) และมีเนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วนและสมบูรณ์ตามหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 3.49)

ตาราง 4.25 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. มีเนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน และสมบูรณ์ตามหลักสูตร	404	1	5	3.49	1.11	-0.44	-0.62
2. เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน	404	1	5	3.66	0.86	-0.45	0.35
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	404	1	5	3.58	0.85	-0.34	0.23
4. ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนรู้ของครูที่หลากหลาย	404	1	5	3.53	0.89	-0.40	-0.12
5. นำเสนอเนื้อหาจัดวางอย่างเป็นระบบ	404	1	5	3.61	0.89	-0.30	-0.15
6. มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหาสาระ	404	1	5	3.63	0.91	-0.41	-0.07

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 = มากที่สุด, 3.50–4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม ในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พบว่า ส่วนมากที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้โดยรวมแล้วครูยอมรับว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับหนึ่ง แต่ด้านการนำเสนอเนื้อหาไม่สอดคล้องกับผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในบางบทเรียนไม่สามารถใช้จัดการเรียนรู้ได้ หนังสือเรียนบางเล่มครอบคลุมตามหลักสูตร แต่ครูมีความเห็นว่ายังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการสอน ตลอดจนการจัดวางลำดับเนื้อหาความยากง่ายไม่เป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ความเหมาะสมที่มีต่อผู้เรียน

ลักษณะของหนังสือเรียนที่ได้มาจากการเลือกของโรงเรียน ครูยอมรับว่าเมื่อนำไปใช้กับผู้เรียนโดยรวมแล้วค่อนข้างมีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน โดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมสำนักพิมพ์ที่แตกต่างก็ยังคงมีความเหมาะสมต่อผู้เรียน

“...ทุกสำนักพิมพ์เค้าก็มีนักวิชาการเป็นคนแต่งอยู่แล้ว ถ้าพูดถึงด้านหลักสูตรก็ตรงตามหลักสูตร...ถ้าถามว่าเหมาะสมมั๊ย ก็เหมาะสมในระดับหนึ่งนะ เล่มนี้เทียบกับเด็กนักเรียนก็เอาไปใช้ได้...”

(ครู 2, (กลุ่ม 1) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...ถ้าให้เทียบเปอร์เซ็นต์หรือ ประมาณ 80-90 เปอร์เซ็นต์ พูดว่าเหมาะสมและตรงกับผู้เรียนดี...”

(ครู 12, (กลุ่ม 2) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...ถ้าให้ดูทั้งเล่มก็ โอเค นะคะ ก็เหมาะสม แต่ถ้าพิจารณาความเหมาะสมเป็นจุด ๆ ก็ต้องมาประเมินใหม่ค่ะ เพราะบางอย่าง บางจุด อาจมีบ้างที่ไม่เหมาะสม แต่โดยรวมแล้วเหมาะสมกับนักเรียนค่ะ...”

(ครู 3, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาไทย)

“...โรงเรียนใช้ของสำนักพิมพ์.....มาหลายปีแล้ว ก่อนที่จะมาสอนที่นี่อีก ก็คงคิดว่าเหมาะสมแล้ว แต่ละปีดูแล้วก็ใช้ได้ คำก็ปรับให้เข้ากับหลักสูตรและเอาไปใช้กับเด็กนักเรียนก็ถือว่าเหมาะสม...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

“...ถ้าคิดจากเกณฑ์ทั่วไปก็เหมาะสมกับผู้เรียนนะ อย่างที่สอนคณิตศาสตร์ คือเนื้อหามันไม่เปลี่ยน หลายปีก่อนก็สอนแบบนี้ ก็มีบ้างที่เขาปรับเปลี่ยนแต่เป็นพวกโจทย์ที่让孩子ทำแบบฝึกหัดทบทวนท้ายบท โดยรวมแล้วก็ดี ไม่มีปัญหาอะไร ใช้กับเด็กได้เหมือนเดิม...”

(ครู 9, (กลุ่ม 2) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

5.1.2 การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเรียน

คุณลักษณะภายในของหนังสือเรียนด้านการนำเสนอเนื้อหา มีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับผู้เรียน รวมถึงกิจกรรมบางประเภทในบทเรียนที่ไม่เหมาะสมกับบริบทผู้เรียน

“...กิจกรรมในหนังสือบางที่เขียนอย่างเลิศหรู มันใช้ไม่ได้ เด็กเราเป็นเด็ก กทม. ยากจนนะ ใจคิดสติปัญญาไม่รู้ อยู่ ถ้าเป็นสอนเอกชนน่าจะทำได้ ประเภทนี้ต้องใช้ได้แค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น หรือเช่นว่า ในกิจกรรมคำให้ไปสำรวจชุมชน... เด็ก กทม...ให้ไปเดินสำรวจชุมชนก็อันตรายตายล่ะ... เพราะฉะนั้นพี่ก็จะให้สำรวจแค่ในโรงเรียนก็พอแล้ว...”

(ครู 2, (กลุ่ม 1) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...เนื้อหาคิดว่าเล่มนี้ไม่เหมาะกับเด็กเราเลย บางเรื่องเขียนได้ดีมาก บางเรื่องเขียนไม่รู้เรื่องเอาไปใช้กับนักเรียน อย่างคำถามท้ายบทบางที่เราต้องอธิบายให้เด็กฟังเยอะมาก... ก็เด็กมันไม่เคยเห็นมาก่อน...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...คือสังคมเราเป็นสังคมไทย หนังสือบางเล่มก็ไปยกตัวอย่างที่ไม่ตรง พี่ไม่ได้เอามาสอนในชั้น แต่เด็กทำการบ้านก็ต้องเปิดหนังสือ คำก็มาถาม พี่ก็อธิบายให้คำฟัง สรุปว่าก็คือส่วนนั้นแหละ ที่เป็นจุดที่ไม่สอดคล้อง...”

(ครู 4, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...มีส่วนหนึ่งที่เนื้อหานะ พี่ดูแล้วยังงงเลยว่า มันจะเข้ากับนักเรียนหรือเปล่า ส่วนที่ต้องเติมลงไปก็มีอีก แต่ว่าหนังสือเรียนที่เราได้มาเราก็ต้องเอามาใช้เป็นหลัก ถูกมั้ย... เราเลี้ยงที่จะไม่สอนได้ในส่วนที่เราคิดว่าไม่เอา แต่อย่าลืมว่าหนังสือมันก็อยู่ในมือของนักเรียนนะ กิจกรรมบางอย่างดูตลก ๆ ดี ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าคำไม่รู้หรือว่ากำลังเขียนให้เด็กช่วงวัยไหนเรียน...”

(ครู 8, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาไทย)

5.1.3 ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรและหนังสือเรียน

หนังสือเรียนที่ใช้อยู่เกือบทุกเล่มมีเนื้อหาสอดคล้อง ตรงตามหลักสูตรดีมาก โดยครูยอมรับว่าหนังสือเรียนแต่ละเล่มมีจุดเด่นและข้อจำกัด แต่มีความเห็นว่าหนังสือเรียนนั้น ๆ มีเนื้อหาที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู บางบทเรียนมีเนื้อหาที่ขาดไปในขณะที่บางบทเรียนก็มีเนื้อหาที่เกินความจำเป็น

“...หนังสือที่ทางเขตส่งมาให้ มันก็ไม่ได้ถึงกับแย่ ใช้งานได้มันก็ครอบคลุมและน่าพอใจในระดับหนึ่ง ก็ต้องยอมรับที่จะใช้หนังสือเล่มนี้ เพราะแต่ละเล่มก็มีจุดเด่นจุดด้อยในตัว ไม่มีสำนักพิมพ์ใดที่ตรงเป๊ะทุกเรื่อง ...”

(ครู 6 (กลุ่ม 1), สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...หนังสือที่โรงเรียนเลือกตรงตามหลักสูตรดี เพราะครูที่เลือกเริ่มต้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นหลักก่อน แต่ถ้าพูดถึงด้านเนื้อหาข้างใน ส่วนที่ต้องสอนในบางบท ยกตัวอย่างเช่นเรื่องแสง...สำหรับพี่ดูแล้วว่า คนเขียนเขาไม่ค่อยจะละเอียดในส่วนนี้...”

(ครู 11 (กลุ่ม 2), สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...ส่วนใหญ่ตรงตามหลักสูตร แต่เราคิดว่าเนื้อหามันอ่อนไป...”

(ครู 3, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาไทย)

“...เนื้อหาก็คงตามหลักสูตร เป็นระบบดี เหมาะสมกับนักเรียน แต่ว่าเรื่องที่ต้องสอนหลายเรื่อง เนื้อหามันไม่ครบ...ไม่พอ เนื้อหาบางบทพูดเรื่องนี้...น้อยเกินไป บางบทพูดเรื่องนี้...มากเกินไป...”

(ครู 1, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

“...เรื่องที่จะสอนมีอีกเยอะ แต่หนังสือมีเนื้อหาขาดไป มันก็ครอบคลุมหลักสูตรนะ แต่มันไม่ละเอียด มันไปละเอียดบางเรื่องที่เราไม่ยากได้...”

(ครู 12, (กลุ่ม 2) สอนวิชาสังคมศึกษา)

5.1.4 การจัดวางลำดับความยากง่ายของเนื้อหาในหนังสือเรียน

การจัดวางลำดับความยากง่ายของเนื้อหาในหนังสือเรียนยังไม่เป็นระบบ หนังสือบางเล่มที่ครูใช้อยู่มีการจัดเรียงบทเรียนในเรื่องที่ยากก่อนเรื่องที่ย่าง โดยครูเห็นว่าควรจะเรียงจากง่ายไปยาก เพื่อให้เด็กได้เกิดพัฒนาการของการเรียนรู้

“...พอใจหนังสือเล่มนี้มาก เพราะเนื้อหาแน่น ตรงตามหลักสูตรและตัวชี้วัด แต่คิดว่าสำหรับเด็กแล้วเล่มนี้...คิดว่ามันยากเกินไป บางเรื่องยากมาก บางเรื่องง่ายมาก คือไม่เฉลี่ยกันเลย...”

(ครู 1, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

“...สำนักพิมพ์เวลาแต่งหนังสือเรียนแต่ละเล่ม ก็จะใช้นักวิชาการที่ถนัดเรื่องนั้นๆ ค่อนข้างมาก แต่ว่านักวิชาการเค้าไม่ได้มาสอนเด็กในห้องแบบเรา การจัดเรียงเนื้อหาบางทีลำดับไม่ถูก เอาจากมาก่อนง่าย เราก็ต้องมาปรับใหม่ ที่เรียนบทนี้ก็ต้องเอาไปไว้บทอื่น แล้วเด็กก็ชอบถามว่า...ทำไมครูสอนข้ามบทไปมา...”

(ครู 5, (กลุ่ม 1) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ครูในหมวดวิชาที่เคยเสนอไปทางฝ่ายวิชาการแล้ว ว่าให้เปลี่ยนสำนักพิมพ์ ก็สำนักพิมพ์นี้แหละ เนื้อหาเรียงกันไม่ได้เรื่อง อยากรู้สำนักพิมพ์ที่เค้าเขียนเรียงเนื้อหาที่ดูเข้าใจง่ายกว่านี้ บางทีเรื่องบางเรื่องเอาส่วนที่ง่ายไปไว้หลังส่วนที่ยาก...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

5.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ตาราง 4.26 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.88) รองลงมาได้แก่ นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ ค่าเฉลี่ย 3.64 ใช้หนังสือเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.58) ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (3.53) และใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล (3.49)

ตาราง 4.26 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. ใช้หนังสือเรียนเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน	404	1	5	3.58	0.91	-0.46	0.05
2. ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	404	1	5	3.53	0.91	-0.59	0.30
3. ใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล	404	1	5	3.49	0.82	-0.39	-0.11
4. นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ	404	1	5	3.64	0.83	-0.41	0.19
5. ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่ม	404	2	5	3.88	0.92	-0.35	-0.99

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 = มากที่สุด, 3.50–4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

จากการจัดสนทนากลุ่ม ในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของคุณครู ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุนการค้นพบในเชิงปริมาณว่า ครูส่วนใหญ่จัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มเป็นจำนวนมาก เนื่องจากส่วนเนื้อหาที่ขาดหายไปจากหนังสือเรียน เนื้อหาจากหนังสือเรียนบางส่วนครูนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยจัดแบ่งเป็นสองระดับคือ ระดับการทบทวนและวัดประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการสอนในบทเรียน และระดับการออกข้อสอบเพื่อให้เป็นมาตรฐานอันหนึ่งอันเดียวกันในชั้นเรียน โดยครูมีความเชื่อว่าสามารถวัดประเมินผลผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในหนังสือเรียน โดยกิจกรรมบางประเภทในหนังสือเรียนครูยังมีความเห็นว่ามันสามารถนำมาจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้ทั้งหมด ซึ่งครูส่วนมากจะนำมาเป็นตัวอย่างหรือโครงร่างเพื่อปรับประยุกต์ให้เข้ากับชั้นเรียนที่ครูสอน ครูยังใช้หนังสือเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกระบวนกรคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าเพิ่มเติม ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ส่วนด้านการวางแผนการสอนครูได้ใช้หนังสือเรียนหลายเล่ม โดยครูส่วนมากจะลงทุนซื้อหนังสือจากสำนักพิมพ์ที่ตนเองชื่นชอบเก็บไว้เพื่อเตรียมการสอน

5.2.1 การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนของคุณครู

ครูให้ความสำคัญกับหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาที่ครบถ้วน ซึ่งหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ส่วนใหญ่ครูมีความเห็นว่าเนื้อหาไม่ครบตามที่ต้องการและไม่สมบูรณ์ จึงจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ใบความรู้ เอกสารเสริมเพื่อการอธิบาย มีครูบางโรงเรียนจัดทำเอกสารประกอบเป็นเล่มขึ้นมาใหม่เพื่อใช้เสริมหนังสือเรียนหลัก

“...ซีทแจกเด็กก็สำคัญนะ เพราะว่าหนังสือเนื้อหาจำกัด นี่คือส่วนที่ขาดไปที่เราต้องมาเติม ทำเอกสารทำใบงาน ใบความรู้แจกเด็ก ทุกคาบพีจะมีใบความรู้ให้ตลอด...”

(ครู 6, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...ถ้าจะมารอให้เด็กเข้าใจตามหนังสือมันก็คงไม่ทันเหตุการณ์ หนังสือบางเล่มเราก็ต้องยอมรับว่าไม่สมบูรณ์ 100 เปอร์เซ็นต์แน่นอน แล้วยังเป็นหนังสือที่เราไม่ได้เลือกด้วยแล้ว อันนี้ก็ยิ่งไปกันใหญ่ คนเลือกไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้เลือก ที่ทำอยู่ก็เอามาจากหลายเล่ม แจกเกือบทุกคาบ...”

(ครู 4, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...จำเป็นมากเลยนะการแจกซีทประกอบให้นักเรียน เนื้อหาในหนังสือไม่ได้ตั้งใจเราหรอก...”

(ครู 2, (กลุ่ม 1) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...อย่างในกลุ่มสาระที่สอน ครูก็ช่วยกันทำเอกสารประกอบขึ้นมาใหม่ คือเอาเป็นเสริมหนังสือเรียนที่ใช้อยู่ เรื่องของเรื่องคือ หนังสือเดี๋ยวนี้นี้ไม่ค่อยละเอียด อันนี้เริ่มมาประมาณ 3 ปีแล้ว พี่เพิ่งเข้ามาสอนที่นี้เป็นปีแรก รู้สึกว่าค่อนข้างพอใจมาก แต่ว่าเราไม่ได้เอามาใช้เป็นหลักนะ คือว่า สอนเนื้อหาในเล่มเสร็จแล้ว เราก็เอาอธิบายเสริมให้เด็กอ่านประกอบ แล้วทำแบบฝึกหัดในเล่ม...”

(ครู 9, (กลุ่ม 2) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

5.2.2 การวัดและประเมินผลของครู

หนังสือเรียนที่ใช้อยู่ครูได้นำเอาบางส่วนจากเนื้อหามาเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลของครู ใช้หนังสือใน 2 ลักษณะคือ การให้นักเรียนทบทวนบทเรียนจากการตอบคำถามท้ายบทเรียน และการทำแบบฝึกหัดเมื่อจบชั่วโมงเรียนนั้น ๆ และการใช้หนังสือเรียนเพื่อสร้างข้อสอบในการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยครูวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือเรียนเพื่อเป็นแนวสำหรับใช้เป็นคำถามสำหรับสร้างข้อสอบ

“...เอามาบ้าง ที่จะทำเป็นข้อสอบ แต่ว่าพี่ไม่ชอบออกตามหนังสือตรง ๆ เพราะบางที่มันวัดแค่ความจำ เราอยาก让孩子ได้คิดวิเคราะห์...”

(ครู 5, (กลุ่ม 1) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ทั้งหมดก็ดูเป็นแนวเท่านั้น วิเคราะห์เนื้อหาที่จะออกข้อสอบแล้ว ก็ส่วนน้อยนะที่จะเอามาทั้งหมด ส่วนใหญ่ก็เรามีชีทที่ทำแจกไว้ พอใจกับชีทมากกว่าที่จะเอามาออกเป็นข้อสอบ...”

(ครู 1, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

“...ใช้เป็นคำถามท้ายบทเรียน ให้นักเรียนทำการบ้าน บางคาบก็ให้ทำในห้องนี้แหละ อยากประเมินดูว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยแค่ไหน...”

(ครู 11, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...ก็ต้องใช้ออกข้อสอบด้วยนะ แต่แค่บางส่วนเท่านั้น ถ้าเทียบกับชีทแล้วแจกไปเด็กบางคนทำหายทิ้งไว้ตามโต๊ะ จะมาใช้จากชีทออกข้อสอบเยอะ เด็กก็จะมาโวยวายว่าครูไม่เอาตามหนังสือ เพราะเด็กมีหนังสือเหมือนกันทุกเล่ม มันจะได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน...”

(ครู 6, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...เรื่องข้อสอบก็ต้องพิจารณาเนื้อหาจากหนังสือก่อน... แต่ว่าเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งที่เรามาออกข้อสอบ ไม่ได้ยึดตามหนังสือทั้งหมด...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

5.2.3 การจัดการเรียนรู้จากกิจกรรมในหนังสือเรียน

กิจกรรมในหนังสือเรียนส่วนมากไม่สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ ครูมักจะประยุกต์เนื้อหาและกิจกรรม หรือนำมาเป็นต้นแบบเพื่อปรับ ดัดแปลง แก้ไข กิจกรรมใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

“...กิจกรรมในหนังสือเรียนถ้าเอามาใช้ ถามว่าถ้าเทียบ 100 เปอร์เซ็นต์แล้ว ให้แค่ 50 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ได้ บางส่วนก็ต้องไปเอาเล่มอื่นมาเปิดดู เวลาเตรียมสอนก็ใช้หลายเล่มเหมือนกันนะ...”

(ครู 8, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาไทย)

“...ทำตามหนังสือไม่ได้ต้องปรับเอา ส่วนใหญ่ดูเฉพาะหลัก ๆ ก็ใช้วิธีดัดแปลงเอา ทำใบงานก็ดึงเอามาจากหลาย ๆ เล่ม...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...แต่ละสำนักพิมพ์โดยลักษณะของเนื้อหาในแต่ละเรื่องมันไม่ค่อยแตกต่าง แต่เล่มที่โรงเรียนเลือกให้อยู่เราก็ใช้ประกอบเท่านั้น บางทีก็เอามาประยุกต์ เป็นต้นแบบ ส่วนมากมีเล่มเก่าที่เคยซื้อเก็บไว้เนื้อหาและกิจกรรมใช้ได้ ก็เอามาใช้จัดกิจกรรมเป็นหลัก...”

(ครู 5, (กลุ่ม 1) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ถึงแม้จะอยู่มัธยม....กิจกรรมบางอย่างเราต้องปรับ คำพูดอะไรแบบนี้ บางทีมันไม่เหมาะ...”

(ครู 4, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษาฯ)

“...กิจกรรมที่พบในหนังสือส่วนใหญ่ เขาเขียนเป็นแบบกลาง ๆ เพื่อให้เราปรับใหม่ แต่บางหัวเรื่องก็ใช้ไม่ได้เลย แถมนำพอมานำปรับไม่ได้ด้วย บางส่วนเราก็เหลือไว้แต่แนวคิดแล้วต้องมาคิดเติมลงไปใหม่...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

5.2.4 การใช้หนังสือเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ครูใช้หนังสือเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเชิงอภิปรายหาเหตุผล การพยายามใช้จุดเด่นของหนังสือมาสร้างคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ การมอบหมายเพื่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจในชั้นเรียน

“...จะไม่ใช้เลยก็เสียดาย ถ้าจะใช้ก็พยายามหาจุดเด่นของหนังสือ บางเล่มก็มีคำถามดีมาก ดึงเอามาใช้กับผู้เรียนในส่วนการทบทวน หรือตั้งคำถามในห้อง...”

(ครู 3, (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาไทย)

“...เวลาที่ส่งการบ้านเด็ก ก็เริ่มต้นจากคำถามท้ายบทนี้แหละ ให้เด็กเริ่มทำความเข้าใจและค้นคว้าต่อจากนี้เป็นการบ้าน เพราะเนื้อหาส่วนมากเด็กก็ทำความเข้าใจในชั้นเรียนแล้ว แต่ถ้าพี่ไม่ทำอย่างนี้เด็กก็จะไม่ได้คิดวิเคราะห์...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...มีนะ มอบหมายงานกลุ่มในชั้นเรียนให้เด็กได้อภิปรายกัน โดยใช้หนังสือเป็นหลัก เด็กบางคนก็ไม่ชอบกิจกรรมนี้ แต่ส่วนมากมันทำให้เด็กได้คิด ได้แสดงความเห็น เราก็คอยดูอยู่ห่าง ๆ ก็ถือว่าอย่างน้อยก็ใช้หนังสือพัฒนาเด็กได้...”

(ครู 12, (กลุ่ม 2) สอนวิชาสังคมศึกษา)

5.2.5 การแสวงหาหนังสือเพิ่มเติมเพื่อใช้วางแผนการสอน

หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ในปัจจุบันมีเนื้อหาไม่เพียงพอต่อความต้องการในการเตรียมการสอนของครู และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และครูมีความพยายามที่จะแสวงหาหนังสือของสำนักพิมพ์อื่น ๆ เพิ่มเติมประกอบเสริมการใช้หนังสือเรียนหลักเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยครูมีการสะสม คัดเลือก และลงทุนเพื่อซื้อหนังสือที่คิดว่าดีที่สุดของแต่ละสำนักพิมพ์สำหรับเป็นคลังเอกสาร จากนั้นจึงเลือกเอาเนื้อหาและกิจกรรมตามความเหมาะสมมาใช้ในชั้นเรียน

“...เวลาเตรียมสอน อย่างน้อยก็ 3-4 เล่ม ที่จะใช้หนังสือข้างนอกเอามาประกอบด้วย...”

(ครู 9, (กลุ่ม 2) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ชื่อของสำนักพิมพ์ต่างๆ ทุกปี ทุกวันนี้ก็ยังเก็บไว้อยู่ อย่างที่สอนนี้ก็เป็นเรื่องนิราศ เล่มเก่าๆ เนื้อหาสนุกกว่า บางทีก็เอาออกมาทำเป็นเอกสารเสริมให้เด็ก เด็กก็จะชอบ...”

(ครู 3 (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาไทย)

“...เวลาที่เตรียมการสอนก็ต้องเอามาจากหลายเล่ม หลายสำนักพิมพ์...”

(ครู 4, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...ที่สำนักพิมพ์เค้าส่งตัวอย่างมาให้ ก็เก็บไว้อยู่ ชอบมาก บางเล่มดีมากเลย แต่ว่าโรงเรียนไม่ได้ซื้อ เราก็เก็บไว้ดูประกอบเพื่อเตรียมสอน...”

(ครู 11, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“อย่างที่เราเลือกได้ก็คือ หนังสือของ..... หรือหนังสือของ..... เอามาเป็นหนังสือเสริมของเราเองส่วนใหญ่ พวกนี้ก็จะมามีกิจกรรมหลากหลาย เอามาประกอบ หลายๆ อันมากเลยที่ใช้...”

(ครู 1 (กลุ่ม 1) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

“...แต่หนังสือที่จะมาทำให้นักเรียนมีความรู้แน่น หลากหลาย คือหนังสือที่เราไปเลือกซื้อเอง ยกตัวอย่าง หนังสือของกระทรวง ก็จะมีกิจกรรมเพียงแค่ว่าแต่งคำประพันธ์ได้ แต่หนังสือของสำนักพิมพ์... ก็จะมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำได้หลายอย่าง เด็กไม่เบื่อ...พุดง่าย ๆ คือ ลูกเล่นเยอะ...”

(ครู 8, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาไทย)

5.3 ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ตาราง 4.27 แสดงความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.40) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู ค่าเฉลี่ย 3.28 สร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึที่ดีต่อศาสตร์ของผู้เรียน และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระช่วยให้ผู้เรียนทำการศึกษด้วยตนเองได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ 3.27

ตาราง 4.27 ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้	404	1	5	3.26	0.91	-0.27	-0.39
2. ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู	404	1	5	3.28	0.91	-0.11	-0.64
3. สร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึที่ดีต่อศาสตร์ของผู้เรียน	404	1	5	3.27	0.88	-0.12	-0.60
4. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระช่วยให้ผู้เรียนทำการศึกษด้วยตนเองได้ง่าย	404	1	5	3.27	0.90	-0.11	-0.69
5. คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียน	404	1	5	3.40	0.91	-0.29	-0.28

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 = มากที่สุด, 3.50–4.49 = มาก, 2.50–3.49 = ปานกลาง, 1.50–2.49 = น้อย, 1.00–1.49 = น้อยที่สุด

ในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุนการค้นพบในเชิงปริมาณว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ เมื่อพิจารณาในด้านความพึงพอใจของครูพบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในระดับหนึ่ง คุณภาพของการพิมพ์เป็นที่ยอมรับของครู ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาของหนังสือเรียนด้วยตนเองได้ และหนังสือเรียนไม่ได้ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยจะได้แยกนำเสนอในแต่ละประเด็น ดังนี้

5.3.1 ความเหมาะสมของหนังสือเรียนสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้

จากการจัดสนทนากลุ่มครูในประเด็นความเหมาะสมของหนังสือเรียน พบว่า ครูมีความเห็นว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ มีความเหมาะสมในรายละเอียดและเนื้อหาเพียงระดับของการใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กใช้เป็นเอกสารอ่านประกอบเพื่อเตรียมตัวสอบในระดับสูงขึ้น

“...เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ แต่ไม่เหมาะสมกับการเตรียมการสอบให้เด็ก ถ้าเด็กอ่านตามหนังสือนี้แล้ว คงสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้...”

(ครู 9, (กลุ่ม 2) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ก็อย่างที่อาจารย์ ค. พูด ถ้าจะให้เหมาะสมจริง ๆ มันต้องเป็นหนังสือที่มีตัวอย่างข้อสอบด้วย เพราะเด็กต้องการมาก ทุกวันนี้พี่ก็เห็นว่าขนาดเด็กทำการบ้านยังต้องใช้หนังสือประกอบของเด็กเองเลย ลำพังแค่หนังสือที่อยู่ในอยู่ไม่พอ...”

(ครู 11, (กลุ่ม 2) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ถ้าให้นักเรียนอ่านแต่หนังสือเรียนก็มีผลเหมือนกันกับการสอบ ขนาดเราออกข้อสอบเรายังมีบ้างที่เอาความรู้ข้างนอกมาออก... คือมันก็เหมาะ เหมาะแบบใช้ในห้อง มันไม่กว้างพอที่จะให้เป็นความรู้ในระดับที่เขาจำเป็นต้องมี...”

(ครู 6, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...เนื้อหามันไม่ค่อยละเอียด...แต่ก็พอใช้ได้....”

(ครู 8, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาไทย)

“...ในห้องทุกวันก็ใช้สอนอยู่ เคยใช้ของสำนักพิมพ์.... อยู่ แต่ปีที่แล้วก็เลิกใช้ แล้วโรงเรียนก็เปลี่ยนสำนักพิมพ์ ที่มีความรู้สึกว่าเบื่อมากคือไม่ค่อยพอใจ มันก็ใช้ได้นะ เหมาะสม ทุกวันนี้ก็ยังใช้สอน แต่ไม่รู้สิบอกไม่ถูก เคยใช้ของ..... เนื้อหาละเอียดกว่านี้ ถ้าเป็นพี่ก็จะไม่เลือกเล่มนี้...”

(ครู 5, (กลุ่ม 1) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

5.3.2 คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียน

จากการสนทนากลุ่มครู ได้ข้อมูลว่า คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียนส่งผลต่อความพึงพอใจของครูในระดับค่อนข้างดี โดยครูไม่ได้พิจารณาบุคลิกคุณภาพภายนอกประกอบมากนัก แต่เน้นเรื่องของเนื้อหาและรายละเอียดการนำเสนอภายในหนังสือ ครูมีความเห็นว่ากรณีที่เป็นรูปเล่มภายนอกและการพิมพ์ของสำนักพิมพ์ที่แตกต่างกันจะพิมพ์หนังสือเรียนแตกต่างกันตรงที่คุณภาพกระดาษ เมื่อเป็นสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงคุณภาพกระดาษ รูปภาพประกอบในหนังสือก็จะมีคุณภาพดีตามไปด้วย ส่วนบางสำนักพิมพ์ที่จำหน่ายหนังสือราคาถูกย่อมเยา คุณภาพก็จะแปรผันไปตามนั้น

“...สำหรับหนังสือที่ส่งมาเมื่อเทียบตามสำนักพิมพ์แล้ว ก็ไม่ได้แตกต่างกันมาก จะแตกต่างกันก็เพียงแต่คุณภาพกระดาษ อย่างสำนักพิมพ์ที่ตีหน้อย คำก็จะมีคุณภาพกระดาษดี ยกตัวอย่างรูปแม่เหล็ก ถ้าเป็นรูปถ่ายมันก็จะทื่อ ๆ แต่บางเล่มคำก็เป็นลายเส้นวาด มันก็จะเหมาะกับเด็ก...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...บางเล่มก็เหมาะสมแค่เนื้อหาและคำอธิบาย ส่วนรูปภาพก็อย่างว่าไม่ได้เรื่องเลย แต่มันดูแล้วโอเค เด็กใช้แค่ทอมสองทอม ไม่ต้องแพงมาก ถ้ายิ่งแพงก็ยิ่งดีแต่เราไม่ต้องการอย่างนั้น...”

(ครู 4, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษาฯ)

“...ก็พอใจเหมือนกัน เพราะอย่างโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนรัฐ ไม่เหมือนกับเอกชน หนังสือที่พี่ใช้ก็จะถูกหน้อย จะให้มีสีสันสวยงาม พิมพ์อย่างดีเหมือนที่เอกชนเค้าใช้ มันเป็นไปได้ไม่ได้ เอาแค่เนื้อหาครบก็พอ...”

(ครู 2, (กลุ่ม 1) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...ค่อนข้างพอใจนะ บางทีปกอาจดูบ้านนอก แต่อย่าไปดูที่การพิมพ์เลย เขาเป็นว่าดูข้างในรวม ๆ แล้วคำก็พิมพ์ออกมาดีนะ อายุการใช้งานหนังสือเราก็รู้กันอยู่ มันอยู่ได้ไม่นานมาก แล้วยิ่งเด็กสมัยนี้รักษากันซะทีไหนละ ครึ่งเทอมมาแล้วก็ขาดยุ่ย ปกหายไปไหนไม่รู้แล้ว...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

5.3.3 การทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเองของผู้เรียน

ด้านประเด็นของเนื้อหาที่มีผลต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเองของผู้เรียน ครูมีความเห็นว่า โดยปกติผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนเพื่อทำความเข้าใจจากหนังสือเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกภาษาคำอธิบายในเนื้อหาแล้ว รูปภาพประกอบยังเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น แต่หนังสือเรียนบางเล่มมีการอธิบายได้ดีแต่ขาดการสร้างจุดดึงดูดความสนใจของรูปภาพที่ควรจะเป็น ทำให้ครูต้องจัดหารูปภาพประกอบจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศอื่น ๆ เพื่อเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น

“...ที่ดูทั่วไปแล้ว...ไม่มีปัญหาอะ แต่บางทีมันก็ขึ้นอยู่กับเด็กด้วย ในเรื่องทำความเข้าใจหนังสือ เด็กบางคนก็อ่านแล้วเข้าใจ... แต่เด็กบางคนไม่ คือจะพูดว่าหนังสืออ่านยากก็ไม่ได้ เพราะมันยังมีเด็กอีกหลายคนที่อ่านแล้วเข้าใจ...”

(ครู 1, (กลุ่ม 1) สอนวิชาอังกฤษ)

“...นอกจากเนื้อหา คำอธิบาย จะว่าไปแล้วรูปภาพก็ทำให้เด็กเข้าใจได้มากขึ้นได้เหมือนกัน หนังสือเป็นภาพวาด แต่ภาพบางเรื่องไม่ละเอียด ดูแล้วไม่น่าสนใจ... เด็กยังไม่รู้เรื่องเลย พยายามไม่ในดับ หรือว่าไบแปะก๊วย เป็นยังไง ถ้าเด็กไม่เคยเห็น...เราก็พูดต่อไม่ได้ ต้องไปค้นทางอินเทอร์เน็ตมาให้ดูอีกที...”

(ครู 10, (กลุ่ม 2) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

5.3.4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

ในประเด็นนี้ จากการสนทนากลุ่มครู พบว่า โดยภาพรวมครูให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า หนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกและนำมาจัดการเรียนรู้นั้น ไม่มีผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ เพียงแต่ใช้หนังสือนั้น ๆ เป็นแนวทางการกำหนดทิศทางการวางโครงเรื่องที่จะสอนในแต่ละบท ซึ่งครูจะใช้หนังสือจากหลากหลายสำนักพิมพ์ประกอบเพื่อการเตรียมการสอน โดยไม่ยึดจากหลักการของเพียงเล่มใดเล่มหนึ่งเท่านั้น และครูที่ไม่มีโอกาสเลือก มีความเห็นว่า หากได้เลือกก็จะมีโอกาสที่ได้ใช้หนังสือที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูมากขึ้น

“...ถามว่าส่งเสริมมั๊ย ในการเตรียมการสอนหรือ... ไม่ถึงครึ่งหรอก อย่างมากก็ดูว่า จะสอนอะไรในบทนั้น บทนี้ เค้าวายังไงบ้าง ส่วนใหญ่ใช้ในห้องเรียนมากกว่า ไม่ได้ใช้ในการเตรียมการสอน หรือส่งเสริมอะไร...”

(ครู 6, (กลุ่ม 1) สอนวิชาสังคมศึกษา)

“...ไม่ได้ช่วยอะไรเรามาก รูปแบบเนื้อหาในหนังสือบอกให้เราสอนแบบ A B C D แต่ด้วยประสบการณ์ที่เราเรียนมา มันไม่ใช่ซะ บางทีมันอาจจะเป็น C D A B อย่างนี้ได้ล่ะ...”

(ครู 5, (กลุ่ม 1) สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“...ความจริงมีหนังสือดี ๆ ของบางสำนักพิมพ์นะ แต่ไม่ใช่ที่เราใช้อยู่ ก็ให้ 50 เปอร์เซ็นต์แล้วกัน ถ้าจะให้มันถึง 80 90 เราก็ต้องเป็นคนเลือกเอง อันนั้นมันช่วยเราเตรียมการสอนได้มาก...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) สอนวิชาอังกฤษ)

“...สำหรับพี่นะ ไม่ได้ยึดหนังสือเรียนหลักเป็นสรณะ ครูบางคนเค้ายึด ก็เอาแต่เล่มนี้เล่มเดียว ก็อย่างทีพุดไปแล้วว่าพี่ชอบดูหลาย ๆ เล่ม เพราะฉะนั้นถามว่าเล่มนี้ส่งเสริมหรือช่วยอะไรเรา ก็คงไม่ได้มาก อย่างเก่งพี่ก็จะดูโครงสร้างเนื้อหาเพื่อเตรียมสอนแล้วไปหาเล่มข้างนอกมาแทน...”

(ครู 1, (กลุ่ม 1) สอนวิชาวิทยาศาสตร์)

“...หนังสือเรียนส่วนใหญ่ก็ทำยบทุกที่จะถามเป็นอัตนัย ไม่ค่อยชอบเลย... หรือไม่กี่ภาษามันยากไปเด็กก็อ่านยาก หนังสือเรียนที่ใช้เป็นหลักคำศัพท์บางอันครูก็ต้องไปค้น...ที่นั่นจะมีปัญหาเกี่ยวกับครูใหม่ ๆ...”

(ครู 7, (กลุ่ม 2) (สอนวิชาภาษาอังกฤษ)

ตาราง 4.28 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์กันในทางบวกโดยลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจมากที่สุด (0.635) และยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะด้านการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มมีความสัมพันธ์กับลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้มากที่สุด (0.502) นอกจากนี้มีความสัมพันธ์กันที่ใกล้เคียงกัน อยู่ในระหว่าง 0.439–0.470 ส่วนการนำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ มีความสัมพันธ์กับลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้น้อยที่สุด (0.390)

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียนและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มมากที่สุด (0.524) ส่วนความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูด้านอื่น ๆ มีความใกล้เคียงกัน อยู่ในระหว่าง 0.408–0.448 โดยมีความสัมพันธ์น้อยที่สุดกับการใช้หนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้เป็นหลักในการวางแผนเพื่อวางแผนการสอน (0.408)

ตาราง 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ความสัมพันธ์	1	2	3	4	5	6	7
1. ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้	1.000						
2. ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน	0.635**	1.000					
3. ใช้หนังสือเรียนเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน	0.444**	0.408**	1.000				
4. ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	0.470**	0.432**	0.605**	1.000			
5. ใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล	0.439**	0.421**	0.511**	0.668**	1.000		
6. นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ	0.390**	0.448**	0.537**	0.588**	0.591**	1.000	
7. ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่ม	0.502**	0.524*	0.583**	0.576**	0.095	0.134**	1.000
Mean	3.58	3.30	3.58	3.53	3.49	3.64	3.88
SD	0.77	0.64	0.91	0.91	0.82	0.83	0.92

*p < .05, ** p < .01

หมายเหตุ ข้อ 1 = ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้, ข้อ 2 = ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน, ข้อ 4-7 = พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ (2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน (3) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ และ (4) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ และผลของหนังสือเรียนที่มีต่อความพึงพอใจของครูในหนังสือเรียนที่เลือกใช้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยใช้การศึกษาจากการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นวิธีวิจัยแบบผสม (mixed method research) โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากรครูโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนสาธิตที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 40 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างพัฒนาเครื่องมือเป็นแบบสอบถามกระบวนการเลือกหนังสือเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโค้ง การทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญ

(2) การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผลของการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจะนำมาศึกษาในขั้นตอนนี้ด้วยเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (focus groups technique) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

1.1 ลักษณะของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู

ครูมีความคาดหวังว่า (1) ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตร มากที่สุด รองลงมาคือ (2) การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด (3) การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน (4) การวิพากษ์หนังสือเรียน (5) การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน (6) การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และ (7) การทบทวนหนังสือเรียน

1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูพึงประสงค์ตามตัวแปรภูมิหลัง

เปรียบเทียบความแตกต่างของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่ครูคาดหวังระหว่างตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างครู พบว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังมีความแตกต่างกันตามตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ตัวแปรระดับการศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกจะมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอื่น ๆ และตัวแปรสังกัดโดยกลุ่มตัวอย่างครูที่สังกัด สกอ.จะมีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังสูงกว่าครูทุกสังกัด

2. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน

2.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

3.1.1 ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ประกอบด้วย (1) หน่วยงานต้นสังกัด (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) ครู (4) กรรมการสถานศึกษา (5) ผู้ปกครอง และ (6) นักเรียน โดยครูมีบทบาทมากที่สุด ระดับภาระหน้าที่ในบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง จำแนกได้ต่อไปนี้ (1) หน่วยงานต้นสังกัด การกระจายอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับโรงเรียนมากที่สุด (2) ผู้บริหารสถานศึกษา มอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มากที่สุด (3) ครู ทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้ มากที่สุด (4) กรรมการสถานศึกษา การติดตาม ตรวจสอบให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส (6) ผู้ปกครอง มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน มากที่สุด และ (7) นักเรียน สะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด

2.2 การเปรียบเทียบผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนกับสังกัดโรงเรียน

ผลการทดสอบความแตกต่างของผู้เกี่ยวข้อง พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้น กรรมการสถานศึกษาและนักเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานต้นสังกัดของ สพฐ.มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงกว่าหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัด สพฐ. จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัด สข. และ กทม. (3) ครู ในโรงเรียนสังกัด สข. จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงกว่าครูในสังกัดอื่น ๆ และ(4) ผู้ปกครอง ในโรงเรียนสังกัด สข. จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงกว่าผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

3. สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

3.1 สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า (1) ครูได้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด รองลงมาคือ (2) การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน (3) การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน (4) การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน (5) การทบทวนหนังสือเรียน (6) การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด และ (7) และการวิพากษ์หนังสือเรียน เมื่อแปลผลค่าเฉลี่ยเป็นระดับ ปรากฏว่า ในเกือบทุกด้านที่ครูได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียนจัดอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการวิพากษ์หนังสือเรียนเท่านั้นที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของครู (สภาพที่พึงประสงค์) พบว่า กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูสูงกว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกรายการ

3.2 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์หลักสูตร (2) การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด (3) การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน (4) การวิพากษ์หนังสือเรียน (5) การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน (6) การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน และ (7) การทบทวนหนังสือเรียน โดยจากผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุกด้าน โดยกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนสามอันดับแรกคือ (1) ด้านการวิพากษ์หนังสือเรียน รองลงมาคือ (2) ด้านการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด (3) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน มีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาเท่ากับ ด้านการทบทวนหนังสือเรียน

4. ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

4.1 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม ในประเด็นลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พบว่า ส่วนมากที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้โดยรวมแล้วครูยอมรับว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับหนึ่ง แต่ด้านการนำเสนอเนื้อหาไม่สอดคล้องกับผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมใน

บางบทเรียนไม่สามารถใช้จัดการเรียนรู้ได้ หนังสือเรียนบางเล่มครอบคลุมตามหลักสูตร แต่ครูมีความเห็นว่ายังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการสอน ตลอดจนการจัดวางลำดับเนื้อหาความยากง่ายไม่เป็นระบบ

4.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ครูส่วนใหญ่จัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่มเป็นจำนวนมาก เนื่องจากส่วนเนื้อหาที่ขาดหายไปจากหนังสือเรียน เนื้อหาจากหนังสือเรียนบางส่วนครูนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยจัดแบ่งเป็นสองระดับคือ ระดับการทบทวนและวัดประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการสอนในบทเรียน และระดับการออกข้อสอบเพื่อให้เป็นมาตรฐานอันหนึ่งอันเดียวกันในชั้นเรียน โดยครูมีความเชื่อว่าสามารถวัดประเมินผลผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในหนังสือเรียน โดยกิจกรรมบางประเภทในหนังสือเรียนครูยังมีความเห็นว่าเป็นการนำมาจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้ทั้งหมด ซึ่งครูส่วนมากจะนำมาเป็นตัวอย่างหรือโครงร่างเพื่อปรับประยุกต์ให้เข้ากับชั้นเรียนที่ครูสอน ครูยังใช้หนังสือเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกระบวนกรคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าเพิ่มเติม ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ส่วนด้านการวางแผนการสอนครูได้ใช้หนังสือเรียนหลายเล่ม โดยครูส่วนมากจะลงทุนซื้อหนังสือจากสำนักพิมพ์ที่ตนเองชื่นชอบเก็บไว้เพื่อเตรียมการสอน

4.3 ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

ในประเด็นความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุนการค้นพบในเชิงปริมาณว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ เมื่อพิจารณาในด้านความพึงพอใจของครูพบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในระดับหนึ่ง คุณภาพของการพิมพ์เป็นที่ยอมรับของครู ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาของหนังสือเรียนด้วยตนเองได้ และหนังสือเรียนไม่ได้ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ วิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน วิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ ตลอดจนเพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ และผลของหนังสือเรียนที่มีต่อความพึงพอใจของครูในหนังสือเรียนที่เลือกใช้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้างต้นมีประเด็นที่ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปราย ได้แก่ (1) กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ (2) บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน (3) สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่

เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ (4) ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ ผลของหนังสือเรียนที่มีต่อความพึงพอใจของครูในหนังสือเรียนที่เลือกใช้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

1. กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมครูมีความคาดหวังให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนในด้านการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด อาจมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 ส่งผลให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อมุ่งเน้นให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเตรียมผู้เรียนเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการสนทนากลุ่มครูพบว่า ครูจะเริ่มต้นกำหนดเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียนจากการวิเคราะห์จากตัวชี้วัดหรือมาตรฐานเพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร และลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งในปัจจุบันโครงสร้างของหลักสูตรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรสถานศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาตามหลักสูตรการศึกษาของชาติ จึงทำให้ครูมีความคาดหวังว่าต้องปฏิบัติงานโดยเน้นความสำคัญของการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด สอดคล้องกันกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของหนังสือเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในประการหนึ่งที่ว่า เป็นเครื่องมือส่งเสริมหลักสูตร เพราะหนังสือเรียนคืออุปกรณ์ที่มีเนื้อหาวิชาตามแนวหลักสูตร ทำให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้ครบถ้วนตามจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร และยังมีนักวิชาการเช่น Morrison และคณะ (2004) ที่ได้เสนอแนะว่าส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้จะต้องมีการวิเคราะห์ถึงความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายที่จะออกแบบยุทธวิธีเพื่อสนับสนุนการสอนและการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ โดยสื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือเรียน นับเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรที่ครูจะนำเนื้อหาสาระความรู้ไปยังผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรมากที่สุด

เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดของโรงเรียนโดยรวมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัด สกอ. โดยเฉลี่ย เห็นด้วยและมีความคาดหวังในกระบวนการเลือกหนังสือที่ประสงค์ที่ผู้วิจัยนำเสนอมากกว่าสังกัดอื่น และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์ตามตัวแปรภูมิหลัง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูง จะมีความคาดหวังในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงตามไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้อมูลนี้ได้สนับสนุนและยืนยันประกอบกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครูผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัด สกอ. ที่มีจำนวนครูผู้สำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามากกว่าทุกสังกัด จึงได้ข้อค้นพบที่อาจสรุปได้ว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างครูมีความคาดหวังในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรสูงกว่าด้านอื่น ๆ นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะมี

ความตั้งใจและคาดหวังในการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุดโดยรวมแล้ว ระดับของการศึกษาที่สูงก็มีส่วนโดยตรงทำให้ความคาดหวังสูงตามไปด้วย ส่วนในประเด็นที่ครูคาดหวังจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูในทุกสังกัดมีความต้องการตรงกัน คือจัดอยู่ในลำดับที่สองของความคาดหวังในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ครูต้องการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนหลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรด้วยตนเองแล้ว

2. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียน

ด้านบทบาทผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียน ผลการวิจัยในภาพรวม สามารถจำแนกออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่มีบทบาทในระดับสูง โดยจัดเรียงตามลำดับได้แก่ ครูผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีบทบาทปานกลาง ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง (มีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทเท่ากัน) และนักเรียน ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการเลือกหนังสือเรียนที่มีบทบาทมากที่สุดคือ ครู ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า ครูคือผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน แต่อย่างไรก็ตาม แม้ในภาพรวมจะพบว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ แต่ยังมีครูบางส่วนที่ไม่มีโอกาสร่วมตัดสินใจเลือกในฐานะที่เป็นผู้ใช้หนังสือเรียน อาจด้วยเหตุเพราะ การปฏิบัติงานด้านการเลือกหนังสือเรียนของแต่ละโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการให้โอกาสครูในการเลือก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sikorova (2004) ที่ทำการศึกษารื่องการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสาธารณรัฐเช็ก โดยได้มุ่งเน้นศึกษาถึงบทบาทครูในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน Sikorova พบว่า บทบาทของครูที่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน คือการเลือกด้วยตนเองและได้ทำการเลือกร่วมกับครู คนอื่น ๆ ส่วนครูที่ไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมเพื่อเลือกหนังสือเรียนนั้น ด้วยเหตุเพราะการเลือกหนังสือเรียนถูกตัดสินใจเลือกโดยหัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหมวดวิชา หนังสือเรียนนั้นมีการใช้อยู่แล้วในปัจจุบัน และบางส่วนยังไม่ทราบถึงวิธีการเลือกหนังสือเรียน

โดยในประเด็นของผู้เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วมจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงกรอบพื้นฐานการมีส่วนร่วม ซึ่ง Cohen และ Uphoff (1980) ได้เสนอว่า ระดับการมีส่วนร่วม มี 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision-making) เป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มตัดสินใจ การตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ (2) การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานงานขอความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) โดยครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบกิจกรรมทั้งหมดที่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวของการมีส่วนร่วมต่อไป เมื่อพิจารณาบทบาท

การมีส่วนร่วมของครูตามที่ Cohen และ Uphoff ได้จำแนก และประกอบกับองค์ประกอบย่อยของบทบาทครูในการเลือกหนังสือเรียน พบว่า ในระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของครูยังน้อยกว่าระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ครูมีโอกาสด้านการทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้ แสดงว่าบทบาทของครูอยู่ในระดับสูง แต่อำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนของครูไม่ได้สูงตามระดับบทบาทนั้น

ส่วนของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละสังกัด จากผลการวิจัยพบว่า ระหว่างบทบาทของ หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบทบาทของกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานต้นสังกัดของ สพฐ. มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงกว่าหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ โดยเนื่องจากในรูปแบบโครงสร้างการทำงานของ สพฐ. ที่มีผู้รับผิดชอบในส่วนนโยบาย การปฏิบัติ ที่มีเขตพื้นที่จำนวนน้อย ผู้บริหารจึงมีโอกาสดูแลอย่างทั่วถึง ระดับบทบาทผู้บริหารในส่วนนี้จึงอาจสูงกว่าสังกัดอื่น ๆ ส่วนด้านผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ส่วนครูและผู้ปกครอง ในโรงเรียนสังกัด สช. จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนสูงกว่าครูในสังกัดอื่น ๆ จากผลการวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัด สช. ที่ให้ความสำคัญกับการให้โอกาสในการปฏิบัติงานของครูในสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สอดคล้องกับ Young และ Reigeluth (1988) ที่เสนอแนะถึงการส่วนหนึ่งของวิธีการได้มาของหนังสือเรียน โดยจะต้องมีคณะกรรมการที่ทำกรวิเคราะห์พื้นฐานความต้องการจำเป็น โดยกำหนดนิยามของความต้องการจำเป็นให้เสมือนกับเป็นบริบท ที่จะอ้างถึงความต้องการและความจำเป็นของการสอน บริบทนี้ต้องมีการคำนึงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนที่จะมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการวิเคราะห์ค้นหาความต้องการจำเป็นให้กับโรงเรียน ครู และผู้เรียนเกี่ยวกับการเลือกหนังสือเรียนต่อไป

3. สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่พึงประสงค์

สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูได้ปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุด โดยในขณะที่ครูมีความคาดหวังของที่จะปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์หลักสูตรมากที่สุดเช่นกัน ข้อมูลจากการวิจัยในตอนนี้เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการให้ความสำคัญของครูในฐานะผู้ใช้หนังสือเรียนที่ต้องการให้ได้หนังสือเรียนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดมุ่งหมายการเรียนรู้มากที่สุด มีนักวิชาการ เช่น Wesley (1950) กล่าวถึงบทบาทของครูที่ต้องมีการคัดเลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดในแต่ละวิชา โดยหนังสือเรียนที่ดีควรมีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ

วิชานั้น ๆ และควรมีเนื้อเรื่องครบถ้วนตามหลักสูตร แต่ในปัจจุบันหลักสูตรได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามยุคสมัย สาเหตุนี้จึงทำให้ครูผู้สอนเน้นให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หลักสูตรเป็นอันดับแรก แต่อย่างไรก็ตามการเลือกหนังสือเรียนมาใช้ครูจะทราบดีว่าหนังสือเรียนของแต่ละสำนักพิมพ์จะมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนเป็นผู้ควบคุมในการผลิตหนังสือเรียนออกมาจำหน่าย ทำให้ง่ายต่อการวิเคราะห์หนังสือที่ต้องการกับความสอดคล้องของหลักสูตร ดังนั้นครูจึงมีความคาดหวังและปฏิบัติในด้านนี้มากที่สุด

ผลการวิจัยยังพบว่า สภาพการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (สภาพที่พึงประสงค์) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าเฉลี่ยของกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูสูงกว่ากระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกด้าน เมื่อได้ทบทวนถึงงานวิจัยของ Crismore (1989) ที่ได้ศึกษาถึงกระบวนการเลือกที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านการศึกษาจากการเลือกหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา Crismore ได้ข้อค้นพบว่า กลุ่มของผู้เรียนและผู้ปกครองรวมกัน มีจำนวนเกณฑ์ของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์มากกว่า กลุ่มของครูและผู้บริหารสถานศึกษารวมกัน แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องก็มีอิทธิพลโดยตรงที่จะแสดงออกถึงกระบวนการเลือกหนังสือเรียนจะเป็นไปตามที่พึงประสงค์หรือไม่อย่างไร

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครู เพื่อให้สะท้อนกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริง จึงไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในสภาพปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน พบว่า ในด้านกาวิพากษ์หนังสือเรียน และการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดนั้น ครูมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนและควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติในด้านดังกล่าว สาเหตุที่ครูขาดการปฏิบัติและไม่ให้ความสำคัญอาจเนื่องจากเพราะลักษณะภาระงานของครูไม่เอื้ออำนวยให้มีโอกาสในการวิเคราะห์ วิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด โดยข้อมูลจากการสนทนากลุ่มครูได้ยืนยันว่า โดยส่วนมากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จะส่งรายการหนังสือ และหนังสือตัวอย่างมาให้กับทางโรงเรียนเป็นประจำทุกปี เมื่อครูได้หนังสือตัวอย่างจึงอาจจะลดความสำคัญของการปฏิบัติงานสำรวจตลาดและวิเคราะห์จากที่มีอยู่เท่านั้น มากกว่าสิ่งที่ควรจะเป็น

Kuo (2000) ได้ทำการสำรวจการเลือกหนังสือเรียนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย พบว่าด้านเกณฑ์การเลือกหนังสือเรียน ผู้เลือกให้ความสำคัญที่สุดกับการที่เลือกหนังสือเล่มนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และกว่าร้อยละ 40 ได้ทำการสำรวจตลาดหนังสือเรียน โดยได้เริ่มจากการศึกษา

จากแบบรายการที่ทางสำนักพิมพ์จัดทำขึ้นและส่งมาเผยแพร่ หรือจากวารสารการจัดอันดับหนังสือเรียน Kuo ยังได้ให้ข้อเสนอแนะอีกว่า นอกจากจะทำการวิพากษ์หนังสือเรียนแล้ว ควรมีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลจากงานวิจัยของ Kuo เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการวิพากษ์ วิเคราะห์ และสำรวจหนังสือเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งหนังสือเรียนที่ดีที่สุด

4. ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

4.1 ลักษณะของหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า โดยภาพรวมครูยอมรับว่าหนังสือที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้นั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับหนึ่ง ส่วนด้านการนำเสนอเนื้อหาบางส่วนไม่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยครูไม่สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ในบางบทเรียนของหนังสือเรียนมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับบริบทของผู้เรียน หนังสือเรียนครอบคลุมตามหลักสูตร แต่ครูมีความเห็นว่ายังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการสอน ตลอดจนการจัดวางลำดับเนื้อหาความยากง่ายไม่เป็นระบบ ในประเด็นเหล่านี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะของหนังสือเรียนที่ใช้อยู่ทั่วไป ไม่มีหนังสือเรียนเล่มใดที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ตามความต้องการของผู้ใช้ทุกเล่ม ซึ่งผู้แต่งหรือสำนักพิมพ์มีการสร้างหนังสือเรียนตามตัวชี้วัดของหลักสูตรให้ได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ครูยังคงมีความต้องการหนังสือที่ตรงกับลักษณะของความต้องการใช้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งเมื่อครูได้พิจารณาหนังสือเรียนประกอบกับความสอดคล้องของหลักสูตรแล้ว ครูจึงมีความเข้าใจและยอมรับข้อจำกัดในลักษณะของหนังสือเรียนในด้านนี้ แต่ในประเด็นของความไม่สอดคล้องของหนังสือเรียนต่อผู้เรียน ทั้งในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดลำดับเนื้อหา ครูจะต้องปรับใช้ตามสถานการณ์

4.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ผลจากการวิจัยในประเด็นนี้ พบว่า ครูจะจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมา โดยสาเหตุส่วนใหญ่เพราะเนื้อหาที่ขาดหายไปบางส่วนจากหนังสือเรียน ครูจึงมีการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือหลายๆ เล่ม เพื่อประกอบการจัดทำเอกสาร ทั้งในรูปแบบเอกสารเสริม ใบงาน เอกสารประกอบการอธิบาย เพื่อชดเชยความไม่สมบูรณ์ของหนังสือดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ Rudman (1958, อ้างถึงใน Newton และ Newton ,2009) กล่าวว่า หนังสือเรียนบางเล่มที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนนั้น มีความจำกัดด้านเนื้อหาและไม่ยืดหยุ่นที่จะสนองตอบความต้องการจำเป็น โดยครูไม่ได้มีทักษะและความรู้ในศาสตร์ทุกศาสตร์หรือในทุกแขนงวิชา หรือทุกหัวข้อที่สอน

ทุกคน เมื่อครูพบว่าตนเองขาดแคลนด้านความรู้และศาสตร์การสอน หนังสือเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำเนื้อหาจากครูผู้สอนไปยังผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพราะหนังสือเรียนเป็นต้นแบบของการสอนของครู ซึ่งถูกเขียนขึ้นโดยอิงตามหลักสูตรและการสอน ดังนั้นความสำคัญของหนังสือเรียนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากจะต้องมีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักสูตรแล้ว เนื้อหาบทเรียนจะต้องละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์ด้วย จึงเป็นสาเหตุหลักที่ครูต้องทำเอกสารเพิ่มเติมในการเสริมหนังสือเรียนหลักให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ส่วนในประเด็นอื่น ๆ เช่น การวัดและประเมินผลของครูโดยใช้หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือพบว่า จัดแบ่งเป็นสองระดับคือ ระดับการทบทวนและวัดประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการสอนในบทเรียน และระดับการออกข้อสอบเพื่อให้เป็นมาตรฐานอันหนึ่งอันเดียวกันในชั้นเรียน ตลอดจนครูได้ใช้หนังสือเรียนเป็นสิ่งเริ่มต้นการพัฒนาผู้เรียนจากในห้องเรียนเพื่อนำสู่การค้นคว้า โดยพฤติกรรมที่มีผลจากการใช้หนังสือเรียนของครู UNESCO (2009) ได้อธิบายว่า หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งการที่ครูได้นำหนังสือเรียนเพื่อใช้พัฒนาผู้เรียนนั้น จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนามากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nogova และ Huttova (2006) ได้จำแนกหมวดหมู่ของการพิจารณาประเมินหนังสือเรียน (key evaluation categories: KEC) โดยส่วนหนึ่งนั้นหนังสือเรียนจะต้องสามารถส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนรายบุคคล แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในส่วนนี้ไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า พฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับผลตรงจากหนังสือเรียนที่เลือกใช้นั้น ทำให้ครูมีระดับการใช้หนังสือเรียนในประเด็นนี้มากน้อยเพียงใด

ผลจากการที่ครูมีความเห็นว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้นั้น มีเนื้อหาไม่เพียงพอต่อความต้องการสอนของครู จึงทำให้การเตรียมการสอนส่วนใหญ่ของครูที่ต้องแสวงหาหนังสือเพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมาก ผลจากการสนทนากลุ่มครูพบว่า ครูมีพฤติกรรมชอบสะสมหนังสือเรียนที่ดีที่สุดของแต่ละสำนักพิมพ์เก็บไว้เพื่อใช้ในการเตรียมการสอนโดยการลงทุนซื้อทุกปี ผลการวิจัยในประเด็นนี้ จึงทำให้ได้ข้อค้นพบที่ว่า ครูในโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ที่ประกอบไปด้วยครูจากโรงเรียนที่มีกระบวนการเลือกหนังสือเรียนเป็นไปตามที่คาดหวังและไม่เป็นไปตามที่คาดหวังล้วนแล้วแต่มีพฤติกรรมชอบสะสมหนังสือเรียน และแสวงหาหนังสือเรียนเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อสำหรับการเตรียมการสอนและการจัดการเรียนรู้

4.3 ผลของหนังสือเรียนที่มีต่อความพึงพอใจของครูในหนังสือเรียนที่เลือกใช้

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ เมื่อพิจารณาในด้านความพึงพอใจของครูในภาพรวม ครูมีความเห็นว่าความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในระดับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาเป็นเอกสารประกอบการเตรียมตัวสอบ โดยเฉพาะการสอบในระดับสูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ในขณะที่การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนจะมีความมุ่งเน้นในเรื่องของหลักสูตรเป็นหลัก ทำให้หนังสือเรียนที่ได้มา มีความสอดคล้องกับหลักสูตรเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีสำนักพิมพ์ใดที่มุ่งผลิตหนังสือเรียนเฉพาะการส่งเสริมความรู้เพื่อการเตรียมความพร้อมในการสอบ หากครูต้องการหนังสือเรียนที่เน้นการเตรียมสอบ จะต้องยอมรับถึงข้อจำกัดในด้านนี้ และแสวงหาเอกสารเพิ่มเติมหรือหนังสือการอธิบายเสริมให้กับนักเรียน ดังนั้นประเด็นความพึงพอใจเรื่องหนังสือเรียนกับการเตรียมสอบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ข้อสังเกตว่า ไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่เป็นผลของการเลือกหนังสือเรียนต่อความพึงพอใจของครู เพราะเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ของครูในชั้นเรียน ครูได้ยอมรับว่าหนังสือเรียนมีความเหมาะสม และความพึงพอใจดังกล่าวเป็นความพึงพอใจที่เกิดจากความต้องการที่จะตอบสนองไม่ได้เกิดจากความจำเป็นพื้นฐานแต่อย่างใด

ส่วนในประเด็นหนังสือเรียนกับการส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น พบว่า ครูมีความเห็นในเรื่องนี้ว่า หนังสือเรียนไม่ได้ส่งเสริมประสิทธิภาพเท่าที่ควร หลังจากการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า จากพฤติกรรมกรรมการเตรียมการสอนของครูส่วนใหญ่จะใช้หนังสือเรียนเล่มอื่น ๆ ที่ครูหามาเพิ่มเติมสำหรับเตรียมการสอน แสดงว่าครูยังมีความต้องการให้หนังสือเรียนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเตรียมการสอน แต่ในทางปฏิบัติหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ครูได้ใช้เพียงเป็นเครื่องมือแนวทางในการกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยผลจากการจัดสนทนากลุ่มครู พบว่า ครูมีหนังสือเรียนที่ได้แสวงหาเพิ่มเติม จากการที่ครูพิจารณาแล้วว่ามีเหมาะสมที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เก็บไว้ใช้ส่วนตัว แสดงว่าครูมีความจำเป็นที่จะต้องมีหนังสือที่ช่วยในการปฏิบัติงานสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ด้านการวิพากษ์หนังสือเรียน ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนามากที่สุด สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสในการวิพากษ์หนังสือเรียน และรับการพัฒนาที่เหมาะสม เช่น การจัดสัมมนา จัดประชุมครู ตลอดจนให้ความรู้ มีตัวอย่างของการวิเคราะห์

หนังสือเรียนที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพที่จะส่งเสริมให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับบทบาทของผู้บริหาร และหน่วยงานต้นสังกัด ยังอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการกระจายอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน ความมอบอำนาจในการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้ครูมากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหาร และหน่วยงานต้นสังกัด ควรทำหน้าที่ดูแลนโยบายและกำกับดูแลให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนบทบาทของกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า มีระดับบทบาทน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่ม ครู ผู้บริหาร และหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้น สถานศึกษา หรือผู้เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง โดยเฉพาะนักเรียนผู้ใช้หนังสือเรียน ควรมีโอกาสได้ร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนมากขึ้น

3. ในปัจจุบันการจัดการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นให้ครูยึดหนังสือเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติสำหรับการเตรียมการสอนต้องยอมรับว่า หนังสือเรียนเป็นสื่อหนึ่งของหลักสูตรที่จะนำสาระไปสู่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากที่สุด ดังนั้น ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูส่วนหนึ่งย่อมมาจากหนังสือเรียนที่เลือกใช้ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปฏิรูปการเลือกหนังสือเรียน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนสำหรับครูใหม่

4. ผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครู โดยไม่ได้เก็บรวบรวมจากผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนทั้งระบบ ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการสะท้อนผลจากครูในฐานะผู้ใช้หนังสือเรียน ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบายและการปฏิบัติควรคำนึงถึงประเด็นแหล่งที่มาของข้อมูลในการวิจัยนี้ด้วย

5. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสำรวจหนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่ครูไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติงาน และเพื่อให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านนี้ โดยการมอบหมายหรือแต่งตั้งครูเพื่อทำหน้าที่สำรวจหนังสือเรียน อันจะนำมาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่มีขอบข่ายกว้างและชัดเจนขึ้น เพื่อประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยสะท้อนผลจากกลุ่มตัวอย่างครู การวิจัยครั้งต่อไป ควรนำผลของการเลือกหนังสือเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพไปออกแบบการ

วิจัยโดยใช้เชิงปริมาณเพื่อจะได้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้อันที่ได้รับผลตรงจากกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนทุกด้าน ดังนั้น ควรมีการศึกษาถึงวิธีการและกระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมในการพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยและพัฒนาด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงกระบวนการและเกณฑ์ที่พึงประสงค์ของทุกกลุ่ม เช่น หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อช่วยสนับสนุนและพัฒนาให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงด้านนโยบายและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือเรียน เพื่อจะได้สารสนเทศเกี่ยวกับบทบาทผู้เกี่ยวข้องในด้านนี้ สำหรับใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาให้การทำงานของคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2523). *แบบเรียนการอ่านและพิจารณาหนังสือ*. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- จินตนา ไบกาชฎี. (2542). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน แกรมมี่.
- ธวัช ปุณโณทก. (2542). *วิวัฒนาการหนังสือแบบเรียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นภาลัย สุวรรณธาดา และคณะ. (2548). *การเขียนผลงานทางวิชาการและบทความ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บันลือ พุกกะวัน. (2533). *เทคนิคและประสบการณ์การเขียนตำราวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2551). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิชาการ, กรม. (2542). *เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย: แนวการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- วิโรจน์ หล้าสกุล. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรประมง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรนุช ปิณฑวณิช. (2547). "แบบเรียน" คุณภาพที่ไม่บรรลุมাত্রฐาน. *สานปฏิรูป* 7:14-19.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: แอล ที พี เพรส
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2552). "หลักสูตร" ไม่ใช่ "หนังสือเรียน" คือสื่อหนึ่งของการใช้หลักสูตร. *มติชนรายวัน* (3 มีนาคม 2552).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). *การวางแผนการเรียนการสอน สื่อและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545ก). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2545ข). *การผลิต การเลือก และการใช้หนังสือ เพื่อสนองหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2545ค). *คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สมพร จารุณี. (2547). ก้าวใหม่เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้: หนังสือเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง.
วารสารวิชาการ 7: 37-50.

สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และคณะ. (2544). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัทราภรณ์ กุลภา. (2547). การมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542) *ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน. (2537). การสู่มตัวอย่างทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
พินิจพับบลิชชิง.

ภาษาอังกฤษ

Brown, J. W. et al. (1985). *AV Instruction : technology, media and methods*. (6 ed.). New York:
McGraw-Hill.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). Participation Place's in Rural Development: Seeking
Clarity through Specificity. *World Development*, 8: 213-235.

Crismore, A. (1989). Rhetorical Form, Selection and Use of Textbooks. In de Castell, S.,
Luke, A., Luke, C. (ed.). *Language Authority and Criticism: Readings on The School
Textbook*, pp. 133-152. Wiltshire: Redwood Burn.

Creswell, J. W. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. CA: Sage.

Dale, E. (1969). *Audiovisual Methods In Teaching*. (3rd ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.

Deighton, L. C. (1971). Textbook : Role in Education. In Deighton, L. C. (ed). *The
Encyclopedia of Education Vol 9*. New York: Macmillan.

Durwin, C. C. & Sherman, W. M. (2008). Does Choice of College Textbook Make a Difference
in Students' Comprehension? *College Teaching*, 56: 28-34.

Douglass, H. R. (1956). *The High School Curriculum*. New York: Ronald Press.

Ferrant, J. S. (1980). *Principles and practice of education*. (2nd ed.). Singapore: Longman

Good. C. V. (1973). *Dictionary of Education*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

- Inlow, G. M. (1963). *Maturity in High School Teaching*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Krueger, R. A. (1998). *Developing Questions for Focus Groups*. California: Sage.
- Kuo, Hui-Min. (2000). Surveying faculty book selection in a comprehensive university library. *Collection Building*. 19(1): 27-35.
- Landrum, R. E. & Hormel, L. (2002). Textbook Selection: Balance Between the Pedagogy, the Publisher, and the Student. *Teaching of Psychology*, 29: 245-248.
- Lemmer, M., Edwards, Jo-Anne. & Rapule, S. (2008). Educators' selection and evaluation of natural sciences textbooks. *South African Journal of Education*, 28: 175-187.
- Morrison. R. G., Ross, M. S. & Kemp, E. J. (2004). *Design Effective Instruction*. New York: John Wiley & Son.
- Newton, D. P., & Newton, L. D. (2009). A Procedure for Assessing Textbook Support for Reasoned Thinking. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 18(1): 109-115.
- Osborn, J. H. et al. (1985). The Case for Improve Textbooks. *Educational Leadership*. 42(7): 9-16.
- Shores, L. (1960). *Instructional Materials: an introduction for teachers*. New York: Ronald Press.
- Taffe, S. W. (2006). Textbook Selection and Respect for Diversity in the United States. In *Promoting Social Cohesion Through Education: Case Study and Tools for Using Textbooks and Curricula*, pp. 107-119. Washington DC: World Bank.
- UNESCO. (2005). *Comprehensive Strategy for Textbook and Learning Materials*. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2008). *The ILO/UNESCO Recommendation concerning the Status of Teacher (1966) and The UNESCO Recommendation concerning the Status of Higher Education Teacher Personnel (1977) with a User's Guide*. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2009). *Promoting Gender Equality through Textbooks: A methodological guide*. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2007). *Thinking and Building Peace Through Innovative Textbook Design*. Report of the inter-regional experts' meeting on developing guideline for promoting peace and intercultural understanding through curricula, textbooks and Learning materials. Paris: UNESCO.
- Wesley, E. B. (1950). *Teaching Social Studies in High School*. Boston: D.C. Heath.

Ying, C. C., & Young, K. (2009). The Centrality of Textbooks in Teachers' Work: Perceptions and Use of Textbooks in Hong Kong Primary School. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 16(2): 155-163.

Young, M. J. & Reigeluth, C. M. (1988). *Improving the Textbook Selection Process*. Indiana: Bloomington.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *การกำหนดสื่อการเรียนรู้อำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2551 (ฉบับเพิ่มเติม)*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://academic.obec.go.th> [2552, กรกฎาคม 17].

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). *แนวปฏิบัติในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อของสถานศึกษาปีการศึกษา 2552*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://210.1.20.39/new2551/107/90/document_listsection/42 [2552, กรกฎาคม 17].

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. (2544). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.krisdika.go.th/lawHeadPDF.jsp?formatFile=pdf&hID=2> [2552, สิงหาคม 15].

Nogova, M. & Huttova, J. (2006). *Process of Development and Testing of Textbook Evaluation Criteria in Slovakia*. [Online]. Available from: http://www.caen.iufm.fr/colloque_iartem/pdf/nogova_huttova.pdf [2009, July 17].

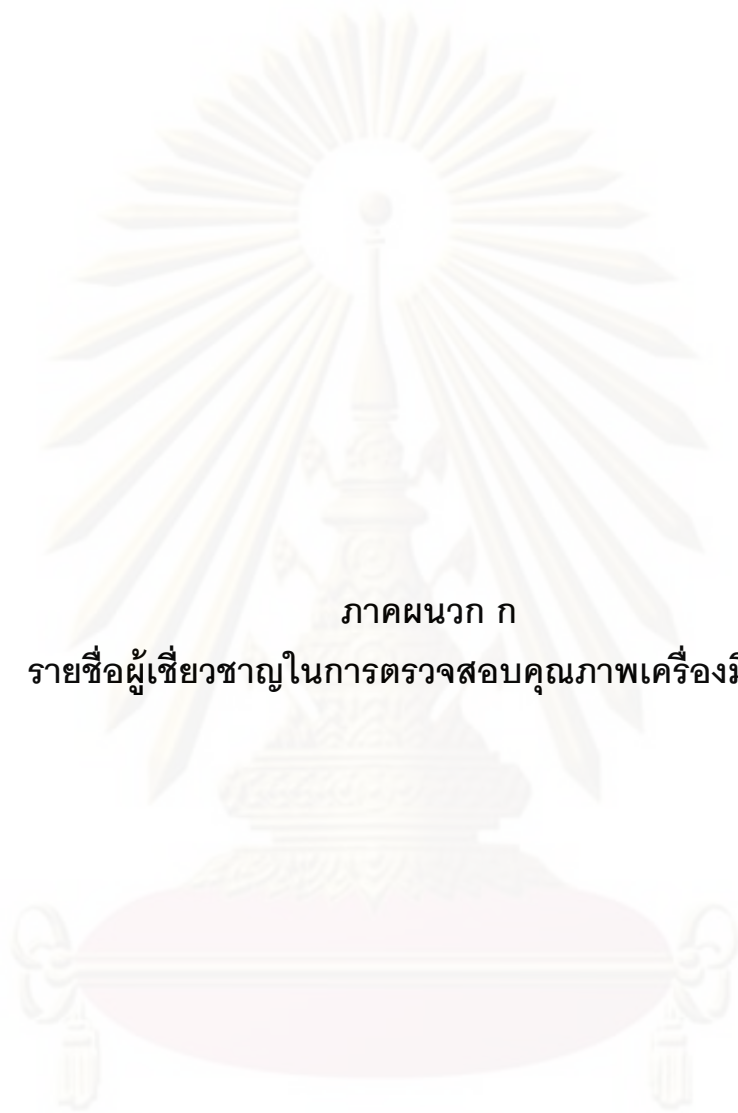
Rotich, D.C., & Musakali, J. (2006). *Evaluation and Selection of School Textbooks in Kenya: The Role of The Ministerial Textbook Vetting Committee*. [Online] Available from: http://www.caen.iufm.fr/colloque_iartem/pdf/chebutukrotich_musakali.pdf [2009, July 22].

Sikorova, Z. (2006). *The Textbook Selection in Primary and Secondary Schools*. [Online] Available from: http://www.caen.iufm.fr/colloque_iartem/pdf/sikorova.pdf [2009, July 22].

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต
สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ
สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ดร.วราภรณ์ แยมทิม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
6. อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง
รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. อาจารย์วิณา อัครธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 82680-2 ต่อ 612
 ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0394 วันที่ 28 มกราคม 2553
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย ว่าที่ ร้อยตรีสาธุรักษ์ ฟองวาริน นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร. อาชญญา รัตนอุบล)
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0397

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย ว่าที่ ร้อยตรีสาณารักษ์ ฟองวาริน นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง วิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0402

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย ว่าที่ ร้อยตรีสาณารักษ์ ฟองวาริน นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามการเลือกหนังสือเรียน กับ ครูผู้สอนกลุ่มสาระละ 1 คน ในระดับประถมศึกษา และในระดับมัธยมศึกษา (ถ้ามี) ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ ว่าที่ ร้อยตรีสาณารักษ์ ฟองวาริน ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0403

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย ว่าที่ ร้อยตรีสาธกรักษ์ ฟองวาริน นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการเลือกหนังสือเรียน กับ ครูผู้สอน 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ ว่าที่ ร้อยตรีสาธกรักษ์ ฟองวาริน ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2755)/199

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

18 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

เนื่องด้วย ว่าที่ ร.ต.สาณัฐรักษ์ ฟองวาริน นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญอาจารย์..... เพื่อเข้าร่วมในการสนทนากลุ่มในหัวข้อ “ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู” ในวันพุธที่ 31 มีนาคม 2553 ระหว่างเวลา 08.30-10.30 น. ณ ห้องประชุม ชั้น 8 อาคาร 3 คณะครุศาสตร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ บุคลากรในสังกัดของท่าน เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

หัวหน้าภาควิชา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทร. 0-2218-2578

ว่าที่ ร.ต.สาณัฐรักษ์ ฟองวาริน (นิสิตผู้วิจัย)

โทร. 081-235-8551

ภาคผนวก ค
เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน อาจารย์ที่เคารพทุกท่าน

ด้วยกระผม ว่าที่ ร.ต.สาธิตร์ ฟอร์ดวาริน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้วิถีวิจัยแบบผสม” โดยมี ศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมกระบวนการเลือกหนังสือเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเอื้อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ กับตัวท่านทั้งสิ้น ซึ่งกระผมขอให้ความมั่นใจแก่ท่านว่า ข้อมูลของท่านจะถือเป็นความลับ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาเสียสละให้ความร่วมมือในการวิจัยนี้อย่างดียิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.สาธิตร์ ฟอร์ดวาริน

ผู้วิจัย

☞ คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ตอนที่ 2 กระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

☞ คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านลงในช่องว่าง

- เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- อายุ 1) 20-30 ปี 2) 31-40 ปี
 3) 41-50 ปี 4) 50 ปีขึ้นไป
- สำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด
 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
 3) ปริญญาเอก 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- สาขาวิชาที่ท่านสอน (ในกรณีที่ท่านสอนมากกว่า 1 สาขาวิชา ให้ท่านระบุเพียง 1 สาขาวิชาที่ท่านสอนมากที่สุด)
 1) ภาษาไทย 2) วิทยาศาสตร์ 3) ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
 4) คณิตศาสตร์ 5) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ประสบการณ์ในการสอน
 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 5-10 ปี 3) 11-15 ปี
 4) 15-20 ปี 5) ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
- ท่านสอนอยู่ในระดับชั้น
 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา 3) ประถมและมัธยมศึกษา
- สังกัดของโรงเรียน
 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 2) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.)
 3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
 4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

8. ท่านเคยมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนหรือไม่
- 1) เคย 2) ไม่เคย
9. ท่านต้องการเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนหรือไม่
- 1) มีความต้องการ 2) ไม่มีความต้องการ
10. หนังสือเรียนที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบัน ใครควรจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) หัวหน้ากลุ่มสาระ
 3) ครู 4) กรรมการสถานศึกษา
 5) นักเรียน 6) คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเฉพาะ
 7) หัวหน้าแผนกประถม/มัธยม 8) ฝ่ายจัดซื้อ
 9) ผู้ปกครอง 10) เขตพื้นที่การศึกษา/สำนักงานการศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัด
11. หนังสือเรียนที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบัน ใครที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือก (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) หัวหน้ากลุ่มสาระ
 3) ครู 4) กรรมการสถานศึกษา
 5) นักเรียน 6) คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเฉพาะ
 7) หัวหน้าแผนกประถม/มัธยม 8) แผนก/ฝ่ายจัดซื้อ
 9) ผู้ปกครอง 10) เขตพื้นที่การศึกษา/สำนักงานการศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัด
12. ในการเลือกหนังสือเรียนที่ดีท่านคิดว่าควรพิจารณาจากสิ่งใดบ้างจากข้อต่อไปนี้ (ให้เลือกตอบได้เพียงจำนวน 10 ข้อ)
- 1) รูปเล่มและปกหนังสือสวยงาม 2) ชื่อเสียงของผู้แต่งเป็นที่ยอมรับ
 3) สำนักพิมพ์ 4) คุณภาพของการผลิตหนังสือเรียน
 5) เทคนิคการพิมพ์และภาพประกอบ 6) การใช้ภาษา
 7) มีความทันสมัยกับปัจจุบัน 8) มีแบบฝึกหัด/กิจกรรม เพื่อทบทวน
 9) มีคู่มือครู 10) เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร
 11) มีสิ่งช่วยเสริมการเรียนรู้และการสอน 12) ราคาจำหน่าย
 13) กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ 14) มีจุดประสงค์นำทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน
 15) อัตราส่วนลดราคาจากสำนักพิมพ์ 16) มีสิ่งสมนาคุณจากทางสำนักพิมพ์/ผู้แต่ง
 17) มีการสรุปความรู้ท้ายบทเรียน 18) สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน
 19) การนำเสนอเนื้อหาได้น่าสนใจ 20) เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา
13. ในทางปฏิบัติแล้ว หนังสือเรียนที่ผ่านการเลือกเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ท่านมักจะใช้ในลักษณะใด
- 1) เป็นหนังสือเรียนหลัก 2) เป็นหนังสือเสริมประกอบ 3) ใช้เพียงบางส่วนจากเนื้อหา
14. ความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อหนังสือที่ผ่านการเลือกเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ของท่านอยู่ในระดับใด
- 1) พอใจมาก 2) ค่อนข้างพอใจ 3) เฉย ๆ 4) ไม่ค่อยพอใจ 5) ไม่พอใจมาก
15. หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้จากกระบวนการเลือกหนังสือเรียนในปัจจุบัน มีผลต่อประเด็นอะไรบ้างต่อไปนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ยอมรับหนังสือเรียนที่กำหนดให้ใช้ 2) เนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตร
 3) เนื้อหาไม่ครอบคลุมหลักสูตร 4) ไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน
 5) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 6) เนื้อหาไม่ครบต้องแสวงหาหนังสือเพิ่ม
 7) สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน 8) จัดทำเอกสารประกอบเพิ่มเติมมากขึ้น
 9) ไม่สนองต่อความต้องการใช้ 10) เสริมประสิทธิภาพในการเตรียมการสอน

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ (1) กระบวนการเลือกหนังสือเรียน (2) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง (3) ลักษณะของหนังสือเรียน (4) ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน และ (5) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ประเด็นที่ 1 กระบวนการเลือกหนังสือเรียน

คำชี้แจง โปรดให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเลือกหนังสือเรียน ว่า **สภาพที่เป็นอยู่** และ **สภาพที่พึงประสงค์** ของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการที่ตรงตามความจริง โดยที่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การวิเคราะห์หลักสูตร										
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน										
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหารายวิชาที่จะจัดการเรียนรู้กับหลักสูตรสถานศึกษา										
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร										
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด										
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง										
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียน ตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป										
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ										
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน										
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน										
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน										
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนและหนังสือเรียนที่เหมาะสม										
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน										
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์ จุดเด่นและข้อจำกัดในด้านคุณลักษณะภายในและภายนอก										
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน										
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด										

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	สภาพที่เป็นอยู่					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. ผู้บริหารสถานศึกษา										
2.1 วางแผนและกำกับดูแลให้เกิดกระบวนการเลือกหนังสือเรียนอย่างเป็นระบบ										
2.2 มอบอำนาจการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนให้กับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง										
2.3 ให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกหนังสือเรียน										
3. ครู										
3.1 มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกหนังสือเรียนโดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตหรือแนวคิด										
3.2 ทบทวนหนังสือเรียนที่ใช้อยู่เพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือเรียนนั้นตอบสนองความต้องการในการใช้										
3.3 เลือกหนังสือเรียนที่ดีที่สุดเพื่อผู้เรียนมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร										
4. กรรมการสถานศึกษา										
4.1 ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเลือกหนังสือเรียน										
4.2 กระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการเลือกหนังสือเรียน										
4.3 ติดตาม ตรวจสอบให้กระบวนการเลือกหนังสือเรียนมีความโปร่งใส										
5. ผู้ปกครอง										
5.1 ติดตามและประเมินการใช้หนังสือเรียนในการเรียนรู้ของบุตรหลาน										
5.2 นำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนของนักเรียนย้อนกลับไปสู่ครู										
5.3 มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกหนังสือเรียน										
6. นักเรียน										
6.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน										
6.2 สะท้อนผลการใช้หนังสือเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้										
6.3 พื้นฐานความต้องการจำเป็นและธรรมชาติของผู้เรียนช่วยกำหนดลักษณะของหนังสือเรียนที่พึงประสงค์										

ประเด็นที่ 3 ลักษณะของหนังสือเรียน

คำชี้แจง ลักษณะของหนังสือเรียนต่อไปนี้ มีข้อใดบ้างที่ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบัน ขอท่านโปรดระบุด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการตามความคิดเห็นของท่าน โดยที่

5 หมายถึง ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันมากที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 81-100
4 หมายถึง ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันมาก	อยู่ระหว่างร้อยละ 61-80
3 หมายถึง ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันปานกลาง	อยู่ระหว่างร้อยละ 41-60
2 หมายถึง ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันน้อย	อยู่ระหว่างร้อยละ 21-40
1 หมายถึง ตรงกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันน้อยที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 0-21

ลักษณะของหนังสือเรียน	1	2	3	4	5
1. มีเนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน และสมบูรณ์ตามหลักสูตร					
2. เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน					
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ					
4. ส่งเสริมโอกาสในการจัดการเรียนรู้ของครูที่หลากหลาย					
5. นำเสนอเนื้อหาจัดวางอย่างเป็นระบบ					
6. มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความรู้ในเนื้อหาสาระ					

ประเด็นที่ 4 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

คำชี้แจง ขอท่านโปรดพิจารณาว่าจากข้อรายการต่อไปนี้ว่า ตรงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด กรุณาระบุด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการตามความเป็นจริงที่ตรงกับท่าน โดยที่

5 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันมากที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 81-100
4 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันมาก	อยู่ระหว่างร้อยละ 61-80
3 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันปานกลาง	อยู่ระหว่างร้อยละ 41-60
2 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันน้อย	อยู่ระหว่างร้อยละ 21-40
1 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของท่านในปัจจุบันน้อยที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 0-21

พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	1	2	3	4	5
1. ใช้หนังสือเรียนเป็นหลักเพื่อวางแผนการสอน					
2. ใช้กิจกรรมในหนังสือเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน					
3. ใช้หนังสือเรียนเพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนส่วนบุคคล					
4. นำเนื้อหาสาระของหนังสือเรียนมาวางแผนเพื่อออกเป็นข้อสอบ					
5. ต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนขึ้นมาเพิ่ม					

ประเด็นที่ 5 ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน

คำชี้แจง ขอท่านโปรดพิจารณารายการต่อไปนี้ว่า หนังสือเรียนที่โรงเรียนกำหนดให้ใช้ ส่งผลต่อความพึงพอใจของท่าน มากน้อยเพียงใด กรุณาระบุด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการตามความเป็นจริงที่ตรงกับท่าน โดยที่

5 หมายถึง	ความพึงพอใจของท่านต่อหนังสือเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 81-100
4 หมายถึง	ความพึงพอใจของท่านต่อหนังสือเรียนอยู่ในระดับมาก	อยู่ระหว่างร้อยละ 61-80
3 หมายถึง	ความพึงพอใจของท่านต่อหนังสือเรียนอยู่ในระดับปานกลาง	อยู่ระหว่างร้อยละ 41-60
2 หมายถึง	ความพึงพอใจของท่านต่อหนังสือเรียนอยู่ในระดับน้อย	อยู่ระหว่างร้อยละ 21-40
1 หมายถึง	ความพึงพอใจของท่านต่อหนังสือเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด	อยู่ระหว่างร้อยละ 0-21

ความพึงพอใจของครูต่อหนังสือเรียน	1	2	3	4	5
1. เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้					
2. ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู					
3. สร้างทัศนคติ คุณค่า และความรู้สึกที่ดีต่อศาสตร์ของผู้เรียน					
4. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระช่วยให้ผู้เรียนทำการศึกษได้ด้วยตนเองได้ง่าย					
5. คุณภาพการพิมพ์ของหนังสือเรียน					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

😊 ข้อมูลของท่านมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัย 😊

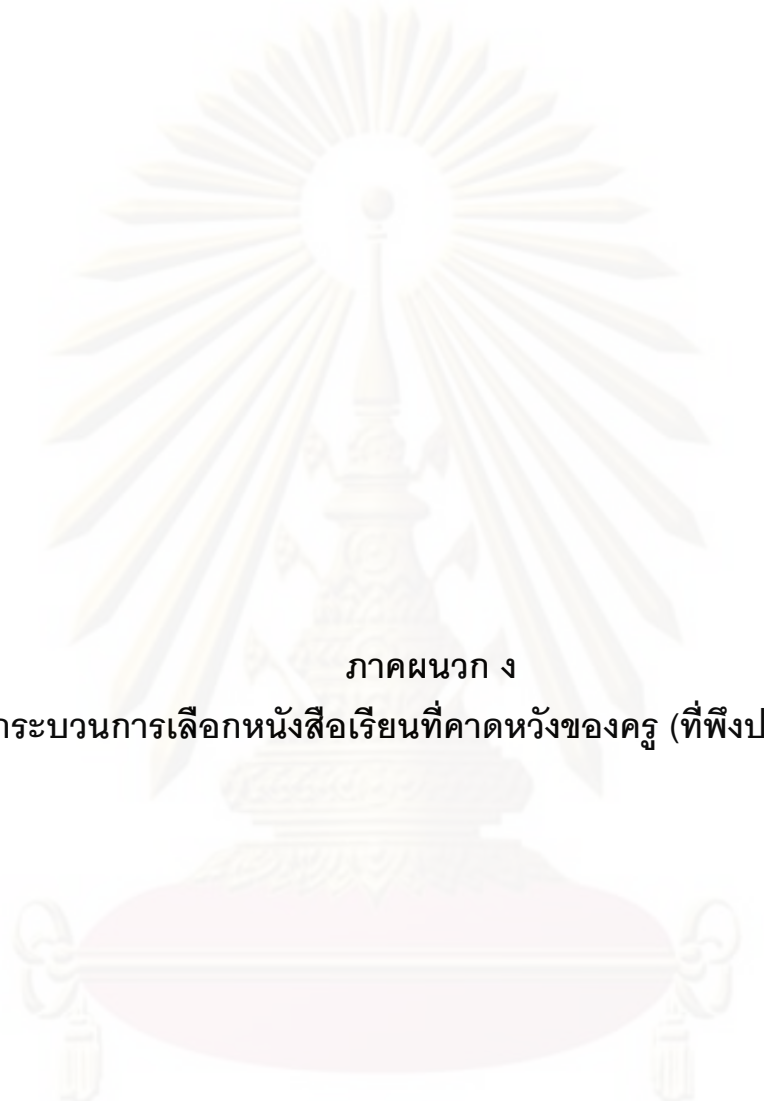
กรุณาส่งคืน

ว่าที่ ร.ต.สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน / ศ.ดร.สุวิมล ว่องวารินิช
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน

กรุงเทพมหานคร 10300

ภาคผนวก ง
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (ที่พึงประสงค์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 1 ง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (รวมทุกสังกัด)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	404	1	5	4.50	0.74	-1.46	1.83
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	404	1	5	4.48	0.73	-1.30	1.30
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	404	1	5	4.46	0.78	-1.44	1.92
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.48	0.72	-1.34	1.50
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	404	1	5	4.37	0.82	-1.15	0.79
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	404	2	5	4.31	0.80	-0.77	-0.57
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	404	2	5	4.33	0.79	-0.75	-0.70
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่คาดหวังของครู	404	2	5	4.34	0.76	-0.76	-0.63
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	404	1	5	4.40	0.76	-1.02	0.37
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	404	1	5	4.39	0.76	-1.15	1.11
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	404	1	5	4.35	0.76	-1.03	0.79
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.38	0.72	-1.03	0.83
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	404	1	5	4.32	0.77	-0.88	0.26
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	404	1	5	4.24	0.82	-0.92	0.48
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	1	5	4.30	0.81	-1.05	0.68
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.29	0.74	-0.82	0.11
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	404	1	5	4.44	0.76	-1.29	1.41
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	404	1	5	4.07	0.94	-0.65	-0.29
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	404	1	5	4.43	0.79	-1.51	2.25
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.31	0.69	-0.89	0.62
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	404	1	5	4.37	0.77	-1.12	0.95
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	404	1	5	4.54	0.69	-1.58	2.71
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	404	1	5	4.42	0.83	-1.65	2.85
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.44	0.68	-1.40	2.23
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	404	1	5	4.32	0.77	-0.88	0.26
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	404	1	5	4.24	0.82	-0.92	0.48
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	404	1	5	4.30	0.81	-1.05	0.68
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	404	1	5	4.32	0.75	-0.95	0.71
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	404	1	5	4.36	0.60	-0.98	0.81

ตาราง 2 ง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู (รวมทุกสังกัด)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	404	1	5	4.48	0.72	-1.34	1.50
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	2	5	4.34	0.76	-0.76	-0.63
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	404	1	5	4.38	0.72	-1.02	0.83
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	404	2	5	4.29	0.74	-0.82	0.11
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	404	2	5	4.31	0.69	-0.89	0.62
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	4.44	0.68	-1.40	2.23
7. การทบทวนหนังสือเรียน	404	1	5	4.32	0.75	-0.95	0.71
รวม	404	2	5	4.36	0.60	-0.98	0.81

ตาราง 3 งบ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	114	3	5	4.57	0.61	-1.11	0.22
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	114	3	5	4.57	0.62	-1.16	0.29
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	114	1	5	4.52	0.77	-1.80	3.72
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.55	0.63	-1.13	0.21
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	114	1	5	4.43	0.81	-1.66	3.12
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	114	2	5	4.41	0.71	-1.09	0.94
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	114	2	5	4.45	0.71	-1.04	0.38
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.43	0.68	-1.06	0.55
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	114	2	5	4.44	0.69	-1.00	0.42
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	114	2	5	4.41	0.69	-1.08	1.22
3.3 วิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	114	2	5	4.39	0.67	-0.82	0.33
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.41	0.64	-0.99	0.98
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	114	2	5	4.37	0.71	-0.97	0.80
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	114	2	5	4.25	0.75	-0.71	-0.02
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	114	2	5	4.37	0.72	-0.98	0.67
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.33	0.68	-0.88	0.61
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	114	2	5	4.54	0.73	-1.68	2.53
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	114	2	5	4.00	0.97	-0.42	-1.07
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	114	1	5	4.42	0.85	-1.64	2.61
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.32	0.71	-1.14	1.37
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	114	2	5	4.52	0.69	-1.28	0.91
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	114	2	5	4.61	0.69	-1.98	4.08
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	114	2	5	4.53	0.76	-1.60	2.00
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.55	0.63	-1.57	2.52
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ออกในชั้นเรียน	114	2	5	4.48	0.67	-1.11	0.82
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	114	2	5	4.46	0.72	-1.55	2.82
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	114	2	5	4.33	0.82	-1.18	0.95
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	114	2	5	4.43	0.67	-1.17	1.35
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	114	3	5	4.43	0.52	-1.08	0.92

ตาราง 4 งบ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	114	2	5	4.55	0.63	-1.13	0.21
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	114	2	5	4.43	0.68	-1.06	0.55
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	114	2	5	4.41	0.64	-0.99	0.98
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	114	2	5	4.33	0.68	-0.88	0.61
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	114	2	5	4.32	0.71	-1.14	1.37
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	114	2	5	4.55	0.63	-1.57	2.52
7. การทบทวนหนังสือเรียน	114	2	5	4.43	0.67	-1.17	1.35
รวม	114	3	5	4.43	0.52	-1.08	0.92

ตาราง 5 งบประมาณการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด กทม.

งบประมาณการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	95	2	5	4.48	0.74	-1.22	0.53
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	95	2	5	4.45	0.74	-1.12	0.35
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร	95	2	5	4.41	0.75	-1.00	0.06
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.45	0.70	-1.13	0.54
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	95	2	5	4.38	0.77	-0.92	-0.23
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	95	3	5	4.32	0.76	-0.61	-1.02
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	95	2	5	4.29	0.81	-0.72	-0.72
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.33	0.74	-0.65	-0.80
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	95	2	5	4.40	0.74	-0.96	0.12
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	95	2	5	4.40	0.74	-1.12	0.96
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	95	2	5	4.36	0.73	-1.01	0.84
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.39	0.70	-0.91	0.33
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	95	3	5	4.20	0.71	-0.31	-0.96
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	95	2	5	4.12	0.81	-0.71	0.11
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	95	2	5	4.13	0.83	-0.70	-0.05
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.15	0.73	-0.48	-0.34
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	95	2	5	4.35	0.71	-0.80	0.10
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	95	2	5	4.13	0.87	-0.35	-1.33
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	95	1	5	4.38	0.79	-1.59	3.50
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.28	0.65	-0.45	-0.54
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	95	2	5	4.29	0.70	-0.67	0.06
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	95	3	5	4.46	0.63	-0.76	-0.41
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	95	2	5	4.40	0.67	-1.11	1.76
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.39	0.60	-0.94	0.95
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	95	2	5	4.19	0.72	-0.48	-0.31
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	95	2	5	4.31	0.73	-0.71	-0.17
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	95	2	5	4.19	0.80	-0.74	0.00
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	95	2	5	4.23	0.70	-0.51	-0.53
งบประมาณการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	95	3	5	4.32	0.57	-0.51	-0.46

ตาราง 6 งบประมาณการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด กทม.

งบประมาณการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	95	2	5	4.45	0.70	-1.13	0.54
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	95	2	5	4.33	0.74	-0.65	-0.80
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	95	2	5	4.39	0.70	-0.91	0.33
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	95	2	5	4.15	0.73	-0.48	-0.34
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	95	2	5	4.28	0.65	-0.45	-0.54
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	95	2	5	4.39	0.60	-0.94	0.95
7. การทบทวนหนังสือเรียน	95	2	5	4.23	0.70	-0.51	-0.53
รวม	95	3	5	4.32	0.57	-0.51	-0.46

ตาราง 7 งบ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สข.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	103	2	5	4.27	0.84	-0.95	0.16
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	103	2	5	4.24	0.81	-0.70	-0.46
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	103	2	5	4.26	0.80	-0.74	-0.35
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	103	2	5	4.26	0.80	-0.80	-0.24
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	103	2	5	4.12	0.90	-0.40	-1.27
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	103	2	5	3.99	0.91	-0.14	-1.46
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	103	2	5	4.02	0.87	-0.13	-1.48
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่คาดหวังของครู	103	3	5	4.04	0.84	-0.10	-1.58
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	103	3	5	4.17	0.83	-0.32	-1.48
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	103	2	5	4.12	0.87	-0.51	-0.82
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	103	2	5	4.10	0.87	-0.47	-0.88
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	103	2	5	4.13	0.81	-0.33	-1.14
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	103	3	5	4.18	0.78	-0.33	-1.26
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	103	2	5	4.04	0.85	-0.56	-0.34
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	103	2	5	4.15	0.87	-0.75	-0.20
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	103	2	5	4.12	0.76	-0.48	-0.63
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	103	2	5	4.23	0.77	-0.69	-0.14
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	103	1	5	3.97	0.85	-0.54	0.26
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	103	2	5	4.23	0.81	-0.79	-0.03
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	103	2	5	4.15	0.67	-0.48	-0.06
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	103	2	5	4.10	0.81	-0.63	-0.07
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	103	3	5	4.34	0.71	-0.60	-0.81
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	103	1	5	4.16	0.92	-1.10	0.93
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	103	2	5	4.20	0.73	-0.74	0.08
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	103	2	5	4.05	0.80	-0.44	-0.40
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	103	2	5	4.10	0.77	-0.30	-0.89
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	103	2	5	3.99	0.89	-0.32	-0.98
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	103	3	5	4.05	0.76	-0.10	-1.21
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	103	3	5	4.13	0.65	-0.32	-0.78

ตาราง 8 งบ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สข.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	103	2	5	4.26	0.80	-0.80	-0.24
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	103	3	5	4.04	0.84	-0.10	-1.58
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	103	2	5	4.13	0.81	-0.33	-1.14
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	103	2	5	4.12	0.76	-0.48	-0.63
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	103	2	5	4.15	0.67	-0.48	-0.06
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	103	2	5	4.20	0.73	-0.74	0.08
7. การทบทวนหนังสือเรียน	103	3	5	4.05	0.76	-0.10	-1.21
รวม	103	3	5	4.13	0.65	-0.32	-0.78

ตาราง 9 ง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สกอ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	92	1	5	4.66	0.73	-2.66	8.12
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	92	1	5	4.67	0.68	-2.68	9.20
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	92	1	5	4.65	0.75	-2.72	8.29
การวิเคราะห์หลักสูตรที่คาดหวังของครู	92	1	5	4.66	0.69	-2.70	8.98
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	92	1	5	4.55	0.73	-2.00	5.29
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	92	2	5	4.54	0.70	-1.42	1.34
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	92	3	5	4.58	0.65	-1.27	0.44
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่คาดหวังของครู	92	2	5	4.56	0.67	-1.52	1.82
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพรอบทั่วไปของผู้เรียน	92	1	5	4.61	0.71	-2.28	6.77
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	92	1	5	4.64	0.64	-2.62	10.67
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	92	1	5	4.60	0.68	-2.29	7.77
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวังของครู	92	1	5	4.62	0.65	-2.47	9.54
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	92	1	5	4.53	0.84	-1.95	3.64
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	92	1	5	4.55	0.78	-2.21	5.75
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	92	1	5	4.59	0.77	-2.20	5.42
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	92	2	5	4.56	0.71	-1.85	3.47
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	92	1	5	4.62	0.77	-2.35	6.02
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	92	1	5	4.21	1.05	-1.23	0.94
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	92	2	5	4.73	0.61	-2.69	7.97
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	92	2	5	4.52	0.67	-1.71	3.38
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	92	1	5	4.59	0.77	-2.20	5.42
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	92	1	5	4.75	0.69	-3.54	13.80
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	92	1	5	4.61	0.90	-2.73	7.43
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	92	1	5	4.65	0.69	-2.78	9.39
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้นหนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	92	1	5	4.58	0.79	-2.12	4.85
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	92	1	5	4.61	0.77	-2.74	9.28
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้นหนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	92	1	5	4.52	0.84	-2.14	5.20
การทบทวนหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	92	1	5	4.57	0.77	-2.41	7.04
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูโดยรวม	92	2	5	4.59	0.59	-2.47	8.23

ตาราง 10 ง กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครูในโรงเรียนสังกัด สกอ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่คาดหวังของครู	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	92	1	5	4.66	0.69	-2.70	8.98
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	92	2	5	4.56	0.67	-1.52	1.82
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	92	1	5	4.62	0.65	-2.47	9.54
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	92	2	5	4.56	0.71	-1.85	3.47
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	92	2	5	4.52	0.67	-1.71	3.38
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	92	1	5	4.65	0.69	-2.78	9.39
7. การทบทวนหนังสือเรียน	92	1	5	4.57	0.77	-2.41	7.04
รวม	92	2	5	4.59	0.59	-2.47	8.23

ภาคผนวก จ

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 1 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (รวมทุกสังกัด)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	404	1	5	3.83	0.76	-0.24	-0.10
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้อันเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	404	2	5	3.86	0.74	-0.11	-0.50
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร	404	2	5	3.86	0.80	-0.15	-0.66
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	2	5	3.85	0.71	-0.13	-0.48
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้อันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	404	1	5	3.55	0.90	-0.22	-0.09
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	404	1	5	3.55	0.85	-0.37	0.15
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	404	1	5	3.48	0.88	-0.18	-0.21
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.52	0.78	-0.21	0.04
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	404	1	5	3.69	0.80	-0.31	0.02
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	404	1	5	3.58	0.87	-0.29	-0.15
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	404	1	5	3.56	0.86	-0.33	0.01
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.61	0.78	-0.32	0.16
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	404	1	5	3.53	0.87	-0.52	0.78
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	404	1	5	3.35	0.94	-0.46	0.16
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	1	5	3.37	0.99	-0.41	-0.08
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.42	0.83	-0.57	0.74
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	404	2	5	3.72	0.86	-0.21	-0.60
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	404	1	5	3.79	0.88	-0.54	0.21
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	404	1	5	3.72	0.97	-0.53	0.04
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.74	0.76	-0.29	-0.28
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	404	1	5	3.65	0.85	-0.44	0.44
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	404	1	5	3.95	0.99	-0.82	0.32
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	404	1	5	3.84	1.00	-0.56	-0.19
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.81	0.83	-0.70	0.61
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้อันในชั้นเรียน	404	1	5	3.58	0.91	-0.32	0.00
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	404	1	5	3.68	0.90	-0.44	0.11
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	404	1	5	3.44	0.97	-0.20	-0.19
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	404	1	5	3.57	0.81	-0.38	0.44
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยรวม	404	2	5	3.65	0.63	-0.41	0.31

ตาราง 2 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (รวมทุกสังกัด)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	404	2	5	3.85	0.71	-0.13	-0.48
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	404	1	5	3.52	0.78	-0.21	0.04
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	404	1	5	3.61	0.78	-0.32	0.16
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	404	1	5	3.42	0.83	-0.57	0.74
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	3.74	0.76	-0.29	-0.28
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	404	1	5	3.81	0.83	-0.70	0.61
7. การทบทวนหนังสือเรียน	404	1	5	3.57	0.81	-0.38	0.44

ตาราง 3 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของครูโรงเรียนสังกัด สพฐ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	114	2	5	3.83	0.79	-0.36	-0.14
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	114	2	5	3.93	0.75	-0.40	0.02
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	114	2	5	3.91	0.89	-0.37	-0.68
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	2	5	3.89	0.76	-0.39	-0.20
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	114	1	5	3.65	0.97	-0.31	-0.32
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	114	1	5	3.50	0.99	-0.42	-0.31
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	114	1	5	3.43	1.01	-0.12	-0.71
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	1	5	3.53	0.90	-0.33	0.01
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	114	1	5	3.75	0.86	-0.53	0.21
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	114	1	5	3.65	0.94	-0.54	0.26
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	114	1	5	3.61	0.99	-0.35	-0.21
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	1	5	3.67	0.88	-0.49	0.30
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	114	1	5	3.52	0.95	-0.71	0.79
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	114	1	5	3.42	0.99	-0.71	0.64
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	114	1	5	3.50	1.07	-0.59	0.10
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	1	5	3.48	0.94	-0.77	0.98
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	114	2	5	3.83	0.94	-0.24	-0.94
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	114	2	5	3.93	0.88	-0.42	-0.58
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	114	1	5	3.67	1.07	-0.49	-0.33
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	2	5	3.81	0.84	-0.19	-0.64
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์ วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	114	1	5	3.75	0.95	-0.54	0.29
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	114	1	5	4.14	0.97	-1.24	1.50
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	114	1	5	3.93	1.02	-0.57	-0.60
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	1	5	3.94	0.87	-0.84	0.91
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ออกในชั้นเรียน	114	1	5	3.73	1.07	-0.48	-0.51
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	114	1	5	3.80	1.04	-0.74	-0.04
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	114	1	5	3.47	1.04	-0.10	-0.60
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	114	1	5	3.67	0.95	-0.48	-0.07
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยรวม	114	2	5	3.71	0.72	-0.49	0.15

ตาราง 4 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนสังกัด สพฐ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	114	2	5	3.89	0.76	-0.39	-0.20
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	114	1	5	3.53	0.90	-0.33	0.01
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	114	1	5	3.67	0.88	-0.49	0.30
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	114	1	5	3.48	0.94	-0.77	0.98
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	114	2	5	3.81	0.84	-0.19	-0.64
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	114	1	5	3.94	0.87	-0.84	0.91
7. การทบทวนหนังสือเรียน	114	1	5	3.67	0.95	-0.48	-0.07
รวม	114	2	5	3.71	0.72	-0.49	0.15

ตาราง 5 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของครูโรงเรียนสังกัด กทม.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	95	2	5	3.79	0.81	0.04	-0.82
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	95	2	5	3.72	0.77	0.10	-0.59
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	95	2	5	3.80	0.83	-0.06	-0.77
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	2	5	3.77	0.74	0.14	-0.85
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	95	1	5	3.37	0.88	-0.12	0.13
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	95	1	5	3.41	0.81	-0.39	0.01
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	95	1	5	3.28	0.90	0.04	-0.43
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.45	1.07	-0.41	-0.28
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	95	1	5	3.49	0.82	-0.45	0.09
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	95	1	5	3.37	0.91	-0.12	-0.51
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	95	1	5	3.33	0.88	-0.50	-0.29
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.40	0.82	-0.33	-0.16
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	95	1	5	3.28	0.86	-0.49	1.22
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	95	1	5	3.00	0.90	-0.36	-0.11
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	95	1	5	3.05	0.90	-0.37	0.12
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.11	0.75	-0.72	1.12
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	95	2	5	3.46	0.86	-0.14	-0.63
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	95	1	5	3.61	0.88	-0.68	0.56
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	95	1	5	3.35	1.06	-0.36	-0.42
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.47	0.80	-0.31	-0.29
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์ วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	95	1	5	3.35	0.78	-0.57	0.55
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	95	1	5	3.45	1.07	-0.41	-0.28
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	95	1	5	3.53	1.08	-0.35	-0.23
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.44	0.89	-0.60	0.09
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ออกในชั้นเรียน	95	1	5	3.33	0.89	-0.33	0.62
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	95	1	5	3.54	0.86	-0.37	0.45
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	95	1	5	3.27	1.00	-0.26	-0.15
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	95	1	5	3.38	0.81	-0.40	0.78
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยรวม	95	2	5	3.42	0.65	-0.34	-0.07

ตาราง 6 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนสังกัด กทม.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	95	2	5	3.77	0.74	0.14	-0.85
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	95	1	5	3.35	0.76	0.00	-0.21
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	95	1	5	3.40	0.82	-0.33	-0.16
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	95	1	5	3.11	0.75	-0.72	1.12
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	95	1	5	3.47	0.80	-0.31	-0.29
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	95	1	5	3.44	0.89	-0.60	0.09
7. การทบทวนหนังสือเรียน	95	1	5	3.38	0.81	-0.40	0.78
รวม	95	2	5	3.42	0.65	-0.34	-0.07

ตาราง 7 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของครูโรงเรียนสังกัด สข.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	103	2	5	3.83	0.75	0.01	-0.62
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	103	2	5	3.85	0.75	0.10	-0.87
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	103	2	5	3.79	0.78	0.26	-1.03
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	103	2	5	3.82	0.68	0.03	-0.85
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	103	1	5	3.68	0.84	-0.23	0.03
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	103	1	5	3.70	0.81	-0.39	0.93
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	103	1	5	3.58	0.85	-0.36	0.53
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	103	1	5	3.65	0.73	-0.35	0.48
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	103	2	5	3.76	0.71	-0.13	-0.16
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	103	2	5	3.69	0.75	-0.25	-0.14
3.3 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	103	2	5	3.67	0.76	-0.05	-0.35
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	103	2	5	3.71	0.66	-0.10	-0.09
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	103	2	5	3.72	0.72	0.00	-0.33
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	103	1	5	3.50	0.91	-0.22	-0.01
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	103	2	5	3.58	0.94	-0.14	-0.85
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	2	5	3.60	0.73	0.01	-0.57	2
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	103	2	5	3.81	0.85	-0.19	-0.65
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	103	2	5	3.92	0.80	-0.21	-0.65
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	103	2	5	3.95	0.77	-0.05	-0.99
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	2	5	3.89	0.69	-0.22	-0.74	2
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	103	2	5	3.83	0.73	0.13	-0.81
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	103	2	5	4.02	0.85	-0.62	-0.15
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	103	1	5	3.90	0.88	-0.51	0.06
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	103	3	5	3.92	0.67	-0.16	-0.64
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ออกในชั้นเรียน	103	2	5	3.64	0.83	-0.09	-0.51
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	103	2	5	3.71	0.82	-0.05	-0.60
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	103	2	5	3.54	0.91	0.07	-0.77
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	103	2	5	3.63	0.70	0.07	-0.57
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยรวม	103	2	5	3.75	0.54	0.11	-0.47

ตาราง 8 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนสังกัด สข.

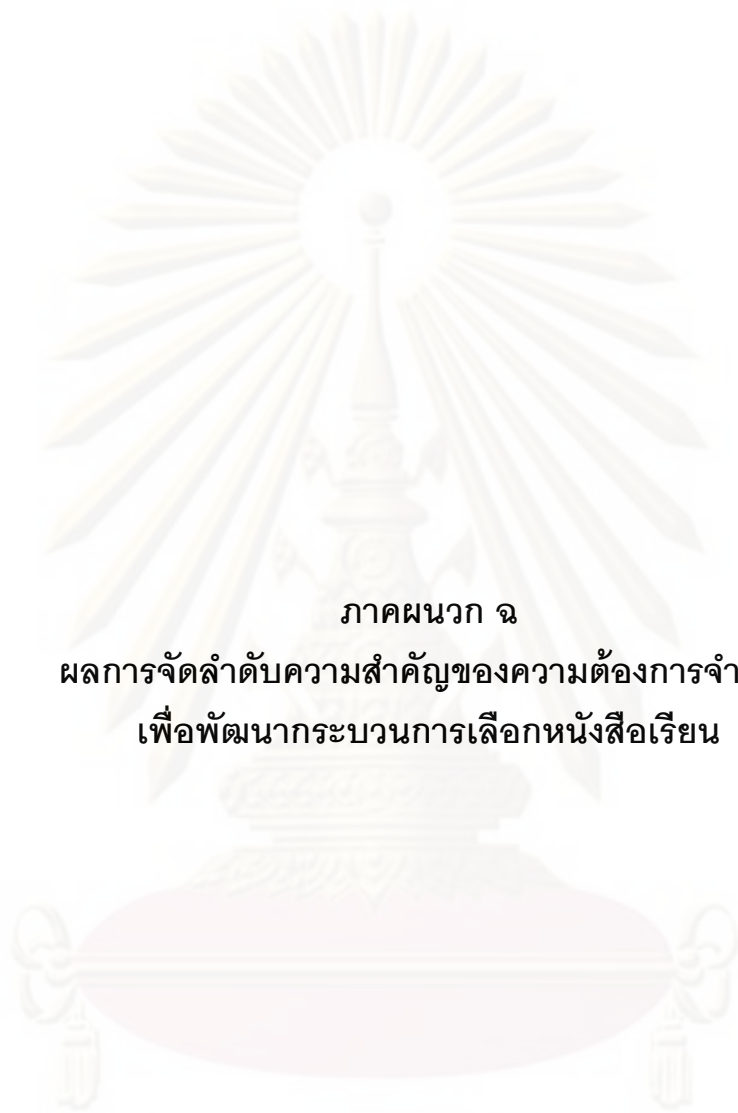
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	103	2	5	3.82	0.68	0.03	-0.85
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	103	1	5	3.65	0.73	-0.35	0.48
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	103	2	5	3.71	0.66	-0.10	-0.09
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	103	2	5	3.60	0.73	0.01	-0.57
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	103	2	5	3.89	0.69	-0.22	-0.74
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	103	3	5	3.92	0.67	-0.16	-0.64
7. การทบทวนหนังสือเรียน	103	2	5	3.63	0.70	0.07	-0.57
รวม	103	2	5	3.75	0.54	0.11	-0.47

ตาราง 9 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของครูโรงเรียนสังกัด สกอ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร							
1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	92	1	5	3.86	0.70	-0.76	2.25
1.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ออกกับหลักสูตรสถานศึกษา	92	2	5	3.95	0.69	-0.14	-0.26
1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนและความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร	92	2	5	3.96	0.68	-0.38	0.44
การวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	2	5	3.92	0.62	-0.18	0.27
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด							
2.1 วิเคราะห์จากบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้ออกที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง	92	1	5	3.48	0.88	-0.23	0.23
2.2 วิเคราะห์หนังสือเรียนตามแหล่งขายหนังสือเรียนทั่วไป	92	2	5	3.58	0.73	-0.01	-0.24
2.3 วิเคราะห์ข้อมูลหนังสือเรียนจากฐานข้อมูลอื่น ๆ	92	2	5	3.61	0.66	0.17	-0.29
การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	2	5	3.55	0.67	0.10	-0.55
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน							
3.1 วิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของผู้เรียน	92	2	5	3.72	0.77	0.11	-0.62
3.2 วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน	92	2	5	3.61	0.82	0.00	-0.53
3.3 วิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	92	2	5	3.64	0.72	-0.06	-0.21
การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	2	5	3.66	0.71	0.06	-0.44
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน							
4.1 เลือกหนังสือเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่นและข้อจำกัดคุณลักษณะภายในและภายนอก	92	1	5	3.59	0.88	-0.47	0.45
4.2 ค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิพากษ์หนังสือเรียน	92	1	5	3.45	0.91	-0.65	0.33
4.3 ใช้การประชุมร่วมกัน เพื่อวิพากษ์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	92	1	5	3.30	0.92	-0.82	0.27
การวิพากษ์หนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	1	5	3.45	0.80	-0.77	0.60
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน							
5.1 กำหนดเกณฑ์โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนและการวิเคราะห์หนังสือเรียน	92	2	5	3.75	0.71	-0.37	0.22
5.2 กำหนดเกณฑ์โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ	92	1	5	3.64	0.92	-0.77	0.80
5.3 กำหนดเกณฑ์อย่างอิสระโดยไม่ถูกจำกัดจากผู้บังคับบัญชา	92	1	5	3.89	0.80	-0.45	0.56
การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	2	5	3.76	0.62	-0.37	0.00
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน							
6.1 ใช้ผลการวิเคราะห์วิพากษ์ ในการจัดอันดับหนังสือเรียนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกอย่างรอบคอบ	92	1	5	3.64	0.83	-0.75	1.12
6.2 ทำการตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนอย่างมีอิสระ	92	1	5	4.15	0.89	-0.88	0.54
6.3 เสนอรายชื่อหนังสือเรียนที่ต้องการไปยังผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	92	1	5	4.00	0.97	-0.73	0.24
การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	1	5	3.93	0.76	-0.81	1.01
7. การทบทวนหนังสือเรียน							
7.1 วิเคราะห์ผลการใช้หนังสือเรียนจากการจัดการเรียนรู้ออกในชั้นเรียน	92	1	5	3.60	0.74	-0.51	0.93
7.2 ติดตามและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนเพื่อให้เป็นปัจจุบัน	92	1	5	3.66	0.83	-0.48	0.99
7.3 ประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการใช้หนังสือเรียนระหว่างครูที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน	92	1	5	3.43	0.88	-0.59	1.01
การทบทวนหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	92	1	5	3.57	0.69	-0.71	1.78
กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยรวม	92	2	5	3.69	0.55	-0.76	1.31

ตาราง 10 จ กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนสังกัด สกอ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	N	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	92	2	5	3.92	0.62	-0.18	0.27
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	92	2	5	3.55	0.67	0.10	-0.55
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	92	2	5	3.66	0.71	0.06	-0.44
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	92	1	5	3.45	0.80	-0.77	0.60
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	92	2	5	3.76	0.62	-0.37	0.00
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	92	1	5	3.93	0.76	-0.81	1.01
7. การทบทวนหนังสือเรียน	92	1	5	3.57	0.69	-0.71	1.78
รวม	92	2	5	3.69	0.55	-0.76	1.31

ภาคผนวก จ

ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
เพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 1 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียน (รวมทุกสังกัด)

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.48	3.85	0.16	5
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	4.34	3.52	0.23	2
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.38	3.61	0.21	3
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.29	3.42	0.25	1
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.31	3.74	0.15	6
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.44	3.81	0.17	4
7. การทบทวนหนังสือเรียน	4.32	3.57	0.21	3

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * ค่า $PNI_{Modified}$

ตาราง 2 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนจำแนกตามสังกัด

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	$PNI_{Modified}$			
	สพฐ.	กทม.	สช.	สกอ.
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	0.17(4)	0.18(6)	0.12(2)	0.19(5)
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	0.25(1)	0.29(2)	0.11(3)	0.28(2)
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	0.20(5)	0.29(2)	0.11(3)	0.26(3)
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	0.24(2)	0.33(1)	0.14(1)	0.32(1)
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	0.13(7)	0.23(5)	0.07(4)	0.20(4)
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	0.15(6)	0.28(3)	0.07(4)	0.18(6)
7. การทบทวนหนังสือเรียน	0.21(3)	0.25(4)	0.12(2)	0.28(2)

* ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงลำดับ

ตาราง 3 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนของโรงเรียนสังกัด สพฐ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.55	3.89	0.17	4
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	4.43	3.53	0.25	1
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.41	3.67	0.20	5
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.33	3.48	0.24	2
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.32	3.81	0.13	7
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.55	3.94	0.15	6
7. การทบทวนหนังสือเรียน	4.43	3.67	0.21	3

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * ค่า $PNI_{Modified}$

ตาราง 4 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนของ
โรงเรียนสังกัด กทม.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.45	3.77	0.18	6
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	4.33	3.35	0.29	2
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.39	3.40	0.29	2
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.15	3.11	0.33	1
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.28	3.47	0.23	5
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.39	3.44	0.28	3
7. การทบทวนหนังสือเรียน	4.23	3.38	0.25	4

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * ค่า PNI_{Modify}

ตาราง 5 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนของ
โรงเรียนสังกัด สช.

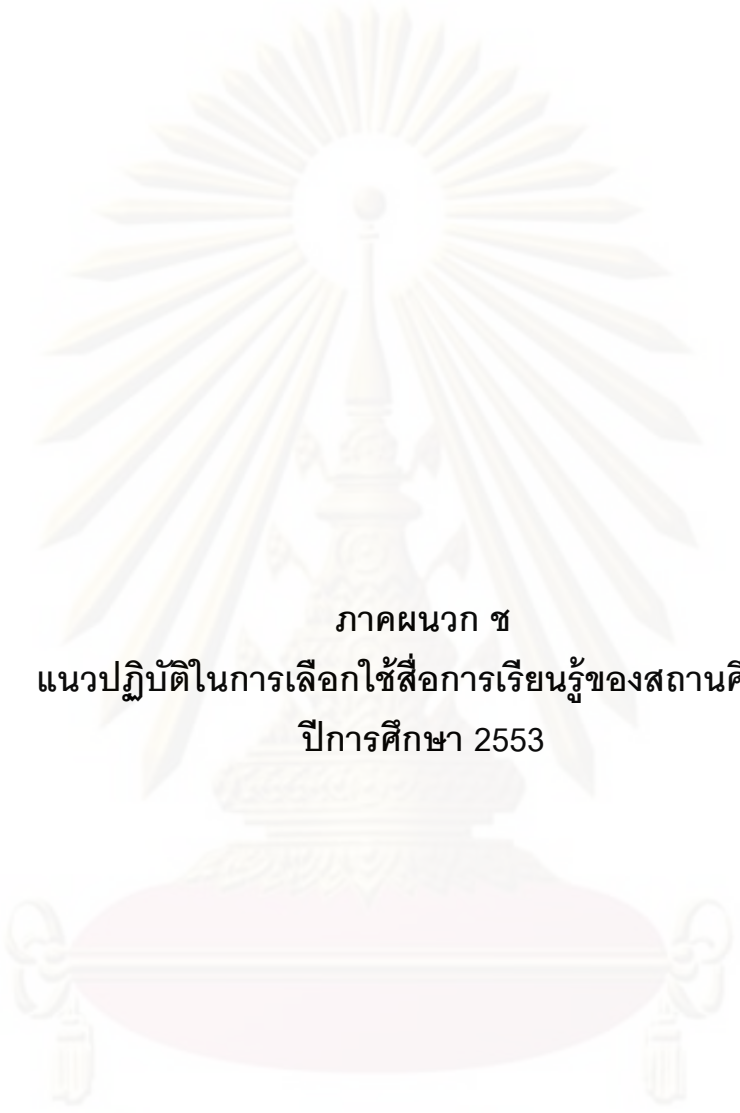
กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.26	3.82	0.12	2
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	4.04	3.65	0.11	3
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.13	3.71	0.11	3
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.12	3.60	0.14	1
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.15	3.89	0.07	4
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.20	3.92	0.07	4
7. การทบทวนหนังสือเรียน	4.05	3.63	0.12	2

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * ค่า PNI_{Modify}

ตาราง 6 จ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนากระบวนการเลือกหนังสือเรียนของ
โรงเรียนสังกัด สกอ.

กระบวนการเลือกหนังสือเรียน	I	D	(I-D)/D*	ลำดับที่
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.66	3.92	0.19	5
2. การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่มีอยู่ในท้องตลาด	4.56	3.55	0.28	2
3. การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.62	3.66	0.26	3
4. การวิพากษ์หนังสือเรียน	4.56	3.45	0.32	1
5. การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกหนังสือเรียน	4.52	3.76	0.20	4
6. การตัดสินใจเลือกหนังสือเรียน	4.65	3.93	0.18	6
7. การทบทวนหนังสือเรียน	4.57	3.57	0.28	2

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง, D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน, * ค่า PNI_{Modify}

ภาคผนวก ช
แนวปฏิบัติในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ปีการศึกษา 2553

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)
แนวปฏิบัติในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ปีการศึกษา 2553

.....

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพต่อเนื่องจากปีการศึกษา 2552 โดยในปีการศึกษา 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สนับสนุนงบประมาณให้สถานศึกษาจัดซื้อหนังสือเรียนและแบบฝึกหัด เพื่อให้ใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. **หนังสือเรียน** เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนหนังสือเรียน **สาระการเรียนรู้หรือรายวิชาพื้นฐาน** ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

- 1.1 ภาษาไทย
- 1.2 คณิตศาสตร์
- 1.3 วิทยาศาสตร์
- 1.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 1.6 ศิลปะ
- 1.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 1.8 ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

การใช้หนังสือเรียน ปีการศึกษา 2553 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- (1) หนังสือเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 ใน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ไม่รวมสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- (2) หนังสือเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วย

การคัดเลือกหนังสือเรียน

ให้สถานศึกษาพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียน สาระการเรียนรู้ / รายวิชาพื้นฐาน ตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ได้จากบัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษา ซึ่ง สพฐ. จัดทำบัญชีแยกไว้ 2 หลักสูตร คือ

- บัญชีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรณีซื้อทดแทนรายการที่ชำรุดจากปีงบประมาณ 2552)
  - บัญชีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- โดยทั้งสองหลักสูตรจะมีรายชื่อหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษา ทั้งฉบับของกระทรวงศึกษาธิการ (จัดทำโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา / สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) และฉบับของสำนักพิมพ์เอกชนที่ผ่านการตรวจประเมินและได้รับอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษา รวมถึงฉบับของสำนักพิมพ์เอกชนที่ผ่านการประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต

2. **แบบฝึกหัด** (หมายรวมถึงแบบฝึกกิจกรรม / แบบฝึกทักษะ) เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีแบบฝึกหัดเฉพาะเท่าที่จำเป็น 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษาเท่านั้น คือ

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

การใช้แบบฝึกหัด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- (1) แบบฝึกหัด ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3, 5, และ 6
- (2) แบบฝึกหัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4

การคัดเลือกแบบฝึกหัด

ให้สถานศึกษาพิจารณาเลือกใช้แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้ / รายวิชาพื้นฐาน ตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ ได้จากบัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษา ซึ่ง สพฐ. จัดทำแยกไว้ 2 หลักสูตรเช่นเดียวกับหนังสือเรียน โดยสถานศึกษาสามารถเลือกใช้ฉบับของกระทรวงศึกษาธิการ หรือฉบับของสำนักพิมพ์เอกชนที่ผ่านการตรวจประเมินและได้รับอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษา รวมถึงฉบับของสำนักพิมพ์เอกชนที่ผ่านการประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต

3. กระบวนการคัดเลือกหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ ให้สถานศึกษาดำเนินการโดยให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้พิจารณาคัดเลือก หนังสือเรียนและแบบฝึกหัด ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนด เสนอให้กรรมการวิชาการของสถานศึกษาพิจารณาก่อนเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนกรรมการนักเรียน และผู้แทนชุมชน)

4. สื่อการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถพิจารณาเลือกใช้ได้โดยอยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา แต่ต้องไม่บังคับให้นักเรียน / ผู้ปกครองเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ สามารถเลือกใช้จากบัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษาที่ สพฐ. จัดทำแยกไว้จากบัญชี ตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี

5. สถานศึกษาสามารถศึกษาบัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษาได้จากเว็บไซต์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (<http://academic.obec.go.th>) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (<http://www.obec.go.th>)

6. สื่อเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม / หนังสืออ่านประกอบ หนังสือค้นคว้าอ้างอิง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ ฯลฯ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในนโยบายเรียนฟรี สถานศึกษาสามารถพิจารณาเลือกใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและผู้สอนได้ตามความต้องการ / จำเป็นโดยอยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา แต่ต้องไม่บังคับให้นักเรียน / ผู้ปกครองเสียค่าใช้จ่าย

7. ให้สถานศึกษาประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างสม่ำเสมอ โดยให้ครูผู้สอนประเมินหรือประเมินในรูปคณะกรรมการ

8. ให้สถานศึกษารายงานชื่อสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวบรวมจัดเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านสื่อการเรียนรู้ แล้วรายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

*****

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ว่าที่ ร.ต.สาณัฐรักษ์ ฟองวาริน เกิดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2524 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกบริหารธุรกิจ-กฎหมาย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2548-2550 เคยเป็นผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (องค์กรเอกชน) และในปีการศึกษา 2551 ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด สยาม ค้าปลีกและการตลาดซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและพัฒนาด้านระบบงานพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมขนาดย่อม ตลอดจนเป็นนักวิจัยอิสระให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนอีกหลายหน่วยงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย